

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

VII ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
З Б І Р Н И К Н А У К О В И Х П Р А Ц Ь

з питань методики викладання іноземної мови

«Іноземні мови в контексті сучасного розвитку природничих та гуманітарних наук: міждисциплінарний підхід»

Одеса 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ПРИРОДНИЧИХ ФАКУЛЬТЕТІВ**

**VII ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ**

з питань методики викладання іноземної мови

*«Іноземні мови в контексті сучасного розвитку природничих та гуманітарних наук:
міждисциплінарний підхід»*

22 березня 2021 року

З Б І Р Н И К М А Т Е Р І А Л І В К О Н Ф Е Р Е Н Ц І Ї

Одеса 2021

УДК 811.1/2 (063)

Збірник затверджено Вченою Радою факультету романо-германської філології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова
(протокол № 6 від 16 березня 2021 року)

Редакційна колегія

проф., декан факультету РГФ Голубенко Лідія Миколаївна
д. філол.н., доц. Неклесова Валерія Юріївна
к. філол.н., доц. Бондаренко Олександра Константинівна
к. філол. н., доц. Васильченко Олена Германівна
к. філол. н., доц. Гарчева Ірина Олександрівна
к. філол.н., доц. Григораш Вікторія Сергіївна
к. філол.н., доц. Долбіна Каріне Давидівна
к. філол.н., доц. Румянцева Олена Анатоліївна
к. філол. н., доц. Ткаченко Ганна Володимирівна

Відповідальний секретар конференції:
асистент Ульянова Вікторія Олегівна

М 58

VII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція з питань методики викладання іноземної мови : «Іноземні мови в контексті сучасного розвитку природничих та гуманітарних наук: міждисциплінарний підхід» : 22 березня 2021 р. : Збірник матеріалів конференції / М-во освіти та науки України; Одеський нац. університет імені І. І. Мечникова. – Одеса: 2021. – 117 с.

У збірник увійшли матеріали наукових доповідей професорсько-викладацького складу та аспірантів вищих навчальних закладів України. У науковому збірнику представлено сучасні дослідження з іноземної філології в галузях методики викладання іноземної мови, мовознавства та літературознавства.

Тези подано у авторській редакції.

ЗМІСТ

1. <i>Bodrug Anatoliy</i> THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN THEATRICAL ART IN CANADA IN THE SECOND HALF OF THE 20th CENTURY.....	6
2. <i>Vasylchenko Elena</i> FÖRDERUNG DES AUTONOMEN LERNENS IM ONLINE-PHONETIKUNTERRICHT.....	9
3. <i>Ворнікова Людмила</i> INDIVIDUAL PSYCHOLOGICAL TRAITS OF WOMEN IN THE PERIOD OF AGE-RELATED CHANGES: STRUCTURAL ANALYSIS	11
4. <i>Hetmanenko Anastasiia, Ulianova Viktoriia, Yavorska Viktoriia</i> FEATURES OF THE CURRENT DEVELOPMENT OF THE TOURIST INSURANCE MARKET IN UKRAINE.....	13
5. <i>Hryhorash Vikroriia</i> LEXICAL APPROACH IN ELT: BENEFITS AND CHALLENGES.....	16
6. <i>Grishina Ekaterina</i> STUDY OF ODESSA CUSTOMS POLICY AND CUSTOMS AFFAIRS IN XVIII - XXV CENTURY.....	19
7. <i>Громова Вікторія</i> ІМЕРСІЙНИЙ МЕТОД ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ.....	22
8. <i>Грушук Віктор</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ.....	25
9. <i>Деде Юлия</i> КОММУНИКАТИВНІ ТАКТИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ УКЛОНЕННЯ ОТ ПРЯМОГО ОТВЕТА В АНГЛОЯЗЫЧНОМ ХУДОЖЕСТВЕННОМ ДИСКУРСЕ.....	27
10. <i>Demchuk Anhelina</i> MIXED LIGAND COMPLEX OF LANTHANUM(III) AND ALIZARIN-COMPLEXONE WITH FLUORIDE IN MICELLAR MEDIUM FOR SPECTROPHOTOMETRIC DETERMINATION OF TOTAL FLUORINE.....	34
11. <i>Kiose Olesya</i> THE STUDY OF THE INFLUENCE OF ULTRASOUND ON COPOLYMERIZATION PROCESSES UNSATURATED OLIGOESTERS WITH METHYLMETHACRYLATE.....	36
12. <i>Король Світлана</i> ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ДО АНГЛО-АМЕРИКАНІЗАЦІЇ.....	38
13. <i>Кубанов Руслан</i> ФОРМУВАННЯ ГНУЧКИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS) У СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	41
14. <i>Лисак Галина</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗВО.....	44
15. <i>Магда Поліна</i> ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ В НАВЧАННІ ГЕОГРАФІЇ.....	47
16. <i>Martyniuk Olena</i> LEXICAL AND STYLISTIC FEATURES OF AUSTRALIAN ENGLISH IN THE STUDIES OF ENGLISH-SPEAKING COUNTRIES.....	50
17. <i>Неклесова Валерія, Ткаченко Ганна</i> АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО ІНОЗЕМНОЮ МООВОЮ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ АСПІРАНТІВ.....	53
18. <i>Олендер Катерина</i> ТЕХНОЛОГІЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	56
19. <i>Орловська Ольга</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	60
20. <i>Petrenko Oksana</i> STRUKTURELLE UND SEMANTISCHE EIGENSCHAFTEN DEUTSCHER BEGRIFFE IM BEREICH ROBOTIK.....	63
21. <i>Sidoruk Olga</i> IMPLEMENTATION OF PROJECT-BASED LEARNING AT SCIENCE FACULTIES	66
22. <i>Склярєнко Ольга</i> ТЕРМІНИ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМИ ТА ТЕРМІНИ ОРІЄНТАЛІЗМИ В СФЕРІ ПРИРОДНИЧИХ НАУК.....	69
23. <i>Spirkina Oksana</i> USAGE OF PALIMPSEST TRANSLATION AS A NEW KIND OF TRANSLATION IN FILM INDUSTRY AND COMPUTER GAMES.....	72

24. <i>Суматохіна Ірина</i> ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ Е-ПОРТФОЛІО СТУДЕНТА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	75
25. <i>Frumkina Aruna, Babich Kseniia</i> POLITICAL ELITES AND THEIR IMPACT ON INTERNATIONAL RELATIONS.....	77
26. <i>Фрумкіна Арина, Борумбей Татяна</i> ЯЗЫК КАК СПОСОБ ВЫРАЖЕНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ.....	80
27. <i>Фрумкіна Арина, Веретільник Анна</i> КАРТЕЛІ ЯК ФОРМА КОЛЕКТИВНОГО ДОМІНУВАННЯ НА РИНКУ.....	83
28. <i>Фрумкіна Арина, Нізельська Ірина</i> ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ: ПРОБЛЕМАТИКА ГАЛУЗЕВОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ.....	87
29. <i>Фрумкіна Арина, Розумейко Дмитро</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ АНТИМОНОПОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	91
30. <i>Frumkina Aruna, Topal Alina</i> RECHTLICHE ASPEKTE DER KOLLEKTIVEN DOMINANZ VON GESCHÄFTSUNTERNEHMEN AUF DEM MARKT.....	94
31. <i>Frumkina Aruna, Kryvda Liudmyla</i> AUFGABEN DER RECHTSMEDIZINER IN DEUTSCHSPRACHIGEN LÄNDERN.....	98
32. <i>Fudulei Natalia</i> ACID-BASE BALANCE OF AQUEOUS-PROTEIN SOLUTIONS AT DIFFERENT TEMPERATURES	101
33. <i>Цветкова Анастасія, Гарчева Ірина</i> ТУРИСТИЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО MON A TOUR. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	104
34. <i>Черновалюк Ірина</i> ИНОСТРАННЫЙ ЯЗЫК - ПУТЬ К ПРОФЕССИИ.....	107
35. <i>Sharipova Inara</i> DEVELOPMENT OF IMAGE COMPRESSION METHODS FOR BASIC OPERATIONS OF THE SECOND COMPUTER ARCHITECTURE LEVEL...	110
36. ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	114

THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN THEATRICAL ART IN CANADA IN THE SECOND HALF OF THE 20th CENTURY

Anatoliy Bodrug

Odessa I.I. Mechnikov National University

Abstract. This study examines the development of Ukrainian theatrical art in Canada in the second half of the 20th century. In the whirlpool of severe historical trials that befell the Ukrainian people, theatrical art has always been an important reference point and guarantor of the preservation of national memory. While abroad, Ukrainians continued to develop their national culture, including creating theater groups and staging plays that introduced Canadians to Ukrainian culture and fostered multiculturalism. The purpose of this study is to analyze the theatrical life of the Ukrainian diaspora in Canada in the second half of the 20th century. The objectives of the article are to study the genesis of the Ukrainian theater in Canada, analysis of the latest trends, consideration of the main theater groups, talented actors and famous productions. The object of research is the national and cultural activities of the Ukrainian diaspora in Canada. The subject of the study is consideration the activities of Ukrainian theater groups in Canada in the second half of the 20th century. The article uses such scientific methods as the method of analysis, systematization, historical-genetic and historical-comparative method. Based on the study of historical sources and historiography, the article concludes that the development of Ukrainian theater in Canada has contributed to the preservation of national identity, introduced Canadians to Ukrainian culture and influenced the establishment of strategic relations between Ukraine and Canada.

Key words: Ukrainian diaspora of Canada, Ukrainian theater, Canadian theater, Ukrainian Drama Theater – "Zahrava", the "Avant-Garde" Ukrainian Theater.

INTRODUCTION. Ukrainian theater has always competed against the oppression of various occupiers, but for one purpose – in the name of further development of national-Christian millennial Ukrainian culture, preservation, cultivation and strengthening of national liberation forces for the final victory over the enemy (Luzhnytsky, 1975, 5-6). From 1891, Ukrainian peasants from Galicia and Bukovina began to arrive en masse in Canada, looking overseas for a better fate for their descendants. In Canada, the first settlers faced harsh climatic conditions and wild prairies that were never touched by a farmer's hand. Under such conditions, Ukrainians were forced to work hard and did not have enough time for the theater.

RESULTS. With the beginning of the second wave of emigration in 1920, the first theatrical productions in the form of liturgical drama and nativity scene

began to appear, which took place in churches. After the Second World War, during the third wave of emigration, talented intellectuals began to arrive in Canada, who saw the development of Ukrainian culture as an important unifying force. The main goal of the newly arrived theatrical figures was to open a professional Ukrainian theater, but due to lack of funds and free time, this attempt failed. However, there were a number of amateur groups in various Canadian provinces that staged Ukrainian-language plays. A similar formation until 1951 was the Ukrainian National Theater in Toronto, the head of which was G. E. Manko-Yaroshevich, and the director was M. Tagaev. Amateur theater groups were widely supported by Ukrainian church, school and youth organizations. It is known that the Association of Ukrainian Youth "Plast" organized performances, competitions and theater festivals. On June 5, 1953, the Ukrainian Drama Theater "Zagrava" was founded in Toronto. The founders of the new theater were talented actors Yu. Belsky, V. Dovhanyuk and A. Ilkiv, who wanted to change the folk direction and expand the repertoire through modern plays. "Zagrava" was founded by actors and directors who worked in professional theaters of Ukraine. At the time of the war, they found themselves in IDP camps in Germany, Austria and Italy for various reasons. There they continued to work on the stages of various theaters. These were exclusively professional actors, including such famous people as M. Lyalka, I. Kushnirenko, N. Tarnovetska, V. Orlovska, M. Levitska and others [Matvienko, 2013, 10). The premiere in the theater is always a particularly exciting event for both actors and fans of dramatic art (Matvienko, 2019, 12). Thus, on December 5, 1953, thanks to the Zagrava ensemble, the first premiere of the theater took place - the play "Prosecutor Dalsky" by K. Gupal. In 1959, the performance of Jeanne d'Arc by J. Anoui was shown in New York, which caused a great sensation. The first director of "Zagrava" was Slav Telizhyn, who directed the theater for 10 years, he was replaced by Yu. Belsky, with whose help "Zagrava" became a member of the prestigious Association of Ethnic Theaters of Ontario in 1971. Later, M. Levitska became the director of "Zagrava". Since 1989 the director of the theater is J. Terletsy. For 68 years, the

Zagrava Theater has staged more than 40 plays of Ukrainian and world classics. The theater's repertoire includes plays written especially for "Zagrava". Among them: "Prosecutor Dalsky" by K. Gupala, "Boyarynya" by Lesya Ukrainka, "Judas Iscariot" by L. Andreev, "Illegal" by A. Krym, "Green bin" by B. Budny and others. Zagrava's genre diversity is represented primarily by traditional comedy with political motives and elements of typical Canadian-Ukrainian humor. In 1991, the first "Zagrava" tour took place in Ukraine, which lasted two weeks. During this time, 17 performances were shown, which is a record for amateur theater. Ukrainian actor Andriy Ilkiv concluded: "We are pleased to say that abroad the Ukrainian Drama Ensemble "Zagrava" with its enthusiasts has laid its brick in the glorious traditions of Ukrainian theater" (Luzhnytsky, 1975, 517). In contrast to "Zagrava", another Ukrainian theater group - "Avant-Garde", was founded in Canada in 1983. The "Avant-Garde" Ukrainian Theater is known for productions of modern nativity scenes and dramas by I. Kostetsky, S. Mrozhak, M. Stekh, S. Beckett, and others. Since the 1970s, Ukrainian culture in Canada has been represented by such talented actors of theater and cinema as G. Kuchmiy, J. Karasevych, L. Mykytyuk, S. Vodoslavsky, T. Shipovik, and others.

CONCLUSIONS. Thus, talented Ukrainian actors and directors have been able to incorporate traditional theatrical art into the Canadian cultural process. In addition, the theater helped protect the national interests of the Ukrainian diaspora. In the second half of the 20th century. A number of amateur theater groups were founded in Canada: the Ukrainian National Theater, the Ukrainian Drama Theater "Zagrava", and the "Avant-Garde" Ukrainian Theater. The activities of each of the theater groups aroused the admiration of domestic and foreign critics, because the Ukrainian theater has always kept pace with the times.

REFERENCES

- Luzhnytsky, G. L., Lysyak, O. O., and Shasharovsky, V. V. (1975). *Our theater. Book of figures of Ukrainian theatrical art 1915-1975*. New York: OMUS.
- Matvienko, V. (2019). *The Zagrava Theater celebrated its 65th anniversary*. Razom: Ukrainian Canadian magazine 62, pp. 12-13.
- Matvienko, V. (2013). *The Ukrainian Drama Theater - Zagrava 60 years*. Razom: Ukrainian Canadian magazine 7, pp. 10-12.

FÖRDERUNG DES AUTONOMEN LERNENS IM ONLINE-PHONETIKUNTERRICHT

Elena Vasylenko

Nationale I.I. Metschnikow Universität Odessa

Abstract. This paper aims to develop a methodology for forming communication skills (specifically phonetic skills) through a virtual learning environment involving online tools and mobile applications, which determines the relevance and timeliness of the study. Consequently, the research findings of this paper can be applied in developing of communicative competence, which is the main goal in teaching of any foreign language.

Key words: communication skills, phonetic skills, online tools, mobile applications, foreign language.

Seit einiger Zeit empfehlen Institutionen, die sich mit Sprachunterricht beschäftigen, die Berücksichtigung von bestimmten Prinzipien, wie Handlungsorientierung, Kompetenzorientierung, Lernerorientierung, Lerneraktivierung, Interaktionsorientierung, Förderung von autonomem Lernen, interkulturelle Orientierung, Mehrsprachigkeitsorientierung, Aufgabenorientierung. Unterrichtsmethodische Entscheidungen und Verfahren sollten von Anfang an darauf abzielen, die bei den Lernenden vorhandenen sprachlichen Wissensbestände und Sprachlernerfahrungen möglichst effektiv zu nutzen und zugleich auch auf das Lernen weiterer Fremdsprachen vorzubereiten (Ende u.a. 2013: 30). Natürlich ergänzen didaktisch-methodische Prinzipien einander, aber in unserem Beitrag haben wir den Fokus auf das Prinzip gelegt, das Lernende dabei unterstützt, in Unterrichtskontexten bewusst und selbstreflexiv mit ihrem eigenen Lernen umzugehen und dieses den persönlichen Lernvoraussetzungen entsprechend anzupassen. Es geht um das Prinzip der Förderung von autonomem Lernen, dessen Berücksichtigung zu den Zeiten des Distanzlernens von besonders großer Bedeutung ist. Wir gehen auf die Frage ein, wie und ob sich dieses Prinzip im Online-Phonetikunterricht realisieren lässt.

Jeder Deutschlernende steht bei der mündlichen Kommunikation vor der Schwierigkeit, sich mit der fremden Lexik, Grammatik, Semantik und auch mit der phonetischen Seite dieser Sprache auseinander setzen zu müssen. Die Arbeit an der Lautsprache heißt deshalb Verbesserung der Kommunikationsfähigkeit

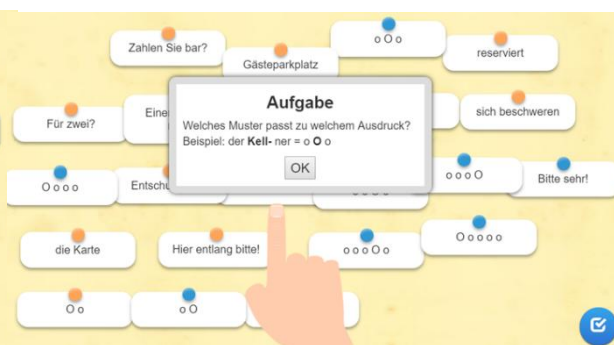
und leistet damit einen Beitrag zur Entwicklung der kommunikativen Kompetenz. Die Fähigkeiten, lautsprachliche Zeichen perzeptiv zu verarbeiten und selbst zu artikulieren, hängen aufs Engste miteinander zusammen und bedürfen eines begründeten didaktisch-methodischen Herangehens (Verbitskaja, Grischina 2014).

Um die Nachhaltigkeit des Lernprozesses während des Online-Lernens zu gewährleisten, muss die synchrone Online-Live-Phase durch die asynchrone unterstützt werden, wobei den Lehrenden Online-Tools und Apps zur Verfügung stehen. Die asynchrone Phase soll eine motivierende und keine die Sprech- und Lernlust hemmende Phase sein, deren Aktivitäten leicht zu erledigen sind, ein schnelles Feedback garantieren und die Lernenden in ihrem eigenen Tempo lernen lassen. Besonders geeignet haben sich während des kommunikativ-orientierten phonetischen Einführungskurs solche Tools erwiesen, wie PicVoice, ChatterPix, Voki, Learning Apps, Padlet. Mit Hilfe von PicVoice, ChatterPix und Voki lassen sich „sprechende“ Bilder bzw. Avatare gestalten, die dann auf eine interaktive Tafel Padlet hochgeladen und sowohl von Lernenden als auch Lehrenden kommentiert werden können. Mit Learning Apps kann man als Lehrkraft interaktive Übungen zum Hörverstehen oder zum Erkennen von Akzentuierung, rhythmischen Gruppen und Intonationsmustern gestalten:

Bild 1

Bild 2

Auf solche Weise zielt der Lernprozess schon ganz am Anfang auf die Entwicklung der kommunikativen Kompetenz, wobei betont werden muss, dass das Automatisieren der perzeptiven und artikulatorischen Gewohnheiten erst dann als erfolgreich abgeschlossen akzeptiert werden darf, wenn der Lerner im Stande ist, den eingeübten Stoff in Bezug auf eine konkrete Situation korrekt zu

demonstrieren und zu gebrauchen.

REFERENCES

- Ende K., Grotjahn R., Kleppin K., Mohr I. (2013): DLL 6, Curriculare Vorgaben und Unterrichtsplanung. München: Klett-Langenscheidt.
- Verbitskaja T., Grischina T. (2014): Deutsch akzentfrei: kommunikativ-orientierter phonetischer Einführungskurs. Odesa: Astroprint.

INDIVIDUAL PSYCHOLOGICAL TRAITS OF WOMEN IN THE PERIOD OF AGE-RELATED CHANGES: STRUCTURAL ANALYSIS

Liudmila Vornikova

Odessa I.I. Mechnikov National University

Abstract. The article is devoted to the study of the relevance of individual psychological characteristics of a person in the climacteric period. The article undertakes a detailed study of the problem of the influence of factors that arise in menopause on the quality of life of women the study of coping strategies. The aim of research is to reveal all factor that influence women`s psychological health and how they affect on them. In the paper four types of methods are used (theorytical, methodological, empirical and mathematical). Some patterns between periods of menopause and specific symptoms, between the use of different coping strategies and the quality of life of women were described and identified.

Key words: women well-being, psychological traits of well-being, age-related changes menopause, coping.

INTRODUCTION. Changes in the demographic structure of society in recent years have led to an increase in the proportion of mature women. According to the WHO, at the beginning of the century, the average life expectancy of a woman after 50 years ranged from 27 to 32 years [1].

Female hormones play a central role in women`s lives. Their rise trigger puberty, allow them to experience the joy of motherhood and insure cardioprotective functions and bone health. However, after mid-forties, almost all women, irrespective of their cultural background and health conditions, begin to experience physical, psychological and emotional disturbances. Those turmoils coincide with a progressive decline of female hormones, estrogen and progesterone, culminating to a total shutdown from the ovaries, diagnosed as menopause. During this period, women present difficulties in accurately describing physical, psychosocial or sexual disturbances and report mainly hot flashes, nervousness, depression, insomnia, and general fatigue [2]. These vast

arrays of symptoms progressively worsen the well-being of women, and affect, consequently, their quality of life (QOL) on a daily basis. Since the definition presented by the World Health Organization (WHO), in 1947, QOL refers to the “state of complete physical, mental and social well-being, and not merely the absence of disease and infirmity” of individuals, irrespective of their age, race and socio-economic status [2].

Women's mental health largely determines the health of society. Therefore, the question of studying the factors that affect the psychological health and well-being of a mature woman is very relevant and important.

In the paper four types of methods are used (theoretical, methodological, empirical and mathematical). Theoretical method will help us to study and summarize the information available at the moment on our topic. Methodological method – to determine the methodological principles of studying life orientations as systemic factors of women's vital activity, to substantiate psychological models, to substantiate a theoretical model of their implementation, to form a toolkit for research. Empirical method is a set of tests required to conduct a study. Mathematical method will consist in processing the results obtained by the empirical method.

RESULTS. The essential merit of the work is that we will develop a program through which women can improve the quality of life in menopause. This program will consist of several loops: 1st – theoretical and 2nd – practical.

In the theoretical cycle, women will be able to learn about physiological age-related changes, how these changes affect psychological well-being, and how coping strategies affect the quality of life. In the second cycle, there will be practical classes and trainings where women will learn to apply in practice the knowledge gained in the first cycle. By improving women's health, being improved the health of the nation is also.

CONCLUSIONS. Some patterns between periods of menopause and specific symptoms, between the use of different coping strategies and the quality of life of women were described and identified.

REFERENCES

1. World health statistics 2017: monitoring health for the SDGs. *Sustainable Development Goals* – Geneva : World Health Organization, 2017.– 105 p. [Retrieve from: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2612-who>]
2. El, Hajj, A. Wardy, N., Haidar, S., Bourgi. D., Haddad, M.E., Chammas, D.E., et al. (2020) Menopausal symptoms, physical activity level and quality of life of women living in the Mediterranean region. *PLoS ONE* 15(3). [Retrieve from: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0230515>]

FEATURES OF THE CURRENT DEVELOPMENT OF THE TOURIST INSURANCE MARKET IN UKRAINE

Hetmanenko Anastasiia, Ulianova Viktoriia, Yavorska Viktoriia

Odessa I. I. Mechnikov National University

Abstract. The article deals with the tourism insurance as a universal mean of securing the safety of tourists. The current state of the functioning of the insurance market of services related to tourism activities in Ukraine was analyzed; problems and prospects for the development of tourism insurance were described; tourism insurance leaders have been identified in the article.

Key words: insurance, insurance activity, tourism industry, tourist insurance, insurance policy, risk.

INTRODUCTION. Today tourist insurance in Ukraine is in great demand, since every year there is a trend towards an increase in the number of people travelling abroad. Tourism insurance is a new type of insurance in Ukraine, so the study and analysis of the problem of this type of insurance are not perfect and have been researched by domestic scientists a little, unlike foreign scientists. The insurance in tourism in the Ukrainian market is the issue of the day, because it is characterized by low awareness and trust of the population and insufficient attention by the public authorities.

The tourism business is characterized by a variety of risk factors that, on the one hand, have a direct impact on tourists and, on the other hand, have effect on tourism enterprises. Taking this into consideration, insurance is one of the most important conditions for the establishment of an effective safety system in tourism.

The main purpose of the study is to analyse the current state of the tourism insurance market and to identify the features of its functioning.

RESEARCH METHODS AND MATERIAL. The data from literature sources on the characteristics of the tourism insurance market, its problems and

prospects were used. The methods of logical generalization, systematization and statistical analysis were applied in the work.

RESULTS OF RESEARCH. Insurance of tourists is carried out in accordance with the norms of the Law of Ukraine «On tourism». According to the article 16 of the Act, tourist insurance (medical and accident) for tourist travel is obligatory and provided by tourist operators on the basis of agreements with insurers.

A tourist trip brings many surprises: a tourist can easily fall victim to a catastrophe, a robbery, a sudden illness, due to changing weather and other circumstances, may not fulfil their hopes for a quiet rest and so on. Most insurance events take place in the countries frequently visited by tourists. For beach holidays Ukrainians choose resorts in Egypt, Turkey, Spain, Italy and Greece. In winter they prefer ski resorts in Austria, Poland and the Czech Republic. However, Thailand, India, South Africa and Cuba remain the world's most dangerous resorts. These countries are characterized by appalling unsanitary conditions, food poisoning, infections, viruses, sexually transmitted diseases, high crime rates, predatory underwater fauna (rays, sharks and others) and tropical poisonous insects, etc. (Dadak, 2019).

Insurance programs for tourists traveling abroad are a promising activity of Ukrainian tourist companies. Insurance in tourism is a system of relations between an insurance company and a tourist to protect his life, health and property interests in case of insurance events. The main parties in this relationship are insurers (insurance companies), insured persons (tour operators and travel agents) and tourists who travel abroad.

The analysis of the travel insurance market shows both positive and negative trends. The European Travel Insurance, PZU Ukraine and VUSO are the leading insurance companies for tourists. In the first half of 2020 the insurance company «European Travel Insurance» paid to tourists 30 964 thousand UAH, PZU Ukraine – 25 682,6 thousand UAH and VUSO – 16 404,3 thousand UAH respectively (Forinshurer, 2020).

The COVID-19 pandemic in 2020 clearly pointed to the already well-known problems in the travel insurance market. Rather important problems are (Sharova, 2018): the inability of representatives of tourism companies to explain to the tourist the mechanism of the insurance policy; insufficient level of insurance culture of consumers of tourism services, failure to include many risk events in insurance policies; inadequate legislative framework and general low development of the country's insurance market, etc.

The current situation therefore calls for the improvement of insurance in tourism. There is a need to raise the level of the population's insurance culture, improve the legal and regulatory framework in the field of insurance and tourism, create new types of insurance services and improve existing ones, and train highly qualified personnel in the field of tourism and insurance, etc. A transparent and accessible position of all stakeholders (insurance companies, tourism firms, tourists, public authorities) is a prerequisite for the successful development of tourism insurance in the country.

CONCLUSIONS. Insurance in tourism plays an important role in the development of safe travel, but it is still characterized by obstacles to further growth. The factors that hinder the development of tourism insurance are the population's ignorance of tourism insurance, its distrust of insurance companies in general, the imperfect legislative framework for tourism insurance and a number of other problems.

For several years PZU Ukraine, VUSO, SG TAC, European Travel Insurance and KNIAZHA have been the leaders of tourism insurance. These are insurance companies that are able to adapt quickly to the changing market and improve their insurance products.

In sum, the issue of insurance coverage for the tourism industry continues to be extremely relevant, especially in today's realities. In fact, minimizing risks in tourism is possible only if there is active cooperation between public authorities, tourism enterprises and insurance companies.

REFERENCES

1. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
2. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
3. Дадак О. О., Дорош-Кізим М. М., Грабовський Р. С., Дудяк Р. П. Страхування туристичної діяльності в Україні. Науковий вісник ЛНУВМБ імені С. З. Гжицького. Серія: Економічні науки. 2019. Том 21, № 92. С. 115 – 119.
4. Шарова С. В., Кузьменко Г. О. Аналіз сучасного стану, проблем та перспектив функціонування ринку страхування послуг, пов'язаних з туристичною діяльністю в Україні. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2018. № 11.
5. Рейтинг страхових компаній з добровільного страхування туристів за перше півріччя 2020 року. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/20/6/49>

LEXICAL APPROACH IN ELT: BENEFITS AND CHALLENGES

Vikroriia Hryhorash

Odessa I. I. Mechnikov National University

Abstract. The paper deals with the basic principles of lexical approach which is based on grammaticalised lexis. The grammar/vocabulary dichotomy is invalid; much language consists of multi-word 'chunks'. The classification of lexical chunks is presented. Despite a number of restrictions, this approach is globally used by ELT professionals and material designers.

Key words: lexical approach, lexical chunks, collocations, grammaticalised lexis.

INTRODUCTION. In recent years it has been recognised that speakers have a vast stock of lexical chunks and that these lexical chunks are vital for fluent production. Fluency does not depend so much on having a set of generative grammar rules and a separate stock of words (<https://www.teachingenglish.org.uk/article/lexical-approach-1-what-does-lexical-approach-look>). *Lexical approach* promulgated notably by Willis (1990) and Lewis (1993) is based on the assertion that “language consists not of traditional grammar and vocabulary but often of multi-word prefabricated chunks” (Lewis, 1993: 3). Since then, this approach has been widely used in ELT and a number of English textbooks based on it has been written.

RESULTS AND DISCUSSION. One of the fundamental principles distinguishing this approach from more conventional language teaching approaches is that grammar plays a subordinate role to lexis. Language is not

analyzed in terms of sentence level grammatical structures and the vocabulary items that are slotted into them (i.e., lexicalized grammar).

Much of the theoretical background upon which the lexical approach was based stems from the results of corpus linguistics research. One of the two central specifically linguistic ideas of the Lexical Approach is that of lexical chunks. The majority of classifications of lexical chunks include the following: 1) individual words; 2) polywords: short, relatively fixed phrases, including compounds; phrasal verbs; binomials and trinomials; 3) idioms; 4) similes; 4) proverbs; 5) sentence frames: longer, usually discontinuous phrases used to build larger statements and arguments; 6) collocations. According to M. Lewis (1997: 8), collocation is “the readily observable phenomenon whereby certain words co-occur in natural text with greater than random frequency”.

Nattinger (1980, p. 341) suggests that teaching should be based on the idea that language production is the piecing together of ready-made units appropriate for a particular situation. Comprehension of such units is dependent on knowing the patterns to predict in different situations. Therefore, the following activities to develop learners’ knowledge of lexical chunks are used:

- intensive and extensive listening and reading in the target language;
- first and second language comparisons and translation (carried out chunk-for-chunk, rather than word-for-word and aimed at raising language awareness);
- repetition and recycling of activities, such as summarizing a text orally;
- guessing the meaning of vocabulary items from context;
- noticing and recording language patterns and collocations;
- Working with dictionaries and other reference tools.

The most common types of classroom activities used within the framework of lexical approach are identifying chunks, matching completing, categorizing, sequencing, etc.

One of the most obvious benefits of using lexical approach in classroom is that it fosters students’ fluency. Collocability acquisition and spoken fluency have

a high dependence on each other. Cortina (2009) suggests that collocations are both stored and retrieved in memory mechanically, possess a pragmatic function and are established by the context. These formulaic units become prefabricated chunks, which facilitate spoken fluency.

On the other hand, suggesting that language should be taught in lexical chunks has a number of limitations. Firstly, students might have to learn an endless succession of lexical chunks, which is demotivating. Another restriction is “the way in which we might order such phrases for teaching and learning purposes or, if we believe that exposure to enough suitable input is the key, what kind of input that should be” (Harmer, 2001). One of the criticisms of the lexical Approach is that it does not contain a detailed learning theory, although according to Lewis (1993) this does not mean a break with the Communicative Approach, but a development of it.

CONCLUSIONS. Despite visible restrictions, current studies reveal that lexical approach improves learners' capacity of understanding and producing linguistic chunks which leads to better spoken fluency as well as to developing their listening and writing skills.

REFERENCES

- Cortina B. (2009) Una propuesta didáctica para la mejora de la competencia conversacional de una LE mediante secuencias formulaicas. *Didáctica, Lengua y Literatura* 21, 99-115.
- Harmer J. (2001). *The practice of English Language Teaching (3rd edition)*. Longman.
- Lewis M. (1997). *Implementing the lexical approach: Putting theory into practice*. Hove, England: Language Teaching Publications.
- Lewis M. (1993). *The lexical approach: The state of ELT and a way forward*. Hove, England: Language Teaching Publications.
- Nattinger J. (1980). A lexical phrase grammar for ESL. *TESOL Quarterly*, 14, 337 – 344.
- Willis D. (1996). *The Lexical syllabus*. Collins.
- <https://www.teachingenglish.org.uk/article/lexical-approach-1-what-does-lexical-approach-look>

STUDY OF ODESSA CUSTOMS POLICY AND CUSTOMS AFFAIRS IN XVIII - XXV century.

Ekaterina Grishina

Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture

Abstract. The article deals with a brief analysis study the formation and organization of the Odessa customs policy and customs. The characteristic features evolution of customs management are analyzed, the stages its conceptualization are determined and divided according to criteria. The characteristics archival documents to which the author referred when writing a scientific work are given. An important statement author is the recognition importance of the correct organization activities Odessa customs.

Key words: customs policy, customs affairs.

INTRODUCTION. The problem studying issue of the history Odessa customs, its customs policy and customs affairs has not yet become the subject a comprehensive study. Meanwhile, the vast experience of the Odessa port customs has not lost its scientific and practical significance. Undoubtedly, modern customs authorities can benefit from this rich experience in their practice.

For a detailed study of the Odessa customs policy and customs, materials State Archives Odessa Region (SAOO) were used, which contains the funds of a number customs institutions, since 1795.

The formation and organization of the Odessa customs in the 18th - 20th centuries, as a complex aspect scientific research, remains a poorly studied problem today. Therefore, the purpose of the article is to study the Odessa customs policy and customs affairs, from its foundation - May 27, 1794 and up to the Soviet period (1917).

As a result formulated goal, it was proposed to solve the following tasks: to study the development and activities of the Odessa customs against background foreign trade policy of the state, to highlight such issues as the place of the Odessa customs in the system customs institutions the country, the revenues it brings to the state budget, the structure and staff customs in different historical periods, work with personnel, peculiarities customs activities during the port-free period, the structure import and export through the Odessa port, the fight against smuggling, technical equipment customs, as well as the analysis of historiography.

RESEARCH METHODS AND MATERIALS. The main methods of this research are traditional methods: abstraction, analysis, synthesis and comparison. Based on the results a comparative legal analysis regulatory sources, a number of conceptual development programs were developed in order to fulfill the tasks implementing the customs business and customs policy in Odessa. Based on these methods, the goal was achieved.

RESULTS OF THE STUDY. As a result studying this issue, the main work was carried out with the materials of the State Archives Odessa region. Studying only the history Odessa customs - we have identified more than 1,500 cases. Among them: materials on the organization Odessa customs, decrees of the State Council, circulars the departments foreign trade and customs duties, reports of customs institutions, orders the head of the customs district, correspondence on the organization customs inspection and detention contraband goods, on the prohibition entry into Russia participants the democratic movement, information about the import and export of goods in their dynamics.

It is possible to name a number works where the features of the formation customs policy and customs affairs in certain historical periods were considered, for example, (M. M. Shumilov, 2018), (V. G. Balkova, 2011) etc. However, with all the significance these scientific studies, we note that there are still no generalizing scientific works in which the problem of the Odessa customs policy and customs business would be comprehensively investigated.

The study systematizes scientific views on the use concepts and categories in the management of the Odessa customs, which regulate the processes its formation and implementation.

The analysis theoretical views in the formation and development Odessa customs against the background foreign trade policy.

The characteristic features the evolution of customs management in Odessa were established and concretized, or rather, the stages its conceptualization were determined and divided according to the criteria: basic (1795 - 1811) - the creation and formation of the customs system, determination of priorities with foreign

economic activity; normative (1812 - 1876) - development and implementation customs legislation, active fight against smuggling, development of social guarantees for full-time customs employees; fiscal (1877 - 1917) - an active increase in income due to the payment customs duties, the formation a fixed system of customs authorities, the work import and export goods through the port of Odessa was rebuilt.

The terminological content of archival documents on the organization customs management by certain entities – central executive authorities was investigated and inconsistency in defining the scope of management, the lack a single terminological structure, as regards the work Odessa customs, was established.

CONCLUSIONS. Thus, having examined the documents Odessa customs for the XVIII - XX centuries. significant changes have taken place, which have become a significant step in consolidating the status of customs policy and customs. The system of the Odessa Customs Service gradually developed: formal organization and official subordination, the basics of customs legislation were studied, the establishment customs procedures, as well as an increase in the role customs in ensuring the income state treasury. Summing up, we note that the customs system and customs structure Odessa gradually turned into an important structural element of the state mechanism. The historically established rules of management within the customs system can be seen today in the modern practice of the activities Odessa customs authorities.

Prospects for further study, in our opinion, are further research certain aspects of the Odessa customs policy.

LITERATURE

1. Balkovaya V. G. Customs service in the management system of the Russian state in the XVI - XVIII centuries. Vladivostok: RIO VFRTA, 2011. 280 p.
2. Shumilov M. M. History of trade and customs in the XVI - XX centuries. M .: Avangar, 2018. 318 p.

REFERENCES

1. Balkovaya V. G. (2011) *Tamozhennaya sluzhba v sisteme upravleniya rossiyskogo gosudarstva v XVI – XVIII vv.* Vladivostok: RIO VFRTA. [in Russian].

ІМЕРСІЙНИЙ МЕТОД ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Громова Вікторія

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

Abstract. The article analyzes the mechanisms and means of immersion in the English studying in the universities of Ukraine. It is described the mechanism of its involvement, advantages of its usage and the perspective in the future. Also it is suggested the instructions for English teachers and included the main useful information for effective training for students at the lessons.

Key words: immersion, teaching, English, studying, method.

ВСТУП. Насьогодні в умовах сучасної євроінтеграції все більше уваги приділяється новим методам і формам роботи на заняттях з англійської мови у вищих навчальних закладах. Однією із таких сучасних форм роботи є імерсійний метод, який визначається найкоротшим шляхом для оволодіння англійською мовою і належить до системи білінгвального навчання, що й зумовлює актуальність даної теми. Мета дослідження полягає в аналізі особливостей роботи з імерсійним методом для вивчення англійської мови у вищих навчальних закладах, розробку необхідних інструкцій для викладачів англійської мови стосовно впровадження імерсійного методу на їх заняттях.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. У процесі дослідження використано низку методів, що відповідають цілям роботи: аналіз теоретичних і методичних першоджерел щодо проблем впровадження імерсійного методу під час навчання англійської мови у ВНЗ, аналіз та синтез, узагальнення теоретичного матеріалу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Аналіз попередніх досліджень доводить, що науковий інтерес до імерсійного методу започаткований у багатьох країнах світу. Слід зазначити Л. Уолеса та К. Кларка (Інститут рівних можливостей, США) як одних із перших дослідників імерсії у

Канаді, Р. Кемпбел (професор прикладної лінгвістики в Університеті Лос-Анжелеса) вивчав двосторонню імерсію, Ю. Мак Кенеді (університет Квінс, Белфаст, Північна Ірландія) аналізував лінгво-культурологічні аспекти багатомовності в Європі та ін. (Штифурак, 2011).

Термін **“імерсійний”** походить від латинського дієслова *immergo* “занурювати”. В україномовній традиції цей прийом формування мовної компетенції називають так званим методом занурення у мовне середовище. Даний метод включає в себе не лише суцільне використання англійської мови під час заняття, але й долучення студентів до культури і традицій (Тимофєєв, 2017: 411). Ми підтримуємо думку В. А. Тимофєєва, що основним завданням імерсійного методу є саме абстрагування від рідної мови, тобто студентам слід дистанціюватися від впливу граматичних і лексичних моделей рідної мови. Цей метод дозволяє студентам подолати міжмовну диференціацію, розвиваючи саме звичку думати мисленневими патернами носіїв англійської мови (Тимофєєв, 2017). Тобто, чим більше імерсії залучено на заняттях англійської мови, тим активніше мислення та пізнавальні процеси студентів адаптуються до англійської мови. Вона стає для них психологічно більш сприйнятною, формуються кращі навички та вміння із всіх видів діяльності на занятті (говоріння, читання, письмо, слухання). Для ефективної реалізації імерсійного методу велика роль відводиться функції викладача, який має персонально вести навчальний процес і надавати студентам необхідні консультації для успішного виконання різних видів діяльності. Викладачу потрібно бути не лише професіоналом англійської мови, а й зважати на вікові та психологічні особливості студентів (Christian, Tedick, Williams, 2011). Наприклад, для холериків і сангвініків не має труднощів у сприйнятті мовного матеріалу на заняттях, а меланхоліки і флегматики зазвичай важко йдуть на діалог англійською мовою, соромлячись або маючи високу тривожність тощо. У таких випадках викладач має підібрати такі форми роботи та завдання, щоб якомога активніше залучати дану групу студентів до роботи. Найбільший

відсоток роботи зводиться до парної та групової роботи для ефективного відтворення та практики засвоєння навчального матеріалу. Роль викладача у даному форматі роботи зумовлена моделлю “викладач 20% – студент 80%”, тобто викладач є інструктором, він контролює процес навчання, організовує та направляє студентів на активну роботу на заняттях, створюючи англомовну атмосферу. Також однією з головних функцій викладача є контроль засвоєння матеріалу студентами, що є відповідною мотивацією для кращого опанування знань (Тимофєєв, 2017: 412–414). Отже, підсвідомо забезпечується не лише іншомовна підготовка слухачів, але й психологічна, яка є частиною культури міжмовної комунікації (Christian, Tedick, Williams, 2011).

ВИСНОВКИ. Імерсійний метод роботи для вивчення англійської мови наразі є новим видом діяльності, який активно проходить етап свого розвитку. Для його ефективного впровадження під час заняття англійської мови у ВНЗ викладачу слід постійно розмовляти англійською мовою, мінімізуючи пояснення та інструкції українською мовою, підібравши такі види та форми роботи, що є актуальними та безперечно цікавими для студентів, зважаючи на їх вікові та психологічні особливості. Перспективи подальшого дослідження даної теми вбачаємо в активній розробці ефективних методик для імерсійної форми вивчення англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тимофєєв В. А. Імерсійний метод під час викладання іноземних мов на мовних курсах. *Молодий вчений*. 2017. № 9 (49). С. 411–415.
2. Штифурак А. В. Імерсія мовного корінного населення на Гаваях. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. № 26. С. 236 – 239.
3. Christian D., Tedick D. J., T. Williams. *Immersion Education: Practices, Policies, Possibilities*. Tonawanda, NY: Multilingual Matters, 2011. 289 p.

REFERENCES

- Tymofieiev V. A. Imersiinyi metod pid chas vykladannia inozemnykh mov na movnykh kursakh. *Molodyi vchenyi*. 2017. № 9 (49). S. 411–415.
- Shtyfurak A. V. Imersiia movnoho korinnoho naseleattia na Havaiakh. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. 2013. № 26. S. 236 – 239.
- Christian D., Tedick D. J., T. Williams. *Immersion Education: Practices, Policies, Possibilities*. Tonawanda, NY: Multilingual Matters, 2011. 289 p.

ДО ПИТАННЯ ПРО ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ

Грушка Віктор

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Abstract. The paper considers the competency approach in the training of specialists in the tourism industry. The specifics and features of training of specialists in the field of tourism are revealed. Based on the analysis of scientific and pedagogical literature, the main competencies and main production functions of future tourism managers are determined.

Key words: competency approach, competencies, specialists in the tourism industry, stages of training, professional qualities, skills, abilities.

ВСТУП. Основою розвитку туристичної індустрії є кваліфікований та компетентний персонал. Особливо актуальною ця проблема є в Україні, адже туристичний потенціал країни величезний, але, саме, людський чинник стримує розвиток даної галузі. Вітчизняний туризм поступається світовим стандартам щодо якості послуг, використання інноваційних форм організації туристичних подорожей, культури обслуговування. Тому проблема забезпечення туристичної індустрії кваліфікованими фахівцями, які повинні вчасно реагувати на зміни, аналізувати інформацію, забезпечувати конкурентоспроможність України на ринку туристичних послуг, повинна вирішуватись комплексно та концептуально, починаючи з професійної підготовки фахівців.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. Методами дослідження є аналіз філософської, методологічної, психологічної, педагогічної, дидактичної, літератури. Матеріалами дослідження слугували стандарти вищої освіти зі спеціальності «Туризм» та інші нормативні документи.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Використання компетентнісного підходу при підготовці фахівців туристичної галузі передбачає аналіз особливостей практичної діяльності, специфіки завдань, вибір стратегії їх розв'язання, що створює ефективні умови для формування професійного мислення фахівця. В. Лозовецька зауважує: «...основним у цьому є адекватне сприйняття майбутнім фахівцем вимог та потреб сучасного ринку туристичного продукту, усвідомлене розуміння необхідності професійного

удосконалення, формування додаткових знань і умінь відповідно до аналізу уподобань та потреб сучасного споживача» (Лозовецька, 2010).

Наказом Міністерства освіти і науки України № 1068 від 04.10.2018 р. було затверджено стандарт вищої освіти за спеціальністю 242 "Туризм" для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Згідно стандарту метою навчання за даною спеціальністю є формування загальних та фахових компетентностей для успішного здійснення професійної діяльності у сфері рекреації і туризму.

Бакалавр з туризму повинен уміти проектувати організаційну структуру підприємств у сфері туризму, управляти бізнес-процесами таких підприємств, застосовувати основи комунікативного менеджменту в практичній туристичній діяльності, аналізувати та прогнозувати результати господарської діяльності підприємств у туристичній галузі, вести облік формування та використання фінансових результатів у туризмі, проводити комплексні маркетингові дослідження та визначати ринкові можливості розвитку підприємств туристичної індустрії.

Фахівець туристичної галузі повинен аналізувати тенденції та закономірності розвитку туризму, економічні, соціальні, політичні, культурологічні чинники для прогнозування розвитку туризму, економічну та соціальну ефективність туристських обмінів, доходів від туризму, мультиплікативного його впливу на розвиток економіки, обсяги реалізації туристичного продукту, ризику підприємницької діяльності в туристичній сфері.

Також важливим етапом в підготовці фахівців туристичної індустрії є формування мовленнєвих компетентностей. Іноземна мова, як навчальна дисципліна, виконує додаткові функції, які допомагають розвитку креативних, логічних та індивідуальних якостей особистості. Відсутність мовних бар'єрів розширює коло можливостей для працевлаштування, отримання освіти за кордоном, а також дозволяє встановити ділові контакти з іноземними колегами та партнерами на комунікативно-достатньому рівні.

Таким чином, першочерговою метою вивчення іноземної мови є формування комунікативної компетентності, успішне становлення якої не можливе без граматичної складової.

ВИСНОВКИ. В Україні туристична освіта перебуває на етапі активного розвитку: розробляється теоретико-методологічна основа, затверджуються стандарти, удосконалюються навчальні плани, програми тощо, про що свідчать численні сучасні наукові дослідження проблем щодо професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі. Туристська освіта має свою специфіку, так як кваліфікований фахівець окрім підготовки з базових дисциплін повинен мати високий мовленнєвий, психологічний та інформаційно-технологічний набір знань. Саме це зумовлює необхідність застосування компетентнісного підходу при підготовці майбутніх фахівців туристичної індустрії.

ЛІТЕРАТУРА

Лозовецька В. Т. Теоретико-методологічні засади формування професійної компетентності фахівця сфери послуг і туризму в умовах ринкового середовища // Формування професійної компетентності фахівця сфери послуг і туризму: навчально-методичний посібник. К, 2010.

REFERENCES

Lozovetska V. T. (2010) Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannia profesiinoi kompetentnosti fakhivtsia sfery posluh i turyzmu v umovakh rynkovoho seredovyshcha / V. T. Lozovetska, L. B. Lukianova, L. V. Kozak // Formuvannia profesiinoi kompetentnosti fakhivtsia sfery posluh i turyzmu: navchalno-metodychnyi posibnyk [in Ukrainian].

КОММУНИКАТИВНЫЕ ТАКТИКИ РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ УКЛОНЕНИЯ ОТ ПРЯМОГО ОТВЕТА В АНГЛОЯЗЫЧНОМ ХУДОЖЕСТВЕННОМ ДИСКУРСЕ

Деде Юлия

Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

Abstract. The article analyzes the communicative tactics realizing the communicative strategy of hedging. The material under analysis is represented by 145 speech episodes taken from English literary discourse in which characters avoid explicit answers to questions. A

classification of ten communicative tactics realizing the communicative strategy of hedging has been offered.

Keywords: communicative strategy, communicative tactics, hedging, fictional discourse.

ВВЕДЕНИЕ. Одним из косвенных средств трансляции намерений в речевом общении выступает уклончивый ответ.

Коммуникативная стратегия уклонения от ответа и способы ее реализации анализируются в работах Дж. Лакофф (1973), Б. Фрейзер (1975), П. Браун и С. Левинсон (1987), М. Клайн (1994), В.С. Пугач (2002), М.П. Чурикова (2005), Л.Б. Головаш (2008), Н.Н. Толстовой (2016), Ли Цинь (2018). Тем не менее, особенности имплицитного уклонения от прямого ответа исследованы недостаточно, что обеспечивает актуальность данной статьи, посвященной выявлению коммуникативных тактик реализации стратегии уклонения от ответа в современном англоязычном художественном дискурсе.

МЕТОДЫ И МАТЕРИАЛ ИССЛЕДОВАНИЯ. В процессе исследования использован метод прагмалингвистического анализа, интерпретационный анализ, контекстуальный анализ, а также и элементы количественного анализа.

Материалом исследования послужили тексты 10 детективных произведений М.С. Битон общим объемом 2870 страниц, из которых были отобраны высказывания, в которых персонажи уклоняются от прямого ответа. Выборка составляет 145 подобных контекстов.

РЕЗУЛЬТАТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ. Уклонение от ответа – это отказ, данный собеседнику в мягкой форме, это тактичный отказ. Уклонение от ответа представляет собой высказывание, которое выражает отрицательное отношение к вопросу в имплицитном виде, косвенным образом.

В англоязычной лингвистической литературе используется термин *хеджинг*, обозначающий уклонение от прямого ответа. Данный термин введен в научный обиход Дж. Лакофф. Исследуя логические признаки некоторых слов (*rather, largely, in a manner of speaking, very, sort of, about,*

approximately, actually, almost, typically, can be view as, in a way kind of, I think, maybe, perhaps u m.д.), он назвал их семантическим феноменом *хеджинг* и отнес к хеджам такие слова и словосочетания, которым свойственен эффект размытости, неясности, либо уточняющие принадлежность высказывания определенному коммуниканту (Lakoff, 1973: 471).

Дж. Диллон утверждает, что при уклонении от ответа адресат вопроса нередко предоставляет неполную / заведомо известную спрашивающему информацию / нерелевантную информацию / заведомо ложную информацию (Dillon, 1990).

Ли Цинь определяет уклонение от ответа как косвенный отказ, при котором отвечающий посредством специальных коммуникативных приёмов сигнализирует о том, что в его намерения не входит ответ (Ли Цинь, 2017: 233).

В.С. Пугач полагает, что «уклонение от ответа – это целостный речевой акт, являющийся преднамеренно семантически иррелевантным ответом на вопрос» (Пугач 2002: 23).

Как отмечает Л.Б. Головаш, стратегия уклонения от ответа – это цепь решений говорящего, коммуникативных выборов им речевых действий и языковых средств, позволяющих завуалировать, скрыть истинный смысл ответной реплики или вовсе уклониться от прямого ответа (Головаш, 2008: 78). Следовательно, по мнению исследовательницы, стратегия уклонения от прямого ответа является типом поведения в ситуации диалогического общения, позволяющим реализовать дипломатичный сценарий речевого взаимодействия (там же).

Н.Н. Толстова относит тактику уклончивого ответа к дисгармоничным речевым средствам, обслуживающим стратегии доминирования и сопротивления (мягкого и жесткого) словесному и эмоциональному воздействию. Цель тактики уклончивого ответа, по мнению исследовательницы, – скрыть мысли, оценки, эмоции по поводу событий в личной и общественной жизни (Толстова, 2016: 10).

Н.Н. Толстова выделяет следующие причины использования уклончивых высказываний: неосведомленность коммуниканта, нежелание ее демонстрировать; нежелание поддаваться словесному воздействию, т.е. что-либо делать, объяснять или поступать так, как хочет собеседник; отказ обсуждать неприятную тему, отвечать на неприемлемый вопрос; «защитная реакция» (желание скрыть свой внутренний мир, завуалировать истинные чувства); намерение оказать эмоциональное воздействие на собеседника (там же: 13).

М.П. Чуриков, описавший реализацию тактики уклонения в интервью, обозначил следующие приемы: признание в некомпетентности, избегание комментирования, уклонение через апелляцию к фактору времени, уклонение через апелляцию к фактору сложности, уклонение через апелляцию к более компетентному источнику, игнорирование вопроса интервьюера и постановка встречного вопроса (Чуриков, 2005).

Л.Б. Головаш установила, что стратегия уклонения от прямого ответа реализуется посредством следующих тактик:

- 1) тактики повторов и переспросов;
- 2) тактики задержки ответа;
- 3) тактики смягчения категоричности ответа;
- 4) тактики обобщения;
- 5) тактики поддакивания;
- 6) тактики собственно имплицитного отказа;
- 7) тактики игнорирования;
- 8) тактики иронии;
- 9) тактики намека;
- 10) тактики условия;
- 11) комбинированных тактик (включающих различные сочетания все выше перечисленных тактик); а также
- 12) невербальных средств (Головаш, 2008).

Наше собственное исследование тактик реализации уклонения от ответа подтверждает правомочность выделения большей части предложенных тактик. Однако, в выборке из англоязычного дискурса отсутствуют примеры тактики *поддакивания* и *намека*. *Задержку ответа* мы также не считаем отдельной тактикой, а приемом, после использования которого, говорящий все-таки дает ответ – то есть прибегает к использованию других тактик. Что касается тактики *игнорирования*, говорящий обычно не просто игнорирует вопрос, а меняет тему. Следовательно, предлагаем заменить тактику игнорирования тактикой *смены темы*. Кроме того, мы не считаем возможным выделять *невербальные средства* в отдельную тактику, по нашим сведениям, невербальные средства могут маркировать многие из перечисленных тактик, например, тактики смены темы и иронии. Мы также считаем возможным добавить в перечень две тактики, которые зафиксированы в нашей выборке: тактику *неясного, «туманного» ответа* и тактику *обещания* (когда говорящий обещает дать ответ позже). Таким образом, принимая за основу классификацию Л.Б. Головаш, мы предлагаем несколько сократить и модифицировать ее. В итоге, к **коммуникативным тактикам реализации стратегии уклонения** от прямого ответа, относим следующие:

- 1) тактику переспроса;
- 2) тактику смягчения категоричности ответа;
- 3) тактику «туманного» ответа;
- 4) тактику обобщения;
- 5) тактику непосредственного отказа;
- 6) тактику смены темы;
- 7) тактику иронии;
- 8) тактику условия;
- 9) тактику обещания;
- 10) комбинирование нескольких тактик.

Обратимся к примерам. Рамки статьи не позволяют проиллюстрировать

и проанализировать все выделенные тактики, поэтому остановимся на самых распространенных, а также на тех, которые мы предлагаем добавить в классификацию. Наиболее распространенными тактиками уклонения от ответа в выборке являются тактики непосредственного отказа, обобщения и «туманного» ответа. В детективных романах М.С. Битон о молодом полицейском Хеймише Макбете главному герою часто приходится уклоняться от ответа, чтобы сохранить тайну следствия:

1) *“Who’s the wee gossip then?” demanded Timmy. “I’ll bet it was yon blabbermouth Willie Lamont.”*

“Never you mind. I want to know what happened when you went to see her.”

(Beaton, 2010: 11) (тактика непосредственного отказа);

2) *“I would like to talk to your husband.”*

“What about?”

“I’m making general enquiries, that is all.” (Beaton, 2009: 12) (тактика обобщения).

3) *“What of yourself? Did you ever have any suspicions about anyone?”*

She shook her head. “To tell the truth, I got fair sickened wi’ all the accusations flying around. Why all these questions and why all the polis?”

“We like to be thorough,” said Hamish. He couldn’t really tell her that her friend had been murdered until after the official announcement (Beaton, 2009: 9) (тактика обобщения).

4) *With a flash of Highland intuition, Hamish said, “When you heard on the grapevine that Harry was going to do this series, you went after the main part, only to be told he wanted Penelope.”*

“Who told you that?”

“Someone or other,” said Hamish vaguely (Beaton, 2014: 134) (тактика «туманного» ответа);

5) *“Who was it?”*

“Oh, just someone. I’ll maybe let you know later. Nothing to worry about. What was your impression of Miss Beattie?” (Beaton, 2009: 35)

(комбинированная тактика «туманного» ответа и обещания).

ВЫВОДЫ. Таким образом, в работе предложена собственная классификация коммуникативных тактик реализации стратегии уклонения от прямого ответа, включающая 10 тактик: тактику переспроса, смягчения категоричности ответа, «туманного» ответа, обобщения, непосредственного отказа, смены темы, иронии, условия, обещания, а также комбинирование нескольких тактик.

ЛИТЕРАТУРА

1. Головаш Л.Б. Коммуникативные средства выражения стратегии уклонения от прямого ответа. дис... канд. филол. наук. Кемерово, 2008. 177с.
2. Пугач В.С. Уклонение от прямого ответа на вопрос как тип речевого реагирования: дис... канд. филол. наук. Белгород, 2002. 208 с.
3. Толстова Н.Н. Лингвометодические и прагмалингвистические аспекты описания уклончивых ответов в русском речевом общении: автореф. дис. ... канд. филол. наук. Москва, 2016. 24 с.
4. Чуриков М.П. Согласие, несогласие и уклонение в аспекте речевого общения: дис... канд. филол. наук. Ростов-на-Дону, 2005. 168 с.
5. Ли Цинь. Стратегия уклонения от ответа. *Вестник ТвГУ. Серия "Филология"*. 2017. № 2. С. 233–237.
6. Beaton M.C. *Death of a Poison Pen*. London: C & R Crime, 2009. 268 p.
7. Beaton M.C. *Death of a Scriptwriter*. London: C & R Crime, 2014. 304 p. Beaton M.C. *Death of a Witch*. London: C & R Crime. 2010. 268 p.
8. Brown P., Levinson S. *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1987. 345 p.
9. Clyne M. *Inter-cultural Communication at Work: Cultural Values in Discourse*. Cambridge: Cambridge University press, 1994. 264 p.
10. Dillon J. T. *The practice of questioning*. London: Routledge, 1990.
11. Fraser B. *Hedged Performatives. Syntax and Semantics. Vol. 3. Speech Acts*. New York, etc.: Academic Press, 1975. P. 187 – 210.
12. Lakoff G. *Hedges: A study in meaning criteria and the logic of fuzzy concepts. Journal of Philosophical Logic*. Netherlands: Springer Science. №2, 1973. P. 458-508.

REFERENCES

- Golovash L.B. *Kommunikativnyie sredstva vyirazheniya strategii uklo-neniya ot pryamogo otveta*. Diss... kand. filol. nauk. Kemerovo, 2008. 177s.
- Pugach V.C. *Uklo-nenie ot pryamogo otveta na vopros kak tip rechevogo reagirovaniya*: Diss... kand. filol. nauk. Belgorod, 2002. 208 s.
- Tolstova N.N. *Lingvometodicheskie i pragmalingvisticheskie aspektyi opisaniya uklo-nchivyyih otvetov v russkom rechevom obschenii*: Avtoref. dis. ... kand. filol. nauk. Moskva, 2016. 24 s.
- Churikov M.P. *Soglasie, nesoglasie i uklo-nenie v aspekte rechevogo obscheniya*. Diss... kand. filol. nauk. Rostov-na-Donu, 2005. 168 s.
- Li Tsin. *Strategiya uklo-neniya ot otveta*. *Vestnik TvGU. Seriya "Filologiya"*. 2017. # 2. S. 233–237.
- Beaton M.C. *Death of a Poison Pen*. London: C & R Crime, 2009. 268 p.

- Beaton M.C. Death of a Scriptwriter. London: C & R Crime, 2014. 304 p.
- Beaton M.C. Death of a Witch. London: C & R Crime. 2010. 268 p.
- Brown P., Levinson S. Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1987. 345 p.
- Clyne M. Inter-cultural Communication at Work: Cultural Values in Discourse. Cambridge: Cambridge University press, 1994. 264 p.
- Dillon J. T. The practice of questioning. London: Routledge, 1990.
- Fraser B. Hedged Performatives. *Syntax and Semantics. Vol. 3. Speech Acts*. New York, etc.: Academic Press, 1975. P. 187 – 210.
- Lakoff G. Hedges: A study in meaning criteria and the logic of fuzzy concepts. *Journal of Philosophical Logic*. Netherlands: Springer Science. №2, 1973. P. 458-508.

MIXED LIGAND COMPLEX OF LANTHANUM(III) AND ALIZARIN-COMPLEXONE WITH FLUORIDE IN MICELLAR MEDIUM FOR SPECTROPHOTOMETRIC DETERMINATION OF TOTAL FLUORINE

Anhelina Demchuk

Odesa I.I. Mechnikov National University

Abstract. A technique for direct spectrophotometric determination of total fluorine in products for oral hygiene using a mixed ligand complex La(III) and alizarin-complexone with fluoride ion in the presence of a non-ionic surfactant has been developed. The calibration curve was linear in the concentration range of fluoride ions 0.06–0.5 µg/ml. A simple, rapid, sensitive, and green procedure for the spectrophotometric determination of Fusing lanthanum alizarin-complexonate in the presence of Tween 80 was proposed and this technique was tested on samples of toothpastes and mouth rinses.

Key words: spectrophotometry, alizarin-complexone, mixed ligand complex, total fluoride, Tween 80.

INTRODUCTION. Along with the application of the ionometric method for determination of fluoride ions, spectrophotometric methods are used for the same purposes, which are associated with the instability of the operation of the fluoride-selective electrode. In addition, the precision of ionometric determination of fluorides is determined by the quality of the fluoride-selective electrode and the sensitivity of the potentiometric apparatus. To date, for direct spectrophotometric determination of F in many cases, mixed ligand complexes are used, among which the complexes of lanthanides with alizarin-complexone are most widely used. Thus, the aim of this work is to develop a technique for direct spectrophotometric determination of total fluorine in products for oral hygiene using a mixed ligand complex La(III) and alizarin-complexone with

fluoride ion in the presence of a non-ionic surfactant.

MATERIALS AND METHODS. A part of toothpaste was weighed and distilled water and perchloric acid were added. The flask was heated in a boiling water bath. To construct the calibration curve, La(III) and alizarin-complexone were used. Using an acetic acetate buffer, Tween 80 (pH = 5) was added; the solution was heated for 15 min in a water bath at 333–343 K. The solutions absorbance was measured at 620 nm relative to the blank solution in a 5 cm cell. In the analysis of mouth rinses, was taken an aliquot. The determination was carried out with the construction of the calibration graph. The concentration of F⁻ was determined by the calibration chart or by the standard addition method and recalculated in weight percent.

RESULTS. A method for spectrophotometric determination of La(III) with alizarin-complexone in toothpastes and mouth rinses has been developed. The influence of foreign ions on the mixed ligand complex absorbance was studied. The calibration curve (Fig. 1) is linear in the concentration range of 0.06–0.5 µg/ml.

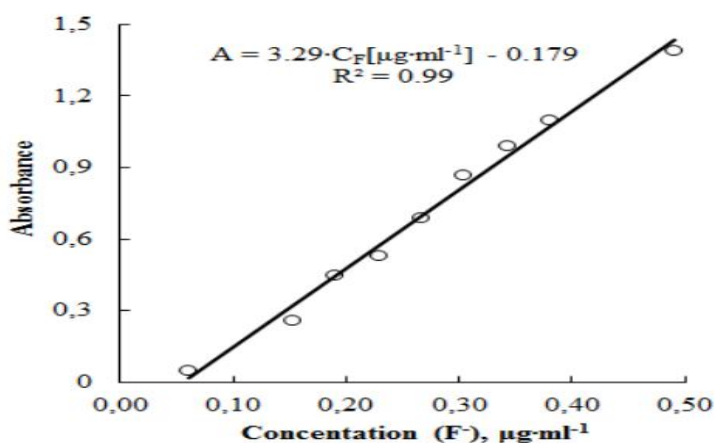

Fig. 1. Calibration chart for determination of fluoride ion. $C_{La(III)} = 4 \cdot 10^{-5}$ M; $C_{alizarin-complexone} = 8 \cdot 10^{-5}$ M; $l = 5$ cm

The proposed method was tested on 3 commercial toothpastes and 3 mouth rinses. Correctness of the results was verified by the standard addition method. The results obtained was summarized in Table 1. The developed procedure for determination of fluorides was characterized by a low relative error of determination, not exceeding 5 %.

Table 1.

Determination of fluorides in oral hygiene products

Analyzed product		Found experimentally, % (Relative standard deviation)			Specified by the manufacturer, %
Toothpastes	Sample 1	0.1458±0.009* (0.05)	0.1453±0.005** (0.03)	0.1448±0.009*** (0.05)	0.145
	Sample 2	0.1442±0.008* (0.05)	0.1422±0.007** (0.04)	0.1432±0.009*** (0.05)	0.145
	Sample 3	0.1444±0.007* (0.04)	0.1449±0.009** (0.05)	0.1441±0.005*** (0.03)	0.145
Mouth rinses	Sample 1	0.0223±0.001* (0.04)	0.0225±0.001** (0.04)	0.0222±0.001*** (0.05)	0.0225
	Sample 2	0.033±0.001* (0.04)	0.034±0.001** (0.04)	0.035±0.001*** (0.04)	0.033
	Sample 3	0.045±0.003* (0.05)	0.044±0.002** (0.03)	0.043±0.002*** (0.04)	0.045

Notes: * according to the calibration curve; ** standard addition method; *** according to the ISO 11609:2017 Dentistry – Dentifrices – Requirements, test methods and marking.

CONCLUSIONS. It has been found that the calibration curve is linear in the concentration range of fluoride ions (0.06–0.5) µg/ml. A simple, rapid and sensitive procedure for the spectrophotometric determination of Fusing alizarin - lanthanum complexonate in the presence of Tween 80 has been developed, which has been tested on samples of toothpastes and mouth rinses.

**THE STUDY OF THE INFLUENCE OF ULTRASOUND ON
COPOLYMERIZATION PROCESSES
UNSATURATED OLIGOESTERS WITH METHYLMETHACRYLATE
Olesya Kiose**

Odessa I.I. Mechnikov National University

Abstract. The effect of ultrasound on the kinetic parameters of the subsequent copolymerization has been studied. It was shown that even a slight ultrasonic treatment

significantly increases the initial rate of copolymerization and the temperature coefficient of reaction. Polyglycolmaleinatephthalates modified with a number of amines, acetates and acetylacetonates of transition metals were investigated, the kinetic characteristics of their copolymerization with methylmethacrylate in a 1:1 ratio were determined. The highest initial copolymerization rate was observed for polyglycolmaleinatephthalates modified with cobalt (II) diacetylacetonate (concentration 1 mol / L).

Key words: polymer, copolymerization, unsaturated oligoesters, polyglycolmaleinatephthalates, kinetic of copolymerization.

INTRODUCTION. Copolymerization products of polyglycolmaleinatephthalates (PGMP) with vinyl monomers are by far the most common thermosetting polymer systems. They are used both for large-sized products (bridges, dams, roads) and for special devices (3D printing, computer boards). One of the problems in choosing such systems is the solution of questions about the solubility of the components, due to the high viscosity of PGMP, especially in the case of modification of PGMP (m-PGMP), the process can take too long (weeks and months). But when sonicated, the components dissolve in a few minutes.

MATERIALS AND METHODS. Since benzoyl peroxide or similar organic peroxides are most often used as initiators for such systems, it would be advisable to study the effect of ultrasound on the kinetic parameters of subsequent copolymerization.

In this work, it has been shown that even a slight ultrasonic treatment significantly increases the initial rate of copolymerization and the temperature coefficient of reaction. However, with different modifiers, these changes are different. I investigated m-PGMP modified with a number of amines, acetates, and acetylacetonates of transition metals, and determined the kinetic characteristics of their copolymerization with methylmethacrylate (MMA) in a 1:1 ratio.

RESULTS AND CONCLUSION. The highest initial copolymerization rate was observed for m-PGMP modified with cobalt (II) diacetylacetonate (concentration 1 mol/L). The research results can find application in the selection of a system for the production of polymer products in industry.

ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ДО АНГЛО-АМЕРИКАНІЗАЦІЇ

Король Світлана

Хмельницький національний університет

Abstract. The article examines the borrowing of English origin in modern German. It has been found that there is a tendency towards Anglo-Americanization in modern German. The study identified areas of public life where the most common borrowed words from the English language, including advertising, science and technology, politics, economics, leisure, culture, art.

Key words: anglicism, German language, borrowing.

ВСТУП. Розвиток мови нерозривно пов'язаний зі змінами у суспільстві, мова завжди пристосовується до його потреб. Сьогодні німецька мова зазнає особливо інтенсивного впливу з боку англійської мови, в результаті чого з'являється все більше англіцизмів. Найбільш ґрунтовними працями, що присвячені проблемам англомовних запозичень у німецькій мові є праці таких вчених-лінгвістів як Т. Акуліної, С. Бабанової, Г. Гавриленко, О. Гібало, О. Жабіної, О. Карнахова, М. Книгницької, М. Кузіної, О. Максименко, П. Павленко, І. Савицького та ін. Серед зарубіжних дослідників проблемами англіцизмів займалися К. Гукель, Б. Кетенманн, М. Ленерт, К. Таутенхан, Т. Цімер, П. Шмітт, Ч. Янгік та ін.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. Матеріалом дослідження слугувала перш за все німецькомовна преса, де англіцизми використовуються як замітники – синоніми до аналогічних німецьких лексем, але також і як первинні назви для наукових та технічних нововведень, різного роду методів, продуктів виробництва тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Широке поширення англійської мови на різних континентах обумовлює існування її різних регіональних варіантів, серед яких: британський, американський, канадський, південноафриканський, австралійсько-новозеландський. Однак з другої половини ХХ століття особливого значення набуває американський

різновид англійської мови, впливу якого найбільше зазнає сучасна німецька мова. Динамічність розвитку подій в останній час сприяє швидкому проникненню таких лексичних інновацій майже в усі без винятку сфери життя німецького суспільства, однак англо-американізми поширені у різних субмовах нерівномірно. При цьому слід зауважити, що є галузі, наприклад, реклама лікарських засобів та медустаткування, де англомовні запозичення практично відсутні.

В результаті дослідження визначеної п'ять сфер, де найактивніше спостерігаються англомовні запозичення:

1) реклама (*der Poll, das Direct-Mailing, das Display, der Eyecatcher, das Gadget, der Impact, das Mailing, der Mediaman, das Merchandising, die Publicity, der Sandwichman, der Slogan*);

2) наука і техніка (*Laser, Know-how, Test, Internet, Computer, User, Disk, Chip, Fax*);

3) економіка (*Flop, Investor, Marketing, Manager, Clearing, Leasing, Voucher, Joint-venture*);

4) політика (*Briefing, Downswing, Kongreß, Meeting, Bias, Black-Power, Career Girl*);

5) дозвілля, культура та мистецтво (*Rock-Musik, Disk-Jockey, Entertainment, Show, Blues, Hitparade, Cool Jazz, Boogi-Woogi, Brassband Party, Nightclub, Quiz*).

Вище представлені сфери мають особливий вплив на суспільну свідомість, адже у них формується лексика та термінологія мови, що далі поширюється на інші сфери життя. Саме через них проходить «англо-американізація» німецького суспільства, з її неоднозначним впливом на мову та культуру, мовні контакти тощо.

Крім того, входженню англіцизмів сприяє широкомасштабний експорт продуктів сучасної американської масової культури, американського способу життя, нові речі, поняття та явища запозичуються разом зі своїми назвами. Так, англіцизм *das Cover* регулярно став використовуватися для

позначення ілюстрації на обкладинці журналу або конверта, футляра для диска і т. п. Вибір таких лексичних засобів передбачає обізнаність адресатів у сфері англійської мови, що є можливим за умов сучасної інтернаціоналізації суспільного життя та масової двомовності.

Активне використання англо-американізмів визначається також прагненням до всього модного, престижного. Важливим, на нашу думку, є той факт, що в такому випадку їх вживання не має особливої змістовної, стилістичної або синтаксичної функції. Англо-американізми використовуються часто для хвастощів або створення іміджу, коли співрозмовники хочуть підкреслити свій соціальний або інтелектуальний рівень. В ході дослідження було помічено, що до численних англомовних запозичень є точні і не менш виразні німецькі еквіваленти, наприклад: Lover = Liebhaber (коханець), Loser = Verlierer (невдаха), Feeling = Gefühl (почуття), Airport = Flughafen (аеропорт).

Інколи вживання англіцизмів поряд з існуванням їхніх німецьких відповідників можна пояснити тим, що вони мають більш стислу форму. Так, «Trucker» (з англ. водій вантажівки) складається з двох складів і семи букв, в той час, як таке ж німецьке слово «Lastwagenfahrer» з п'яти складів і п'ятнадцяти літер. Така ж відповідність існує для синонімів Speed і Geschwindigkeit (швидкість).

ВИСНОВКИ. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що тенденція поповнення словникового складу німецької мови за допомогою англо-американських запозичень набирає розмаху.

REFERENCES

1. Kettemann B. Anglizismen allgemein und konkret: Zahlen und Fakten: in EuroSpeak – der Einfluss des Englischen auf europäische Sprachen zur Jahrtausendwende, hg. von B. Kettemann und R. Muhr / B. Kettemann. – Wien, 2002. – S. 55–84.
2. Tautenhahn K. Anglizismen im Sportteil der Freien Presse! 1985 und 1995. Eine Untersuchung. Wissenschaftliche Arbeit im Fach Englische Sprachwissenschaft / Tautenhahn K. – Technische Universität Chemnitz, 1998. – S. 88.
3. Zindler H. Anglizismen im heutigen Deutsch beobachtet in der Sprache der Presse 1945–1960 // Beiträge zu den Fortbildungskursen des Goethe-Instituts für ausländische

ФОРМУВАННЯ ГНУЧКИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS) У СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Кубанов Руслан

Відокремлений структурний підрозділ «Інститут інноваційної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури

Abstract. The report presents the experience of forming flexible skills in students of economic specialties of the Separate structural unit «Institute of Innovative Education of Kyiv National University of Construction and Architecture». The defined forms and directions of training are focused on obtaining the practical skills necessary in daily activities, on the exchange of experience, which allows to obtain a significant practical result.

Key words: soft skills, students of economic specialties, educational process, professional activity.

ВСТУП. Надзвичайно важливим завданням, яке наразі стоїть перед економічною освітою, є підготовка конкурентоздатних фахівців, спрямованих на професійну успішність. Складником такої успішності є наявність у фахівців «soft skills» – навичок групової взаємодії, критичного мислення, креативності, прийняття рішень.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. У процесі дослідження використано низку методів: аналіз теоретичних і методичних першоджерел щодо проблеми формування гнучких навичок у студентів, аналіз та синтез, узагальнення теоретичного матеріалу і практичного досвіду.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Soft skills нами розглядаються як універсальні, надпрофесійні компетенції, які не завжди піддаються кількісному вимірюванню. Іноді їх називають персональними компетенціями, оскільки вони залежать від людини, її якостей і пов'язані з особистими характеристиками. Це комплекс неспеціалізованих, але важливих для кар'єри і успіху в житті надпрофесійних навичок, які відповідають за високу продуктивність і є «наскрізними», тобто не пов'язані з конкретною предметною областю (Коваль, 2015).

Визначаємо три категорії м'яких навичок: 1. Соціально-комунікативні:

комунікативні навички, міжособистісні навички, групова робота, лідерство, соціальний інтелект, відповідальність, етика спілкування. 2. Когнітивні: критичне мислення, навички вирішення проблем, новаторське (інноваційне) мислення, управління інтелектуальним навантаженням, навички самоосвіти, інформаційні навички, тайм-менеджмент. 3. Атрибути особистості і складові емоційного інтелекту: емоційний інтелект, чесність, оптимізм, гнучкість, креативність, мотивація, емпатія (Гура, 2019).

Щодо особливостей навчального процесу. Слід зазначити, що комунікація займає більшу частину робочого дня майбутніх фахівці, так що їм знадобиться вміння вести ділову і дружню переписку, спілкуватися в чатах, поштою, на конференціях та інших тематичних офлайн-заходах. Telegram, Google Hangouts, Skype, Zoom.us, корпоративна пошта, особиста пошта (ймовірно, не одна) – всім цим студенти навчаються користуватися. Крім того, на практичних заняттях студенти учаться домовлятися, аргументувати свою точку зору, виступати публічно онлайн і офлайн, спілкуватись з експертами, складати і відправляти власні пропозиції.

З метою досягнення визначених в освітніх стандартах результатів навчання, ми вважаємо, що необхідно активно використовувати інтерактивне навчання, під яким розуміємо навчання, у процесі якого здійснюється взаємодія як між викладачами і студентами, так і студентів між собою. Інтерактивні методи навчання є одним із важливих напрямів удосконалення підготовки студентів на сучасному етапі реформування вищої освіти, спрямований на активне залучення студентів до навчально-пізнавальної діяльності. Можна визначити три групи інтерактивних методів навчання: дискусійні (діалог, групова дискусія, аналіз практичних ситуацій); ігрові методи (дидактичні ігри, творчі ігри, у тому числі й ділові, рольові ігри); тренінгові (комунікативні тренінги, тренінги сензитивності). Переважна більшість із зазначених методів навчання широко використовується під час викладання дисципліни для студентів економічних спеціальностей.

На практичних заняттях студенти беруть участь у групових дискусіях на актуальні теми. Особливістю групових дискусій є те, що не викладач розповідає студентам, як правильно, а самі студенти формулюють докази, обґрунтування принципів і підходів.

До методів активного формування «м'яких» навичок, зокрема навичок міжособистісного спілкування, належать ділові ігри, оскільки останні передбачають створення близьких до реальних ситуацій, зокрема прийому на роботу, консультування клієнтів, проведення наради. Слід зауважити, що ділова гра повинна відображати обраний фрагмент реальної дійсності, задаючи предметний контекст професійної діяльності спеціаліста в навчальному процесі.

Додатково, ми вважаємо за необхідне, для удосконалення гнучких навичок включити наступні курси в освіту майбутніх фахівців з публічного управління та адміністрування: курс «Емоційний інтелект» і курс «Критичне мислення». Визначена пропозиція винесена на розгляд кафедри економіки та менеджменту та навчального відділу інституту.

ВИСНОВКИ. Зазначені форми роботи забезпечують інтенсивне та інтерактивне навчання. До того ж, вони орієнтовані в першу чергу на отримання практичних навичок, необхідних у щоденній діяльності, на обмін досвідом, що дозволяє одержати вагомий практичний результат. Використовувані методи спрямовані на розвиток у студентів не тільки ефективних навичок міжособистісного спілкування, але й на підвищення рівня їх комунікативної компетентності загалом, що сприятиме досягненню успіху у виконанні професійних обов'язків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гура О.О. Особливості розвитку м'яких навичок студентів ІТ-спеціальностей засобами навчальних SCRUM проектів. Journal «ScienceRise: Pedagogical Education», 2019. № 4. С.8-15.
2. Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з чинників для їх працевлаштування. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2015. № 2. С. 162-167

REFERENCES

1. Hura O.O. (2019) Osoblyvosti rozvytku miakykh navychok studentiv IT-spetsialnostei zasobamy navchalnykh SCRUM proektiv. [Features of development of soft skills of students of IT specialties by means of educational SCRUM projects]. Journal «ScienceRise: Pedagogical Education», №4.8-15. [in Ukrainian].
2. Koval K. O. (2015) Rozvytok «soft skills» u studentiv – ody z chynnykiv dlia yikh pratsevlashtuvannia [The development of «soft skills» in students is one of the factors for their employment]. Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu. № 2. 162-167. [in Ukrainian].

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗВО

Галина Лисак

Хмельницький національний університет

Abstract. The article considers the formation of students' English foreign phonetic competence at high educational establishment. Attention is focused on the development of students' English foreign phonetic competence skills. The author suggests online sites for improving students' phonetic skills.

Key words: English foreign phonetic competence, phonetic skills, online sites and platforms.

ВСТУП. Згідно з чинними програмами для філологічних факультетів ЗВО України, основною метою та змістом навчання іноземної мови є формування комунікативної компетенції студентів. Тобто студенти повинні володіти не лише граматичними й лексичним навичками, але й бути здатними сприймати іншомовне мовлення на слух та уміти фонетично правильно оформлювати своє власне мовлення.

МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. Питання формування та розвитку фонетичної компетенції розглядали велика кількість науковців, а саме: М. Врембель, Л. Гілнер, О. Заєць, М. Хенкок (інноваційні методи викладання фонетики); Д. Антонова, С. Бернштейн, Г. Фрейзер (підготовка викладача до викладання фонетики іноземної мови); В. Бужинський, Л. Гаращук, Х. Нікбахт (особливості навчання фонетики). Однак, дискусії навколо проблеми формування англомовної фонетичної компетенції у ЗВО точаться й нині.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Термін «фонетична компетенція» слід розуміти як фонетичні знання та навички перцепції та продукції

звукових одиниць, фонетичних ознак розпізнання фонем, фонетичного складу слів та речення (тобто просодії речення (наголосу і ритму фрази, інтонації), фонетичної редукції (Ніколаєва, 2003). Дані фонетичні знання та навички формуються у процесі оволодіння студентами такою дисципліною як «Практична фонетика англійської мови», що має забезпечувати формування наступних компетентностей, а саме: здатність практично користуватися мовною системою англійської мови; розуміти суть іншомовних фонетичних явищ іноземної мови; сприймати і відтворювати звукові одиниці іноземної мови з використанням відповідного наголосу, ритму та інтонації. У процесі оволодіння іноземної мови відповідні навички повинні постійно вдосконалюватися і досягти свого найвищого рівня (С1 для філологічних спеціальностей) до моменту закінчення навчання у ЗВО (Ніколаєва, 2003).

Натомість спостереження за навчальним процесом та аудиторний аналіз мовлення студентів перших курсів свідчать про те, що рівень володіння студентами фонетичною компетенцією є досить низьким. До причин цього негативного явища відносимо: різний рівень шкільної підготовки, відсутність чітких програмних вимог, відсутність лінгафонних кабінетів, нездатність студентів здійснювати рефлексію оволодіння вимовою, а також самостійно працювати над удосконаленням рівня власної фонетичної компетенції.

Аналіз мовлення студентів дав можливість виявити, що найпоширенішими помилками у вимові є ототожнення довгого та короткого голосного звука та не чітка вимова дифтонгів. Студенти можуть однаково вимовляти голосні в англійських словах *ship* /i/ та *sheep* /i:/, що призводить до неправильного розуміння змісту речення. При вимові приголосних звуків, студенти замінюють дентальні звуки /θ/ і /ð/ подібними звуками в українській мові /с, з/, /ф/, які є більш звичними для них. Замість *three* /θri:/, студенти вимовляють *tree* /tri:/ або *free* /fri:/. Аналогічну ситуацію спостерігаємо, при вимові альвеолярних звуків /t/ та /d/ студенти замінюють

їх передньоязиковими зубними аналогами /т/, /д/ української мови, а задньоязиковий назальний /ŋ/, замінюють альвеолярним /п/. Також, певні труднощі у студентів викликає засвоєння фразового наголосу та інтонаційних моделей.

Тому, при навчання студентів необхідно враховувати наведені труднощі та обирати відповідний фонетичний матеріал з метою розвитку та удосконалення фонетичної компетенції. Навчати фонетиці англійської мови необхідно з опорою на автентичні зразки вимови (аудіо та відео матеріал). Слід враховувати також те, що робота над правильною вимовою не може обмежуватися лише виправленням помилок і поясненням нового матеріалу, необхідно постійно виконувати спеціальні вправи, так звані «фонетичні зарядки», щоб досягти повної автоматизації вимовних навичок у студентів. У процесі навчання звичайно використовують два основних способи: спосіб безпосередньої імітації та спосіб свідомого засвоєння (Заєць, 2009). Крім того, існує безліч сайтів в мережі інтернет для розвитку фонетичних умінь та навичок студентів, які можна використовувати як на аудиторних заняттях так і в процесі самостійної роботи. На наш погляд, найпопулярнішими є British Council, ELLO, BBC Learning English та English Central. Перераховані сайти містять розділ Pronunciation або Listening, де студенти можуть не тільки прослухати автентичні зразки мовлення, але й відпрацювати власну вимову. Варто згадати про онлайн платформи (Coursera), що пропонують фонетичні корекційні курси.

ВИСНОВКИ. Таким чином, процесу формування англійської фонетичної компетенції у студентів ЗВО необхідно приділяти увагу на всіх етапах навчання іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єременко Т. Є. Фонологічна компетенція викладача іноземної мови: сутність і структура // Мовна освіта: шлях до євроінтеграції : міжнародний форум, 2005. С. 51–52.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання // Наук. редактор українського видання докт. пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003.

3. Заєць О. С. Методи формування фонетичної компетенції при навчанні другої іноземної мови (іспанської) // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід, 2009. Вип. 15. С. 62–68.

REFERENCES

1. Yeremenko T. Ye. (2005) Fonolohichna kompetentsiia vykladacha inozemnoi movy: sutnist i struktura [Phonological competence of a foreign language teacher: essence and structure] In *Movna osvita: shliakh do yevrointehratsii : mizhnarodnyi forum*. 51–52 [in Ukrainian].
2. Nikolaieva S. Yu. (2003) *Zahalnoievropeiski rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia* [Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment]. K. : Lenvit [in Ukrainian].
3. Zaiets O. S. (2009) Metody formuvannia fonetychnoi kompetentsii pry navchanni druhoi inozemnoi movy (ispanskoi) [Methods of formation of phonetic competence in teaching a second foreign language (Spanish)] In *Vykladannia mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zv'iazky. Naukovi doslidzhennia. Dosvid. Poshuky* . № 15. 62–68 [in Ukrainian].

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ В НАВЧАННІ ГЕОГРАФІЇ

Магда Поліна

Дніпровській національний університет імені О.Гончара

Abstract. The article discusses options for innovative methods of teaching geography: how, where and why they should be applied.

Key words: elements of geoinformation technologies, innovation, geographic coverage.

ВСТУП. Особливості процесу опанування географічними знаннями та необхідність модернізації змісту географічної освіти потребують більш активного впровадження у освітній процес інноваційних методів навчання, особливо інформаційних [1, 3]. Цій проблематиці багато уваги приділено у роботах В.М. Самойленко, О.М. Топузова, Л. Сушик, С.А. Мухіної та інших вчених.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. Матеріалом для нашого дослідження стали результати розгляду можливостей використання елементів геоінформаційних технологій для розв'язання практичних завдань у вивченні навчальних дисциплін природничого напрямку.

Спочатку проаналізуємо деякі програмні засоби, що можуть бути використані для більш ефективного вивчення навчальних предметів. Перший тип засобів навчання географії – віртуальні глобуси. За їх

допомогою, можна виконувати наступні функції:

- базова обробка географічної інформації;
- вимірювання морфо метричних показників, статистичний аналіз;
- створювати тематичні картографічні моделі.

Як цікавий приклад - використання сервісу Google Планета Земля у навчальному процесі. Так, за допомогою цього сервісу на практичних заняттях (курси “Загальне землезнавство”, “Геоморфологія”, “Фізична географія материків та океанів” та інших) студенти проводяться елементарні вимірювання морфометричних показників географічних об'єктів (площа, довжина, глибина), визначення координат об'єктів, абсолютних позначок місцевості, проводять просторовий аналіз тощо (рис.1).

Рис. 1. Приклад використання сервісу Google Планета Земля в курсі “Фізична географія материків та океанів”.

Другий приклад – використання інструменту сервісу, який дозволяє створювати інтерактивні тривимірні моделі місцевості (рис.2). Її використання сприяє розвитку просторового мислення, дозволяє візуалізувати нерівності поверхні в об'ємному тривимірному вигляді. При накладанні на створену тривимірну модель тематичних карт або шарів з'являються додаткові можливості аналізу взаємозв'язків між географічними об'єктами і явищами.

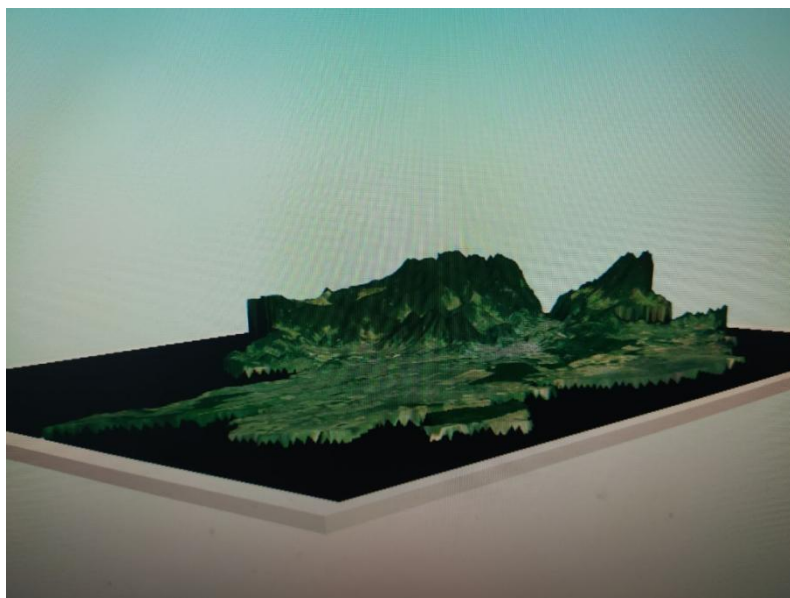

Рис. 2. Тривимірна модель території Мукачівського району

Окрім цього, варто звернути увагу на третій тип - інноваційний метод інтерактивних тренажерів. Це метод, завдання якого схожі до традиційних, та спосіб їх виконання – інший. Так, сайт Purpose Game, функціональні інструменти якого дозволяють створювати будь-які ігри для вивчення навчальних дисциплін. Гарним прикладом можна вважати онлайн вікторину для вивчення біосферних заповідників України (автор Вад. Манюк), яка працює в двох режимах - режимі навчання та режимі оцінювання знань [2].

Головна ідея таких технологічних інновацій - покращити формат подачі матеріалу, а також пришвидшити засвоєння великого об'єму географічної інформації. Застосування елементів інформаційних технологій при вивченні різних дисциплін формує у студентів навички та вміння використовувати нові технології при розв'язанні практичних завдань.

ВИСНОВКИ. Підсумовуючи вищенаведене варто зазначити, що введення інноваційних методів та їх елементів в освітній процес є важливою умовою для підвищення якості географічної освіти, рівня підготовки вчителя, здатного впевнено застосовувати елементи новітніх технологій в професійній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Назаренко Т. Інформаційно-комунікаційні технології і географія // Краєзнавство. Географія. Туризм: газ. для вчителів геогр. - 2008. - (№ 3). Січ. - С. 11. 5. Паламарчук Л. Б.
2. Сайт Purpose Game. Режим доступу: <https://6ojrpfsws3jpvmsgg2c3l4depyi-adwhj77lcyoafdy-www-purposegames-com.translate.google.com/game/biosphere-reserves-of-ukraine>
3. Самойленко В.М., Топузов О.М. Дидактика географії: монографія / В.М. Самойленко, О.М. Топузов – К.: Ніка-Центр, 2013. – – 570 с.

REFERENCES

- Nazarenko T. (2008) *Informatsiyno-komunikatsiyni technologist i geografiya* [Information and communication technologies and geography] In *Kraeznavstvo. Geography. Tourism: gaz. for news geogr.* - 2008. - (№ 3). Sich. - Page 11. . [in Ukrainian].
- Purpose Game website*. Access mode: <https://6oirpfs3ypvmgg2c3l4depyi-adschk77ltsuafdy-sch-purposegames-tsom.translate.gog/game/biospere-reserves-of-Ukraine> . [in Ukrainian].
- Samoylenko V.M., Topyzov O.M. (2013) *Didactics geographeri: monografiy* [Didactics of Geography: Monograph] - K.: Nika-Center. - 570 p. . [in Ukrainian].

LEXICAL AND STYLISTIC FEATURES OF AUSTRALIAN ENGLISH IN THE STUDIES OF ENGLISH-SPEAKING COUNTRIES

Olena Martynyuk

Khmelnytskyi National University

Abstract. The paper deals with the process of formation and development of Australian English, characterizes its modern-day lexical features. The most common ways of forming Australian slang vocabulary are described, a unique set of diminutive forms and abbreviations in Australian English is exemplified. The concept of Australianism is defined, some stylistically marked vocabulary units are considered.

Key words: lexical and stylistic features, slang vocabulary, Australianism, stylistically marked vocabulary unit.

INTRODUCTION. Teaching English as a foreign language to Philology students should focus on the global tendency to position English not only as a foreign language, but as the international language. The difference is that teaching English as the international language aims at the development of students' ability to organize communication not only with "classical" native speakers (mostly British and American), but also with representatives of various English-speaking sociocultural communities that use historically formed regional varieties of English. Growing interest of linguists in the national and regional varieties of English is primarily explained by their significant role in the

reproduction of culture, identity and mentality of native speakers, reflection of regional historical development, social and political state, geographical and economic conditions. The *aim* of our research is to identify lexical and stylistic features of Australian English in the process of its historical development up to the present moment. The main *tasks* of research are: to describe the most common ways of forming Australian slang vocabulary, to define the concept of Australianism, to consider some stylistically marked vocabulary units.

METHODS AND RESEARCH MATERIAL. The sociolinguistic profile of the English language in the world context is studied by the foreign (J. Blommaert, G. Viddouson, D. Gredol, E. Erling, B. Kakru, D. Crystal, T. MacArthur, A. Pennikuk, F. Sargent, R. Phillipson) and Ukrainian (B. Azhnyuk, N. Pelagesha, O. Khomenko, etc.) scientists. Despite a number of scientific researches into the British, American and other varieties of English (V. Bialik, B. Moore, V. Oschepkova, A. Schweizer, etc.), the Australian variety of English is of scientific interest due to its originality and imagery.

RESEARCH RESULTS. Scholars distinguish two main periods in the development of Australian English: 1) early period (late XVIII – XIX centuries) characterized by some Australian English dialects, colloquialisms, slang; 2) late period (late XIX – XXI centuries) when national Australian variety of English was formed (Bialyk, 2018: 163; Oschepkova, 2004; Moore, 2008: 22).

In 1945, Sidney J. Baker published the book “Australian English”, which became a significant event in the process of forming a distinctive Australian “standard”. Since 1945, the Australian colloquial (folk) variety of English has been continuing to develop. Words and phrases that originated in Australia or have a specific meaning in Australian English are called Australianisms.

According to its origin and structure, Australianisms can be divided into six categories: 1) native Australian vocabulary: boomerang, corroboree, jackeroo, kangaroo; 2) lexical units that have expanded their meaning: life in the bush (rural, as opposed to urban, life), station (garrison, colonial outpost, pasture, ranch); 3) new combinations: bushman, bushranger, convict overseer, convict

police, cattle / sheep station, station black; 4) newly formed set expressions: black bream, black swan; colonial ale, colonial tobacco; native plum, native potato; red ash, red cedar; white box, white cockatoo; 5) newly coined units: emancipist, go-slow, woop-woops; 6) British regional vocabulary used in the new Australian context: dinkum (reliable, genuine), dunny (a privy), larrikin (a hooligan), wowser (a killjoy).

Australian slang vocabulary has a unique set of diminutive word forms created by adding suffix -o or -ie (-y) to (mostly) abbreviated words. There is no clear rule as to which of these suffixes should be used in a particular case. First, here are some examples with the suffix -o: aggro (aggressive), ambo (ambulance office), arvo (afternoon), bizzo (business), milko (milkman), etc. The suffix -ie (-y) is added as follows: Aussie (Australian), barbie (barbeque), beautie (beautiful), brekkie (breakfast), Chrissie (Christmas), lippy (lipstick). Sometimes, a diminutive form of proper names with suffix -za is used: Barry – Bazza, Karen – Kazza.

Some stylistically marked vocabulary includes Australian metaphors and similes that have a unique imagery: as bald as a bandicoot, as cunning as a dunny rat, as lonely as a country dunny, flat out like a lizard drinking, in full feather, rough end of a pineapple, to have kangaroos loose in the top paddock, etc.

CONCLUSIONS. Australian English was formed as a result of interaction and development of dialects, colloquialisms, jargons, through which the first settlers and emigrants from Great Britain, the USA and other countries communicated. Its modern-day lexical and stylistic characteristic features are limited number of native Australian vocabulary, historical and cultural neologisms, Australian slang vocabulary, unique means of imagery that reflect the national Australian spirit.

REFERENCES

1. Bjalyk V. D. (2018) Rozvytok avstralijskogo ta novozelandskogo variantiv anghlijskoho movy [Development of Australian and New Zealand Variety of English]. Naukovyj visnyk Mizhnarodnogo hhumanitarnogo universytetu. Ser.: Filologhija. Odesa:

- Vydavnychyj dim «Gheljvetyka». # 37. Tom 2. 163-166 [in Ukrainian].
2. Oshchepkova V. (2004) Yazyk i kultura Velikobritanii. SShA. Kanady. Avstralii. Novoy Zelandii [Language and Culture of Great Britain, the USA, Canada, Australia and New Zealand]. Moskva. Sankt-Peterburg : Glossa / Karo [in Russian].
 3. Moore B. (2008) Speaking our language: the story of Australian English. Melbourne : Oxford University Press.
 4. Linguist. Australian English. URL: <http://australianenglish1.narod.ru/> (date of reference 20.09.2020).

АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ АСПІРАНТІВ

Неклесова Валерія, Ткаченко Ганна

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Abstract. The article deals with the analysis of the the problems and challenges faced by the participants in the educational process due to the Academic Writing course. The paper highlights the approaches regarding the objectives, purpose, nature and core concepts of EAcWr. The main aim of the investigation is to identify and analyze the difficulties and problems faced by PhDs and identify certain ways to overcome these challenges. It can be concluded that academic writing should not be considered as a homogeneous discipline, but as a course of the interconnected professional disciplines. Otherwise, the result of the course will demonstrate episodic features.

Key words: academic writing, English academic writing, challenges and problems of the English Academic Writing course.

ВСТУП. Академічне письмо англійською мовою (EAcWr) як частина англійської мови академічних цілей сьогодні є однією із найважливіших дисциплін у становленні вченого та його здатності саморепрезентації на гідному науковому рівні. Традиційне англійське письмо скероване на виокремлення і корекцію мовленнєвих помилок та творчих стилях, вже не відіграє так свою роль в академічному ракурсі. Ця трансформація з наукової точки зору проявляється в синтаксичній складності за кількістю слів, повноті речення і за специфікою лексем.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО ТЕКСТУ. Англійська мова як мова світу часто використовується як носіями мови так і не носіями мови за певних обставин, отже автоматично досягає справді глобального статусу [Crystal, 2003]. Вона все частіше використовується як засіб навчання, тим паче в галузі освіти. Міжнародна англійська мова постійно розвивається і часто орієнтується на науку та наукові спільноти, що веде до обміну наукових

думок на міжнародному рівні англійською мовою письма.

Проблематика академічного письма англійською мовою є однією із тем, що найчастіше обговорюються у сучасній лінгводидактиці, адже курс ЕАсWг становить багато питань, невизначених суперечливих аспектів, розгляд яких і визначає актуальність даного дослідження, що зумовлена як практичними потребами академічної спільноти, так і великим різноманіттям і багатоплановістю проблем, що виникають в процесі викладання цієї нової дисципліни.

РЕЗУЛЬТАТ ТА ВИСНОВКИ. Академічне письмо – це найголовніша компонента академічної мовної поведінки в дискурсивній спільноті. Цей складник допомагає використовувати англійську мову для проведення дослідження, навчання й викладання в вишах з метою формування особистості молодого вченого. ЕАсWг виконує певні функції, що скеровані для передавання узгодженого значення складних ідей та концепцій для групи вчених (Schmied, 2011: 1). Воно також стало теоретичною основою для практичного використання письма в професійних сферах: в журналістиці, медицині, юриспруденції, маркетингу тощо. Отже, у зв'язку із визначенням широкого спектру використання ЕАсWг, можемо виокремити три основні рівні спільнот, що спроможні за необхідне використовувати академічне письмо: 1) академічне письмо для студентів (наприклад, написати есе); 2) академічне письмо для вчених (наприклад, презентувати результати свого дослідження); 3) академічне письмо для досліджень (наприклад, написати наукову публікацію або надати рецензію на статтю) (Schmied, 2013: 2).

У зв'язку з цим можемо виокремити та уніфікувати деякі основні риси, що притаманні науковій мові академічного письма: а) складність висловлювань; б) технічність; в) авторитарність; г) аргументативність.

Питання важливості ЕАсWг фрагментарно висвітлюється в роботах загалом розкриваючи проблематику академічної доброчесності в роботах іноземних дослідників Р. Келлога (Kellog, 2008), Л. Шарпа (Sharp, 2016),

Дж. Свейлза (Swales, 2004), але цілком є невирішеним оскільки проблеми викладання і сприйняття матеріалів курсу варіюються від однієї навчальної установи до другої, отже це і становить актуальність нашої розвідки.

Однією із найважливіших особливостей досліджуваного об'єкта є певні сталі принципи, що характеризують і розрізняють стиль науки від легкого розмовного чи, навіть, публіцистичного стилів. Матеріали здійсненого аналізу дозволяють виокремити певні стандарти, що притаманні мисленню академічної спільноти та критичним науковим міркуванням: в першу чергу, це – понятійна точність, що підкреслена логічністю мови; по-друге, орфографія та пунктуація, коректно оформлена структура роботи; по-третє, логічність та послідовність викладу матеріалу. Точність *Lingva Scientia* (мова науки) передбачає відбір засобів, що володіють якістю однозначності і здатністю найкращим чином висловлювати сутність поняття, тобто логічно висловленої спільної думки про певне явище або предмет.

Існують і певні риси академічної мови, що притаманні формі суспільної наукової свідомості і характеризуються тим, що вони виокремлюють та підкреслюють найбільш точне, лаконічне, однозначне вираження думки. Основною формою мислення в галузі науки є поняття, а мовне втілення динаміки мислення виражається в судженнях і висновках.

Отже, головним призначенням науки є розкривати закономірності, а звідси – узагальнений і абстрактний спосіб мислення, з якого виходять основні риси академічного стилю: об'єктивність, абстрактність, інтелектуальність і лаконічність (стислість). Відмінними ознаками власне академічного стилю є точність переданої інформації, переконливість міркувань і аргументації, логічна послідовність викладу, лаконічність форми з підкресленою спрямованістю адресату-фахівцю. Домінантою академічного письма є понятійна точність, певна логічність мови та стилю викладу. Точність наукової мови передбачає відбір мовних засобів, яким притаманна якість однозначності і здатність найкращим чином

висловлювати сутність поняття, тобто логічно оформленої спільної думки про предмет, явище. Саме тому в мові науки прийнято уникати вживання різних образних засобів, наприклад метафор.

ЛІТЕРАТУРА:

- Crystal D. *English as a global language (2nd ed)*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
- Kellog R. T. Training writing skills: A cognitive developmental perspective. *Journal of Writing Research*. 2008. Vol. 1, № 1, P. 1 – 26.
- Sharp L. A. Acts of writing: A compilation of six models that define the process of writing. *International Journal of Instruction*. 2016. Vol. 9, № 2, P. 77 – 90.]
- Schmied J. Academic Writing in Europe: A Survey of Approaches and Problems. *Research in English and Applied Linguistics*. Chemnitz, 2011. Band 5.
- Swales J. *Research genres: Explorations and applications*. New York, NY: Cambridge University Press, 2004.

REFERENCES

- Crystal, D. (2003) *English as a global language (2nd ed)*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kellog, R., T. (2008) Training writing skills: A cognitive developmental perspective. *Journal of Writing Research*, 1(1), 1 – 26.
- Sharp , L., A. (2016) Acts of writing: A compilation of six models that define the process of writing. *International Journal of Instruction*, 9(2), 77-90.
- Schmied, J. (2011) Academic Writing in Europe: A Survey of Approaches and Problems. *Research in English and Applied Linguistics*, Band 5.
- Swales, J. (2004) *Research genres: explorations and applications*. New York, NY: Cambridge University Press.

ТЕХНОЛОГІЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Катерина Олендер

Відокремлений структурний підрозділ «Тернопільський фаховий коледж
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя»

Abstract. The article aims to analyze visualization as an effective means of teaching English for professional purposes. The necessity to take into account the cognitive characteristics of the current generation of students is stressed. Special attention is given to benefits of visualizing information. The expediency of using scribing, mind mapping, word clouds, book trailers and doodling in teaching English to students of technical specialities is explained.

Key words: visualization, English for professional purposes, scribing, mind mapping, word clouds.

ВСТУП. Сучасний етап розвитку людства характеризується

глобальним зростанням обсягів інформації. Актуальність використання візуалізації зумовлена необхідністю врахування когнітивних особливостей сучасного покоління студентів, а також потребою адаптації навчального матеріалу у візуально доступній, найбільш зручній, зрозумілій для сприйняття, розуміння, засвоєння, запам'ятовування формі. В працях О.Г. Асмолова, Ф.Ч. Бартлетта, А.О. Вербицького, В.В. Давидова, П.М. Ерднієва, З.І. Калмикової, Г.В.Лаврентьєва, Н.Н. Манько відображені теоретичні основи візуалізації навчальної інформації. Різноманітні аспекти розробки засобів мультимедійної візуалізації розглядаються у дослідженнях М.І. Беляєва, Л.Х. Зайнутдінової, Г.А. Краснової, К.Г. Кречетнікова, А.В. Солового, Л.Н. Чуксіної. Водночас питання застосування візуалізації даних як засобу навчання англійської мови студентів технічних спеціальностей є недостатньо вивченим.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. Для вивчення візуалізації в навчанні англійської мови професійного спрямування використовувалися методи аналізу, синтезу та узагальнення

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Завдяки візуалізації забезпечується інтенсифікація навчання, активізуються навчальна та пізнавальна діяльність, формуються і розвиваються критичне й візуальне мислення, зорове сприйняття, образне представлення знань і навчальних дій, покращуються візуальна грамотність та візуальна культура. Крім того, активізуються різні види пам'яті – словесно-логічна, наочно-образна, емоційна та ін. Це стимулює у студентів осмислення, узагальнення, уточнення сприйманих образів, забезпечує повноту і цілісність їх сприйняття (Удовиченко, 2015). Візуалізація в режимі реального часу надає змогу ефективно утримувати фокус уваги здобувачів освіти на ключових моментах навчального матеріалу.

Для систематизації знань майбутні програмісти тяжіють до використання певного алгоритму або системи. Доцільність використання фреймових технологій у навчанні англійської мови студентів саме

технічних спеціальностей пояснюється тим, що їх понятійний апарат має чітко структурований, взаємообумовлений і взаємозалежний характер. В цьому контексті фрейм, як структура, яка містить ядро або ключове тематичне поняття, і периферію, тобто решту тематичної лексики згрупованої навколо ядра, може значно збільшити ефективність вивчення лексики на основі засвоєння логіко-семантичних відношень між словами (Назаренко, 2015).

Відбір засобів візуалізації має базуватися на таких критеріях: релевантність, актуальність, достовірність, недвозначність, розбірливість, естетичність. Прийомами візуалізації навчальної інформації є скрайбінг, ментальні карти, хмари слів, лепбуки, інтерактивні карти, стрічки часу, інфографіка, буктрейлери, меми, дудлінг.

Провідним ефектом скрайбінгу є захоплення уваги аудиторії специфічними графічними образами, що створюються тут і зараз, виразно акцентуючи на заздалегідь визначених ключових моментах. На сьогодні існує декілька різновидів скрайбінгу: аплікаційний, фланелеграфний, мальований, магнітний, комп'ютерний, комбінований, відеоскрайбінг. Студентам, які захоплюються комп'ютерними технологіями, скрайбінг дає можливість використовувати свої знання та вміння на практиці.

Ментальні карти стануть у нагоді при вивченні лексико-граматичного матеріалу, при чому на різних етапах – від уведення нової теми до її повторення і узагальнення. Також на використанні цих мап можна побудувати систему комунікативних вправ й аналіз професійно орієнтованих текстів, групову, індивідуальну і самостійну роботу студентів (Салюк, 2016).

Застосування інфографіки сприяє зняттю психологічних бар'єрів в іншомовному мовленні, пробуджує цікавість та мотивує студентів до активного обговорення, надає поштовх до висловлення власної думки, застосування необхідної лексики.

За допомогою хмар слів можна візуалізувати термінологію з певної теми. Інтерактивні стрічки часу є динамічним способом вивчення

хронологічного перебігу подій. Буктрейлер є одним із ефективних засобів підвищення читацької активності підлітків. Лепбук дозволяє структурувати інформацію, активно долучатися до освітнього процесу і виявляти творчі здібності здобувачів освіти. Дудлінг розвиває креативність, допомагає сконцентруватись, покращує пам'ять.

ВИСНОВКИ. Формування у студентів навичок кодування знань дає змогу активізувати їх мозкову діяльність, інтенсифікувати процеси осмислення та переробки. Перспективність і новизна прийомів візуалізації зумовлюють актуальність продовження досліджень, спрямованих на з'ясування напрямів і особливостей їх освітніх застосувань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Назаренко І.М. Фреймові технології у навчанні англійської мови професійного спрямування майбутніх програмістів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1275>
2. Салюк Б. Технологія візуалізації даних у викладанні англійської мови у вищих навчальних закладах // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка, 2016. № 4. С. 31-38
3. Удовиченко О.М. Візуальна підтримка вивчення інформаційних систем як основа формування ІКТ-компетентності сучасного вчителя / О. М. Удовиченко, А.О. Юрченко // Інформаційні технології: теорія, інновації, практика: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 15–18 грудня 2015 року / Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка. Полтава, 2015. С. 51–54

REFERENCES

- Nazarenko I.M. Freimovi tekhnolohii u navchanni anhliiskoi movy profesiinoho spriamuvannia maibutnikh prohramistiv [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu do resursu: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1275>
- Saliuk B. (2016) Tekhnolohiia vizualizatsii danykh u vykladanni anhliiskoi movy u vyshchyykh navchalnykh zakladakh // Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: pedahohika. № 4. S. 31-38
- Udovychenko O.M. (2015) Vizualna pidtrymka vyvchennia informatsiinykh system yak osnova formuvannia IKT-kompetentnosti suchasnoho vchytelia / O. M. Udovychenko, A.O.Yurchenko // Informatsiini tekhnolohii: teoriia, innovatsii, praktyka: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii, 15–18 hrudnia 2015 roku / Poltavskyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet imeni Yuriia Kondratiuka. Poltava. S. 51–54

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Орловська Ольга

Хмельницький національний університет

Abstract. The article analyzes the use of interactive technologies in teaching English grammar. It is established that there is no classification of interactive technologies in the scientific literature. Depending on the form of organization and purpose of the lesson, interactive technologies can be divided into four groups, namely: interactive technologies of cooperative learning; interactive technologies of collective and group learning; situational modeling technologies; technology processing discussion issues.

Key words: interactive technologies, English grammar, teaching.

ВСТУП. Міжнародні зв'язки України, вихід на світову арену, її відносини з Європейським союзом, сьогоденні реалії та швидкий темп розвитку у всіх сферах людської діяльності вимагають, в першу чергу, забезпечення високого рівня освіти. Сьогодні відбувається переорієнтація на активні моделі навчання, застосовуються методи, які спонукають студентів до критичного мислення, активної пошукової та пізнавальної діяльності, прояву творчості та до діалогу з вчителем. Одним із підходів, що дозволяють вирішити ці завдання, є використання інтерактивних технологій навчання. Цей підхід є особистісно-орієнтованим, спрямованим не лише на автоматичне, пасивне засвоєння заданого матеріалу, але й на вміння мислити та швидко реагувати, застосовувати вивчене на практиці та на покращення комунікативних навичок.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. У процесі дослідження використано низку методів, що відповідають цілям роботи: аналіз теоретичних і методичних першоджерел щодо проблеми використання інтерактивних технологій під час навчання граматики англійської мови, аналіз та синтез, узагальнення теоретичного матеріалу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. У науковій літературі відсутня будь-яка класифікація інтерактивних технологій, так як і не має єдиної загально призначеної назви для їх видів. Тому до уваги ми взяли умовну класифікацію О. Пометун. Вона розділяє інтерактивні технології за

формами навчання (моделями), у яких реалізуються ці технології. Залежно від форми організації та мети уроку інтерактивні технології умовно можна поділити на чотири групи, а саме: інтерактивні технології кооперативного навчання; інтерактивні технології колективно-групового навчання; технології ситуативного моделювання; технології опрацювання дискусійних питань [1].

Технологія кооперативного навчання полягає у роботі в парах або малих групах. Така технологія доречна як на занятті засвоєння, так і на уроці застосування набутих знань, умінь та навичок. До технологій кооперативного навчання входять: робота в парах, ротаційні трійки, карусель, робота в малих групах та акваріум. Розглянемо детальніше технологію «Акваріум», як правильно організувати заняття з вивчення граматики англійської мови. Дана технологія дозволяє вдало поєднувати граматичний матеріал з лексичним, розвиває комунікативні навички студентів, вміння підтримати дискусію, а також слухати думку інших та аналізувати її, наводити власні аргументи та будувати конструктивну критику. Щоб організувати навчання «Акваріум» потрібно: об'єднати студентів у дві групи по 4-6 чоловік. Одна група – діюча та, завданням якої буде обговорення, а друга – слухачі; одна з груп (діюча) сідає в центрі класу, інша – навколо них, на деякій відстані; діюча група отримує завдання для дискусії, яке включає такі пункти: «Прочитайте завдання вголос»(це може бути ситуація, невеликий текст, аудіо або відео матеріал), «обговоріть завдання в групі», «дійдіть до спільного рішення та підсумуйте»; діюча група вголос обговорює завдання, а слухачі уважно слухають, не втручаючись у хід розмови; група повертається на свої місця і відбувається обговорення [2]. Викладач задає наступні запитання: Do you agree with the opinion of the group? Was this thought reasoned? What argument was the most reasoned? Why?; на таке обговорення відводиться не більше 2-3 хвилин. Після нього інша група займає місце в «акваріумі» і обговорює наступне завдання; наприкінці викладач обговорює зі студентами пророблену роботу,

коментує рівень володіння учнями граматичним матеріалом, дає настанови та рекомендації. Таким чином, студенти вчаться застосовувати граматичний матеріал в житті, в живому спілкуванні.

Група інтерактивних технологій, які передбачають одночасну спільну роботу усього класу, називається технологіями колективно-групового навчання. Вони включають: обговорення проблеми в загальному колі, мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, навчаючи – учуся, аналіз ситуації [1].

Наступний вид інтерактивних технологій – це технології ситуативного моделювання. Іншими словами – це модель навчання у грі, ігрове моделювання явищ, що вивчаються [3]. Ігрова модель навчання, окрім дидактичного завдання, має на меті реалізувати ще й комплекс цілей: забезпечення контролю виведення емоцій, надання студентам можливості самовираження, надання можливості зростання навичок співробітництва в соціальному аспекті.

Технології опрацювання дискусійних питань мають багато видів, але для навчання граматики англійської мови, ми виділили наступні: метод ПРЕС та дискусія в стилі телевізійного ток-шоу.

ВИСНОВКИ. Отже, існує багато різноманітних інтерактивних технологій, кожна з яких має свою структуру, мету та завдання. Тому для викладача важливо ознайомитися з усіма технологіями, щоб вміти вдало їх застосовувати на занятті. Усі технології можуть поєднувати одна з одною або ж використовуватися окремо в залежності від заданої дидактичної мети.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пометун О., Пироженко М. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: Основа, 2004. 192 с.
2. Hall N. The anti-grammar grammar book: a teacher's resource book of discovery activities for grammar teaching. England: Longman, 2003. 344 p.
3. Thornbury S. How to Teach Grammar. England: Education, 2009. 421 p.

REFERENCES

- Pometun O., Pyrozhenko M. (2004) Sutasnyi urok. Interaktivni tehnologii navchannya. Kyiv: Osнова. 192 с.

- Hall N. (2003) The anti-grammar grammar book: a teacher's resource book of discovery activities for grammar teaching. England: Longman. 344 p.
- Thornbury S. (2009) How to Teach Grammar. England: Education. 421 p.

STRUKTURELLE UND SEMANTISCHE EIGENSCHAFTEN DEUTSCHER BEGRIFFE IM BEREICH ROBOTIK

Oksana Petrenko

Nationale Medizinische Universität Donezk

Abstract. The article is devoted to the study of structural and semantic aspects of the German professional language of robotics. The German-speaking terminology of robotics is studied comprehensively, systematically, as well as in a functional aspect. On the basis of quantitative indicators the core and periphery of the terminology system on robotics which really functions in professional texts are established. It is established that German-speaking scientific and technical terminology is marked by lexical neutrality at the morphological and syntactic levels.
Key words: term, terminology of robotics, term formation, structural and semantic aspect.

EINLEITUNG. Die deutsche Fachsprache Robotik ist ein komplexes sprachliches Phänomen. Die Analyse wurde unter Verwendung verschiedener Methoden und Techniken durchgeführt, einschließlich Komponentenanalyse und Elementen der verteilungstatistischen Methode. Letztere ermöglichten es, die Schlussfolgerungen durch quantitative Daten auszudrücken, die ihre Objektivität sicherstellten.

Der Hauptzweck der Studie ist es, aktuelle Trends in der Terminologie der Robotik, die noch in der Entwicklungsstufe, in Bezug auf Wege und Quellen der Bildung dieser Terminologie sowie strukturelle und semantische Merkmale deutscher Begriffe in der Robotik im Kontext extralingualer Faktoren zu identifizieren Beeinflussung seiner Bildung.

FORSCHUNGSMETHODEN UND MATERIAL. Das Material dieser Forschung waren die folgenden Texte (Petrenko, 2019): Typ 1 – Artikel in populären Zeitungen; Typ 2 – Artikel in populären Zeitschriften; Typ 3 – Artikel in Fachzeitschriften; Typ 4 – Medientexte. Die Analyse der Häufigkeit von Begriffen in verschiedenen Arten von Robotertexten zeigt die Dominanz von Begriffen in Fachzeitschriften (15,3 %) und die niedrigste Häufigkeit in populären Zeitungen (3,3 %). Die Texte von Fachzeitschriften und Handbüchern

enthüllten die höchste Terminologie auf dem Gebiet der Robotik. Als Ergebnis der Analyse wurden 1670 Begriffe aufgezeichnet, die nach der Methode der kontinuierlichen Probenahme aus 16 professionellen Quellen (professioneller Inhalt in der Robotik) ausgewählt wurden.

ERGEBNISSE DER FORSCHUNG. Das Terminologiesystem für die Robotik wird dargestellt durch: Einkomponenten- und Mehrkomponentenbegriffe. Jede dieser Einheiten weist bestimmte Merkmale auf, die durch bestimmte Beziehungen gekennzeichnet sind, und ist daher unterschiedlich (Roelcke, 2014): Die Struktur von Einkomponententermen beinhaltet ihre Morphemanalyse, und die Struktur von Mehrkomponententermen wird unter Verwendung syntagmatischer Modelle festgelegt.

Die Wortbildungsstruktur von Robotikbegriffen ist sehr unterschiedlich und enthält einfache (3,3 %), Ableitungen (16,9 %), Mehrkomponententerme (60,1 %), Abkürzungen (1,6 %) und terminologische Kombinationen (18,1 %). Die Anzahl der Morpheme in Einkomponenten-Begriffen variiert von eins bis vier und in Mehrkomponenten-Begriffen – von zwei bis drei Komponenten.

Die morphologische Ableitung von Begriffen aus der Robotik wird durch Anbringen, Wortbildung und Abkürzung dargestellt. Die meisten Einkomponentenbegriffe in der deutschen Robotik-Terminologie werden auf Affix-Weise gebildet: 61 % der abgeleiteten Begriffe werden durch Suffix gebildet, 28 % der abgeleiteten Begriffe werden durch Suffix-Präfix-Verfahren gebildet und 11 % der abgeleiteten Begriffe werden durch Präfix gebildet. Die Wortbildung ist die produktivste Methode zur Begriffsbildung in der deutschsprachigen Robotik-Terminologie (60% der Begriffe). Das am häufigsten verwendete Modell war S + S (79% der 2-Komponenten).

Die syntaktische Nominierungsmethode (18,1 % der Begriffe) in der deutschsprachigen Robotik-Terminologie ist nicht produktiv. Mehrkomponenten-Begriffe bestehen aus 2-3 Komponenten. Gleichzeitig sind (14,7 % der Begriffe) Zweikomponenten- und (3,4 % der Begriffe) Dreikomponenten-Begriffe. Alle terminologischen Phrasen basieren auf 13 syntagmatischen Modellen von

Mehrkomponenten-Begriffe und werden durch das Modell Adj + S (63 % des 2-Komponenten) beschrieben. Die zahlreichsten in Bezug auf die Anzahl der Modelle sind Dreikomponenten-Begriffe, aber der Inhalt dieser Modelle ist viel geringer als der der Modelle mit Zweikomponenten-Begriffe.

Synonymie und Antonyme sind typische Phänomene in der Terminologie. Die Häufigkeit der Verwendung von Synonymen in der Sprache ist höher (0,95 % aller Begriffe) als bei Antonyme (0,095 % aller Begriffe). Produktive Quellen für die Wiederauffüllung der deutschen Terminologie in der Robotik, wie die Analyse von Texten auf dem Gebiet der Robotik zeigt, sind die Begriffe, die durch Metaphorisierung gebildet werden. Die Begriffe der Conceptosphere-Quelle werden am häufigsten durch Somatismen (30 % der Begriffe-Metaphern), Namen von Reliefteilen (21 % der Begriffe-Metaphern), Naturphänomene, Namen von Phänomenen und Prozessen im Zusammenhang mit dem menschlichen sozialen Leben (20 % der Begriff-Metaphern), usw (Petrenko, 2019).

SCHLUSSFOLGERUNGEN. Unter alledem können wir die folgenden Schlussfolgerungen hinsichtlich des Studiums strukturell-semantischer und funktionaler Aspekte der deutschen Fachsprache Robotik ziehen, die einen wesentlichen Beitrag zur Lösung aktueller Probleme der modernen Terminologie leisten: Klassifizierung neuer Begriffe, Notwendigkeit der Vereinheitlichung, Glossare zur Standardisierung und Terminologie. Die Robotik ist offen und dynamisch, der Entstehungsprozess setzt sich fort und zeichnet sich durch kontinuierliche Anreicherung aus. Neue Begriffe und Phänomene erfordern eine detaillierte Analyse, die Gegenstand unserer weiteren Forschung sein wird.

LITERATUR

1. Петренко О.В. Структурно-семантичні особливості німецькомовної термінології в галузі робототехніки : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Запоріжжя: ЗНУ, 2019. 310 с.
2. Roelcke Thorsten. Zur Gliederung von Fachsprache und Fachkommunikation. *Fachsprachen*, 3–4. Berlin: Schmidt, 2014. S. 154–178.

REFERENCES

- Petrenko O.V. (2019) Strukturno-semantychniosoblyvostinimetskomovnoiterminolohii v haluzirobototekhniki [Structural and semantic features of the German terminology in the field of robotics] :*dys. ... kand. filol. nauk*: 10.02.04. Zaporizhzhia: ZNU, 310 s.

[in Ukrainian].

Roelcke T. (2014) Zur Gliederung von Fachsprache und Fachkommunikation [For structuring technical language and technical communication]. *Fachsprachen*, 3–4. Berlin: Schmidt. S. 154–178. [in German].

IMPLEMENTATION OF PROJECT-BASED LEARNING AT SCIENCE FACULTIES

Olga Sidoruk

Odessa I.I. Mechnikov National University

Abstract: The research focuses on the problem of project-based learning as one of the essential methods of teaching foreign languages. The stages of this process implementation have been introduced. The advantages and disadvantages of the usage of this method in the educational process of students at science faculties of Universities have been analysed. It has been concluded that implementation of this method helps to enhance students' language and professional proficiency.

Key words: project-based learning, teaching method, educational process, professional skills, English proficiency, students of Pharmacy faculty.

INTRODUCTION. Whatever changes occur in the rapid developing world we live in, students of any higher institutions should gain modern knowledge, master new professional skills, get advanced experience how to work creatively in order to be able to solve challenging tasks in the future. With the introduction and implementation of innovations in all branches of our life, teachers shouldn't stand aside but search for new teaching methods and approaches to help students meet the new economic requirements to enter successfully the work market and achieve sustainable development.

Nowadays there are many effective teaching techniques, ways and methods that teachers actively use in their practice. However, in the present work our attention is concentrated on one of the modern teaching activities, namely, a project-based learning. According to William Bender, project-based learning is an instructional model based on having students' real-world issues and problems that they find meaningful, determine how to address them, and act in a collaborative fashion to create problem solutions (2). This method is especially

important for the students of the Science faculties where the students often experience difficulties in learning their subject in English. Thus, there is a necessity to study this problem in detail.

Project-based learning has been under study by the Ukrainian and foreign scholars such as: W. Bender, Blumen & Krack, J. Dewey, H. Kilpatrick, T. Markham, E. Polat, etc.

According to E. Polat, project-based learning is a way of didactical aim achievement through a careful elaboration of the problem that should be completed by practical results. This method implies the development of cognitive, critical and creative thinking skills, ability to construct their knowledge and orientate in digital space (1).

Analyzing the foreign scientists' ideas we singled out 3 types of project-based learning [5].

1. Challenge-Based Learning / Problem-Based learning is an engaging multidisciplinary approach to teaching and learning that encourages students to solve real-world problems through efforts in their homes, schools.
2. Place-Based Education which immerses students in local heritage, cultures, landscapes, opportunities and experiences and uses these as a foundation for the study of language, mathematics, social studies, science and emphasizes learning through participation in service projects for the local school.
3. Activity-Based Learning which often requires students not simply to collect resources, organize work, and manage long-term activities, but also to collaborate, design, revise, and share their ideas and experiences with authentic audiences.

As for our vision of project-based learning we can define it as a teaching method, due to it, students gain knowledge, skills and experience working collaboratively on the real, professional tasks of the project which is significant for them. Working at the faculty of Pharmacy we implemented this project-based learning into the educational process with the second-year students.

Our work included four stages:

- Preparatory stage (identification of challenge, searching for literature sources for students, instructions for students according to their future work);
- introductory stage (students search, select and collect information);
- processing stage (students process the information, organize presentations, consult with a teacher about some project details);
- presentation (students present their results)
- evaluation stage (teacher gives his feedback about the project).

During the studying process with the students of Pharmacy faculty the following advantages of this method usage were detected.

- 1) The students became more aware of their profession;
- 2) they learned how to work cooperatively;
- 3) they could improve their knowledge in English and their major subject;
- 4) they succeeded in working independently, responsibly;
- 5) they mastered skills of socializing, presenting and digitalizing.

However, some disadvantages were found too, namely: project-based learning is a time-consuming and labour-consuming activity that requires many efforts and knowledge not only from the students' side but also from the teacher's side. The educator should do the following steps:

- 1) to elaborate tasks, instructions and requirements;
- 2) to supervise and coordinate work;
- 3) to give encouraging but independent feedbacks about the information value and reliability of the material provided by students, about the obtained results and about the acquired skills.

Nevertheless, we consider this method to be rather effective and productive and in spite of all the enumerated difficulties there is a sense to use this kind of learning during the classes because it serves different educational purposes, namely: it enables to get the consolidate knowledge, to acquire necessary professional skills, to motivate students to learn something new and advanced.

REFERENCES

1. Полат Е. С. Метод проектов: история и теория вопроса. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования. М.: изд. центр «Академия», 2010. С. 193-200.
2. Bender W. N. Project-Based Learning: Differentiating Instruction for the 21st Century. Thousand Oaks, CA: Corwin Press. 2012. 216 p.
3. Beckett G., Slater T. Global Perspectives on Project-Based Language Learning, Teaching, and Assessment: Key Approaches, Technology Tools, and Frameworks. Oxon: Routledge. 2019.
4. Project-Based Learning: Benefits, Examples, and Resources, June 01,2018 Retrieved from <https://www.choology.com/blog/project-based-learning-pbl-benefits-examples-and-resources>
5. Project-Based Learning, Edutopia, March 21, 2016. Retrieved from <https://www.edutopia.org/project-based-learning> 2021-03-21.
6. Types Of Project-Based Learning Show Its Range As A Learning Model. <https://www.teachthought.com/technology/5-types-of-project-based-learning-symbolize-its-evolution/>

ТЕРМІНИ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМИ ТА ТЕРМІНИ-ОРІЄНТАЛІЗМИ В СФЕРІ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

Скляренко Ольга

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Abstract. The article analyzes the terms-internationalisms, which arise in the professional sphere and are used in a strictly terminological function. The use of existing foreign components in the language which create the new terms is also analyzed. The article provides examples for the general characteristics of the terms-orientalisms, which penetrated through Arabic texts and ethnic contacts with the peoples of North Africa and the Middle East into modern European languages. These lexemes with all the phonetic variants can be called interlinguisms, or diaglotisms.

Keywords: term, internationalism, orientalism, terminological function, interlinguism, diaglotism.

ВСТУП. Сформульована в заголовку проблема, за нашим переконанням, може бути предметом окремого ґрунтовного й об'ємного монографічного дослідження. В цій, строго регламентованій обсягом статті, стисло, у формі тез, із дуже обмеженим посиланням на відповідні наукові

джерела та фактографічний матеріал, ми зупинилися лише на квінтесенції питання, на його дотеперішній постановці науці, маючи на меті звернути на нього увагу мовознавців.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. Щодо теоретико-методологічного осмислення проблеми, то матеріалом даної розвідки стали «мандрівні мовні знаки» – *терміни*. «На думку вчених, слово ‘термін’ уперше з’явилося у Німеччині в 1879 році. Термін є об’єктом дослідження самостійної лінгвістичної науки – *термінознавства* і вживається з 60-х рр. ХХ ст. Становлення науки термінознавства почалося з другої половини ХІХ ст. і пов’язане з іменами І. Верхратського, М. Драгоманова, В. Левицького, І. Гавришкевича та ін.» (Симоненко 2007: 708). Термін «*інтернаціоналізм* (< *інтернаціональне слово*) виник у великих об’єднаннях мов світу, що утворили п’ять основних зон», наприклад, «європейську, включаючи мови європейського походження поза Європою (латино-грецьку за мовою основною) та ін.» (Ткаченко 2007: 233). «У запозиченні з територіально віддалених мов вирішальну роль відігравали мови-посередники: європейські – для книжної лексики (напр.: араб. *al-gabr* через середньолат. *algebra* дало укр. *алгебра*) й тюркські для всіх інших сфер» (Гаркавець 2007: 460). Пор. ще текст: «... Саме слово *алгебра* виникло як еліпс виразу (многочлена) [‘al-gabr-w-al-muqâbalah] “редукція і порівняння (за допомогою порівнянь)”. Спершу [‘al-gabr] “поєднання окремих частин в одне ціле” мало ще значення “з’єднування кісток для гоєння”, пор. дієслово [jabara] “зв’язувати разом, сполучати”. Від нього утворилося ісп. *álgebra*, англ. *algebra*, нім. *Algebra*» (Білецький 1981: 50). Таким чином, «збагачення мови інтернаціоналізмами не загрожує зубожінням мовної особистості, якщо воно не йде від байдужого споживацтва, якщо на догоду моді не списуються як архаїчний баласт віковічні набутки мовної пам’яті, мудрості й моралі» (Ажнюк 1990: 87).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Основними чинниками, що формують *терміни* – «мандрівні знаки» – це первісні (*етимологічні*) та

вторинні (історичні) джерела. Наприклад: «етимологічним джерелом назви ‘натрій’ (natrium, Na) і пов’язаних з нею слів, наскільки це можна прослідкувати, є давньоєгипетське [ntrj]. Так давні єгиптяни називали соду і поташ, що добувалися ними з содових озер і попелу галофільних рослин (пор. $\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$ і K_2CO_3)» (Білецький 1981: 47). Як вторинне (історичне) джерело, до 1750 р. в Європі не розрізнялися *natrium* і *kalium*, для яких існувала лише одна назва *nitrium*. У 1807 р. Г. Дейві запровадив назву *sodium* < Soda і *potassium* < Pottashe. Ці назви збереглися і досі в Англії та в англomовних країнах, а також у Франції. У 1811 р. в Німеччині Й. Й. фон Берцеліус увів латинізовану назву *natrium* замість *sodium* і *kalium* замість *potassium*, які стали поширеними в сучасній хімічній номенклатурі: *натрій* (Na) і *калій* (K). Назва *kalium* була утворена на основі арабізму *alcali* ‘луг’, що перейшов у європейські мови з іспанської, пор. франц. *alkali*, англ. *alkali*, нім. *Alkali* (пор. *Lauge, Base*). Сучасне арабське [qilw, qily, qilan] означає ‘луг’ (“potassium vegetabile”). Саме слово *soda*, іспанське *soda*, італійське *soda*, французьке *soude*, англійське *soda*, німецьке *Soda* (порівняй: *двовуглекислий натрій*, французьке *bicarbonate de sodium*, італійське *bicarbonate di sodio*) прийшло в європейські мови з іспанської. Але його етимологічним джерелом було арабське слово, що означало ‘головний біль’. Річ у тім, що соду, яку добували з галофітів (наприклад, *Salsola soda*), вважали засобом від головного болю. Отже, арабське слово дало привід для іспанського *soda*, що перейшло в наукові латинські тексти, а потім уже з цих текстів у нові європейські мови. Не знаючи історії (історичного джерела), «передбачити змістовий перехід від “головного болю” до “вуглекислого натрію” ($\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$) навряд чи можливо» (Білецький 1981: 48).

ВИСНОВКИ. Серед усього вище переліченого можемо зробити наступні висновки: наведених прикладів достатньо для загальної характеристики адстрату *орієнталізмів*, що проникали через арабські тексти й етнічні контакти з народами Північної Африки та Близького Сходу в

сучасні європейські мови. Насичення мови сучасної людини *інтернаціоналізмами* – природний процес, який віддзеркалює поживлення міжнародного обігу ідей і реалій. Перелічені лексеми з усіма фонетичними варіантами, враховуючи їхні поширення, можна назвати *інтернаціоналізмами*, але, «мабуть, правильніше було б назвати *інтерлінгвізмами*, або *діаглолізмами*» (Білецький 1981: 51).

ЛИТЕРАТУРА

1. Ажнюк Б. М. Національна фразеологія в іншомовному зіставленні // Українська мова і література в школі, 1990. № 5. С. 82–87.
2. Білецький А. О. Про слова східного походження у західних мовах // Мовознавство, 1981. № 5. С. 47–51.
3. Гаркавець О. М. Орієнталізм // Українська мова. Енциклопедія. 3-тє вид., зі змін. і доп. – К. : Вид-во “Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2007. – С. 460.
4. Симоненко Л. О. Термінологія // Українська мова. Енциклопедія. 3-тє вид., зі змін. і доп. – К. : Вид-во “Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2007. – С. 708–709.
5. Ткаченко О. Б. Інтернаціоналізм // Українська мова. Енциклопедія. 3-тє вид., зі змін. і доп. – К. : Вид-во “Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2007. – С. 233.

REFERENCES

1. Azhnyuk B. M. Natsional'na frazeolohiya v inshomovnomu zistavlenni // Ukrayins'ka mova i literatura v shkoli, 1990. № 5. S. 82–87.
2. Bilets'kyu A. O. Pro slova skhidnoho pokhodzhennya u zakhidnykh movakh // Movoznavstvo, 1981. № 5. S. 47–51.
3. Harkavets' O. M. Oriyentalizm // Ukrayins'ka mova. Entsyklopediya. 3-te vyd., zi zmin. i dop. – K. : Vyd-vo “Ukr. entsykl.” im. M. P. Bazhana, 2007. S. 460.
4. Symonenko L. O. Terminolohiya // Ukrayins'ka mova. Entsyklopediya. 3-te vyd., zi zmin. i dop. – K. : Vyd-vo “Ukr. entsykl.” im. M. P. Bazhana, 2007. S. 708–709.
5. Tkachenko O. B. Internatsionalizm // Ukrayins'ka mova. Entsyklopediya. 3-te vyd., zi zmin. i dop. – K. : Vyd-vo “Ukr. entsykl.” im. M. P. Bazhana, 2007. S. 233.

USAGE OF PALIMPSEST TRANSLATION AS A NEW KIND OF TRANSLATION IN FILM INDUSTRY AND COMPUTER GAMES

Oksana Spirkina

Cherkasy Institute of Fire Safety named after Chernobyl Heroes of
National University of Civil Defense of Ukraine

Abstract. The importance of using a palimpsest translation for translating visual materials in computer games, apps and movies is underlined. It is explained the appearance and wide usage of the new kind of translation. The localization kit which a developer must provide a translator with for localizing computer games and software is shown.

Key words. Palimpsest translation, localization kit, translator, computer games, software.

INTRODUCTION. A palimpsest translation as a new kind of cross-language transmission of the text information of a film, computer games and software appeared quite recently and is a product of rapid development of digital technologies. It is necessary to show the importance to use this kind of translation nowadays.

METHODS. The leading approach of this article is an interdisciplinary one.

RESULTS. A palimpsest translation is a type of translation of visual material, for instance captions or inscriptions, in an audiovisual text during the localization of computer games, movies and apps. When performing this type of translation, the source text is replaced with its localized analog. This type of translation got its name from the ancient Greek “palimpsest”, that is, an old manuscript, usually parchment, from which the previous text was erased and a new one was written in its place [1].

A palimpsest translation consists in replacing the original text with a translated one, while preserving all the graphic features of the first one. This type of translation is most often performed in the field of software or computer games, since it is the main and often the only type of translation. For localization, the developer provides the translator with a so-called “lockit” – a localization kit that can include:

1) *Lines and their context:*

- which screen is relevant;
- what is substituted in place of wildcards;
- whether the phrase is substituted in longer messages;
- who speaks to whom, in what setting;
- what is the sequence of phrases in the dialog.

2) *Technical details:*

- size restrictions;
- formats of fractional numbers, money, dates, and other things;
- images with the text, divided into special layers;
- sounds and their context. If the sound is mixed with noise – preferably in

the form of a multi-track project of the sound editor;

- fonts;

- utilities that can be used to edit all this, and then put it together in a ready-made project. [2]

However, the translation of inscriptions is necessary not only in the field of software and video games. Many movies and TV series are tied to the text and graphic information on the screen. Sometimes, the translator can transmit the necessary information using subtitles, but not always. In this case, a palimpsest translation is required. Often, if the captions or inscriptions are made in a graphic editor, i.e. they are not physical objects, during the official localization; the studio sends a package of files for translation, which contains not only several audio tracks, but also several video tracks that can be edited. If the translation is performed by an amateur studio, the palimpsest translation is performed using programs for working with subtitles in the format .ass, which can be placed on top of the original inscriptions, change the font, size, color of the text, and many other parameters.

CUNCLUSIONS. Thus, in connection with the development of digital technologies, a new type of translation is being formed in the field of audiovisual translation – palimpsest translation, which consists in translating a text and graphic elements on the screen that are important for the plot. Its implementation requires not only translation skills, but also technical ones.

REFERENCES:

1. Slovnyk ukrainskoi movy: Akademichnyi tлумachnyi slovnyk (1970–1980). (1975). [Dictionary of the Ukrainian language: Academic Explanatory Dictionary (1970–1980)]. (1975). URL: <http://sum.in.ua/s/palimpsest>. (in Ukr.).
2. Bernal-Merino, M. (2006). On the Translation of Video Games. The Journal of Specialized Translation, Issue 6: 22–36. (in Eng.).

ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ Е-ПОРТФОЛІО СТУДЕНТА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Суматохіна Ірина

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Abstract. The article discusses the technology of creating a e-portfolio for an academic discipline as a way of self-assessment of learning outcomes and the formation of professional competencies of students of geographical specialties.

Key words: innovation technology, electronic portfolio technology for basic discipline, content of portfolio.

ВСТУП. Останнім часом в Україні відбувається реформування освіти на основі компетентнісно орієнтованого підходу з метою підвищення якості освіти, досягнення рівня найкращих світових стандартів. Це потребує застосування арсеналу інструментів та інноваційних методів навчання. Пропонована публікація має на меті обґрунтування доцільності та необхідності використання технології створення е-портфоліо студента як засобу самооцінювання власних освітніх досягнень з певної дисципліни.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. Матеріалом даної статті стали результати впровадження нового підходу в процес підготовки студентів зі спеціальності «географія», який полягає у запровадженні у освітній процес базового е-портфоліо з навчальної дисципліни як елементу академічного портфоліо студента або резюме освітніх результатів майбутнього фахівця [1].

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Створення академічного портфоліо передбачає застосування студентами технологій пошуку необхідної географічної інформації, вмінь користуватися функціональними інструментами мультимедійних програм, які дозволяють презентувати власні результати навчання. Це сприяє підвищенню успішності в навчанні географічних дисциплін.

Портфоліо студента за результатами вивчення географічної дисципліни – це електронний систематизований документ або колекція виконаних практичних завдань з певної дисципліни, представлених у

текстовій, графічній (карти, діаграми, фотографії), аудіовізуальній формі. За призначенням порт фоліо – це засіб здійснення студентом само оцінювання результатів щодо опанування теоретичними знаннями та надбанням практичних навичок і вмій в процесі вивчення конкретної навчальної дисципліни. Підготовка портфоліо з дисципліни документує внесок студента у формування загальних і предметних компетенцій та власних освітніх досягнень [2,3].

Створюється портфоліо в рамках виконання семестрового навантаження студента відповідно його індивідуального навчального плану з метою самооцінювання рівня знань й отримання підсумкової оцінки з навчального предмету. Змістова структура портфоліо студента з навчальної дисципліни:

- Титульна сторінка: відомості про навчальний заклад, факультет, кафедру, автора;
- Відомості про освітнього навантаження з даної дисципліни: кількість кредитів ECTS, обсяг роботи студента в годинах в аудиторії/онлайн (лекції, практичні, самостійна);
 - Практичні роботи (електронна форма);
 - Самостійна робота;
 - Контрольні завдання;
 - Додаткові відомості/відскановані копії документів, що засвідчують досягнення студента (сертифікати участі в науково-дослідній роботі, підготовлені або опубліковані наукові статті, доповіді на студентських наукових конференціях, участь в олімпіаді тощо);
- Відомості оцінювання рівня знань викладачем: рейтингові бали за кожен вид освітньої діяльності, додаткові бали, підсумковий бал;
- Висновок студента з самооцінювання знань з навчального предмету за критеріями: обсяг засвоєного програмного матеріалу; помилки, які були допущені в ході розв'язання практичних завдань; перелік тем, вивчення яких потребувало додаткового роз'яснення викладача; перелік

отриманих практичні вміння і навички, корисних для застосування в професійній діяльності; внесок навчальної дисципліни у формування професійної компетенції.

ВИСНОВКИ. Серед усього вище переліченого можемо зробити наступні висновки, що створення портфоліо студента за результатами вивчення певного предмету формує загальні та фахові компетентності, а саме: здатність використовувати новітні е-технології, програмні засоби, створювати бази даних та використовувати Інтернет-ресурси в професійній діяльності; здатність до самооцінювання освітніх результатів, постійного розвитку та самовдосконалення; здатність генерувати нові ідеї, вирішувати проблеми інноваційного характеру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Житеньова Н. В. Електронне портфоліо як інструмент самопрезентації майбутнього фахівця /Н.В. Житеньова // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету, № 3 (2017). – С. 212-219.
2. Office of Research. Consumer Guides. Student Portfolios: Classroom Uses. / November, 1993. - Retrieved from: <https://www2.ed.gov/pubs/OR/ConsumerGuides/classuse.html>
3. Ronnie Burt, Kathleen Morris. The Complete Guide. To Student Digital Portfolios. - Campus Press. Last updated on September 12, 2020. - Retrieved from: <https://campuspress.com/student-digital-portfolios-guide/>

REFERENCES

- Zhiten'ova N. V. (2017) *Elektronne portfolio yak instrument samoprezentacii majbutn'ogo fahivcya* [Electronic support yak tool for self-presentation of a future specialist] In *Vidkrite osvitne e-seredovishche suchasnoho universitetu*, № 3. – S. 212-219. [in Ukrainian].
- Office of Research. Consumer Guides. *Student Portfolios: Classroom Uses*. / November, 1993. - - Retrieved from: <https://www2.ed.gov/pubs/OR/ConsumerGuides/classuse.html>
- Ronnie Burt, Kathleen Morris. *The Complete Guide. To Student Digital Portfolios*. - Campus Press. Last updated on September 12, 2020. - Retrieved from: - <https://campuspress.com/student-digital-portfolios-guide/>

POLITICAL ELITES AND THEIR IMPACT ON INTERNATIONAL RELATIONS

Aryna Frumkina, Kseniia Babich

National University "Odessa Law Academy"

Abstract. This article analyzes the historical aspect of the emergence of the political elite, its evolution and essence, as well as its definition, main functions, role and significance. Three

main classical theories of the origin of elites, according to scientists such as Gaetano Mosca, Wilfredo Pareto and Robert Michels and considered the interaction of the political elite and international relations, political aspect, economic and social aspects.

Keywords: political elites, political power, globalization, cultural integration, government, international relations.

INTRODUCTION. It is necessary to know more about various factors which have historically influenced on international relations and which will continue affect it. Undeniably, one of those factors is Political Elite. To delve into the issue of the Political Elites, it is essential to understand how do they exercise power in society, have supreme political power in state and party institutions and develop strategies for the activities of the institutions they lead. As well as how they affect world politics, world economy and international relations in general.

RESEARCH METHODS AND MATERIAL. The material of this exploration was political elite which is a privileged group that occupies leadership positions in power structures and is directly involved in making crucial decisions related to the use of power [4]. The political elite includes people belonging to the so-called upper class and who exercise power in society [5].

RESULTS OF THE RESEARCH. The material for this research was based on a study of the three main classical theories of the origin of elites, according to scientists such as Gaetano Mosca, Wilfredo Pareto and Robert Michels.

Gaetano Mosca believed that power in the country should be concentrated among the elite and minority. G. Mosca identified two main trends: aristocratic and democratic. If the trend is aristocratic, then this means that power is concentrated in closed, closed elites. If the trend is democratic, then this means that power has the opportunity to concentrate in the hands of the elites who came from the masses (that is, from the majority). According to the prominent Italian scientist, ideally, the formation of the elite should not be based on wealth or generosity, but on the basis of intellectual abilities, outstanding merit and education. Subsequently, these ideas resulted in the theory of meritocracy [29].

Wilfredo Pareto does not distinguish aristocracy or elite precisely as a

group of people within the state. In his opinion, the elite or aristocracy can exist in any sustainable community. This may be the scientific elite, the technical elite, the creative or political elite, the military aristocracy, the aristocracy in the underworld, the "aristocracy" in a private company (circle of associates) [1; p.41-42].

Robert Michels was convinced that the majority of humanity would never be capable of self-government, even if ever the discontented masses succeeded in depriving the ruling class of its power. Michels' fame is also associated with the "iron law of oligarchic tendencies" formulated by him. The essence of the law: democracy, in order to preserve itself and achieve certain stability, is forced to create an organization, and this is due to the separation of the elite - an active minority, which the masses have to trust because of the impossibility of its direct control over this minority. Therefore, democracy inevitably turns into an oligarchy, and people, making a social revolution, flee from Scylla to get to Charybdis [1; p.41-42]".

CONCLUSION. Among all the above we can draw the following conclusion that historical aspect of the emergence of the political elite is still relevant today. Nowadays, in the context of globalization, decision makers are becoming less accessible, and their decisions are less understood by society. The holding of numerous summits and meetings at the ministerial level, forums of regional associations and conferences of non-governmental associations stimulates the formation of interdependent elites. Transnational elites (transnational business communities that seek to create supranational structures of economic and political power [3]) are weakly accountable to national electorates and clearly aware of their autonomy. Currently, the world's largest financial and economic clans have accumulated huge wealth and have become so strong that they not only began to dominate in the field of economics and finance, but also turned into one of the main players in world politics. At the same time, transnational elites have never been united; they are not strictly divided by country and region. On national and global markets, within states, there are quite

serious contradictions and intense competition between them, there is a constant struggle for power and resources [2].

REFERENCES

1. G.K., Okhotskiy E.V. (1999) Course of elitology, M., "Sportakadempres", Mode of access: <https://vikent.ru/enc/1970/> (last accessed: 07.03.2021) [In Russian]
2. Coleman J. (2005) Committee of 300. Secrets of world government. M.: Vityaz. [In Russian]
3. Kochetkov A.P. (2012). Corporate Elite. M.: ROSSPEN. 220 s. [In Russian]
4. Mukhaev R.T. (2014) Political science.
5. Elite // Great Soviet Encyclopedia: [in 30 volumes] / Ch. ed. A.M. Prokhorov. 3rd ed. M.: Soviet Encyclopedia, 1969-1978.

ЯЗЫК КАК СПОСОБ ВЫРАЖЕНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ

Фрумкина Арина, Борумбей Татьяна

Национальный университет «Одесская юридическая академия»

Abstract. Increasingly, the term “global village” is encountered in the literature, which denotes the close connection between different parts of the world using the Internet and other means of communication. Global problems require new solutions: knowledge of more than one language becomes a vital tool for mutual understanding of communication with people of other cultures, not only within one country, but also within one cell of society. By this we can mean not only differences between different languages, but also dialects within the same information field - professional or geographic, say, region, city, district, and so on.

Key words: language, social identity, social.

ВСТУПЛЕНИЕ. Всё чаще в литературе встречается понятие “global village”, обозначающее тесную связь разных частей мира при помощи интернета и других средств коммуникации. Глобальные проблемы требуют новых решений: знание более чем одного языка становится жизненно необходимым инструментом для взаимного понимания общения с людьми других культур не только в пределах одной страны, но и внутри одной ячейки общества. Под этим можно подразумевать не только различия между различными языками, но и диалектами в рамках одного информационного поля – профессионального или географического, скажем, области, города, района и так далее.

ОСНОВНОЙ МАТЕРИАЛ. Язык является основой для определения

на социальные категории, а значит выступает маркером социальной принадлежности или идентичности. Вариации языка могут сделать конкретную социальную так сказать классификацию более заметной, активируя ассоциации, вызванные набором слов. К примеру, профессионализмы сферы информационных технологий сразу очерчивают круг “своих”, тех, кто понимает о чем идет речь (хеширование, коддинг, бэкенд и другие), а определенные слова, используемые в разговорной речи могут стать способом вычисления, например, места жительства человека: иностранцы обладают характерным акцентом, у жителей городов своя манера речи (Н., одесский говор, львовский диалект), а путем вычисления использования конкретных речевых оборотов можно узнать к какой социальной группе принадлежит человек и каким статусом в обществе он обладает.

Словарь человека может играть роль сохранения межгрупповой индивидуальности, что подразумевает разделение людей по подобию и различиям. Само собой, люди по-разному воспринимают, осмысливают и оценивают полученную информацию, в зависимости от особенностей своего окружения и внутреннего мира. Лингвисты и психологи не раз отмечали, что барьеры возникают при столкновении стилей общения, в котором чаще всего индивидуальные проявления могут исключать мировоззрение другого человека [1]. Взаимное непонимание рождает стереотипные представления, которые до сих пор существуют в обществе. К примеру, использование языка в мультикультурном городе, который по использованию находится в меньшинстве, сразу ведет к оценке о непринадлежности к тому или иному слою общества, а использование конкретных слов становится отражением социальной группы.

Группа людей, занимаясь социальным сравнением по языковым признакам, стремится к позитивной социальной идентичности, об этом упоминают Тэджфел и Тёрнер [5, 6]. Согласно приведенному, речевое отклонение может быть использовано для выделения отличий от других

групп: относительный статус или этнолингвистическая способность. Эти пункты присущи тем ячейкам, члены которых разговаривают на популярном и принимаемом обществом языке. Людей, использующие “модный” язык, принято ассоциировать с высоким социальным престижем, а противоположные им демонстрируют отклонение от позитивной с точки зрения социума групповой индивидуальности [5, 6]. Впрочем, на сегодняшний день самоидентификация становится нормой, воспринимаемой большим количеством социальных групп. Члены подобных речевых «сообществ» хоть и стремятся идентифицироваться с основной речевой стороной, но сохраняют привычную групповую индивидуальность.

Фактор повышения общекультурного уровня стирает границы стереотипных представлений, позволяя идентифицировать себя и окружающих без общепринятых фильтров. Чем шире круг общения между конкретными лицами или группами, тем разнообразнее они по социальной принадлежности и психологическим особенностям. Все это только часть индивидуального опыта человека. Люди, ведущие скрытый образ жизни, смотрят на мир через более жесткие оценочные суждения как вышеупомянутые стереотипные, так и эталонные, а те, кто настроен на положительную идентичность наоборот воспринимают речевые различия с общей осмысленностью [4]. Нужно сказать, что при помощи социального представления группа использует любую информацию в свою пользу, а сами социальные представления и восприятие вырабатывают групповое самосознание, общее мировоззрение и взгляды на мир.

Касательно взаимоотношений личностной социальной идентичности, то предположительно, чем сильнее человек ассоциирует себя с одной группой, тем больше отторгает другие, воспринимая себя отличным от них, соответствуя нормам и стандартам конкретной ячейки [2]. Тут же отмечу, что дорожа репутацией в обществе, человек склонен строить речь, ориентируясь на групповые ожидания. Мотивов здесь несколько: отсутствие различий с другими членами речевой группы и их принятие идентификации человека.

ВЫВОДЫ. Понимание происхождения взаимосвязей социальной идентичности и языка необходимо для выстраивания диалога между представителями других культур. Язык структурирует мир, помогает избежать хаоса и обеспечить положение группы в обществе.

ЛИТЕРАТУРА

1. Донцов А.И. Язык как фактор этнической идентичности / А.И. Донцов, Т.Г. Стефаненко, Ж.Т. Уталиева // Вопросы психологии. – 1997.
2. Маркосян А.С. Язык в этнической самоидентификации и культурной интеграции / А.С. Маркосян // Мир психологии. – 2004.
3. Никитина С.Е. Языковое осознание личности в народной культуре // Язык и личность. – М.: Наука, 1989.
4. Giles H. Linguistic differentiation between ethnic groups / H. Giles // Differentiation between social groups. – London: Academic Press, 1978.
5. Tajfel H. Social identity and intergroup behaviour / H. Tajfel // Social Science Information, 1974. – P. 65–93. 13.
1. Turner J.C. The experimental social psychology of intergroup behaviour / in J.C. Turner & H. Giles, Intergroup behaviour. – Oxford: Blackwell, 1981. – P. 66–101.

REFERENCES

1. Donczov A.I. (1997) Yazy`k kak faktor e`tnicheskoy identichnosti *Voprosy` psikhologii*.
2. Markosyan A.S. (2004) Yazy`k v e`tnicheskoy samoidentifikaczii i kul`turnoj integraczii *Mir psikhologii*.
3. Nikitina S.E. (1989) Yazy`kovoje osoznanie lichnosti v narodnoj kul`ture *Yazy`k i lichnost`*. – M.: Nauka.
4. Giles H. (1978) Linguistic differentiation between ethnic groups *Differentiation between social groups*. London: Academic Press.
5. Tajfel H. (1974) Social identity and intergroup behaviour *Social Science Information*. R. 65–93. 13.

КАРТЕЛІ ЯК ФОРМА КОЛЕКТИВНОГО ДОМІНУВАННЯ НА РИНКУ

Фрумкіна Арина, Веретільник Анна

Національний університет «Одеська юридична академія»

Abstract. In this article is investigated the conditions of cartelization imperfect competition markets. Considered the conditions under which the formation of stable form cartels and factors that decrease and increase the possibility of preventing and combating the creation of cartels in the national economy. Analyzed the results antitrust regulation by the state are based on the revealed violations of legislation on protection of economic competition. Defined that for effective combating cartels advisable to shift the focus in finding of a violation of antitrust laws by analyzing the behavior of oligopolistic markets benefit analysis of changes in the structure of markets.

Key words: cartel, antitrust laws, government regulation, economic and legal methods.

ВСТУП. Основою ефективного функціонування національної економіки є добросовісна конкуренція, яка спирається на торгові та інші звичаї ділового обороту. Беззаперечно, найвдаліший економічний розвиток можливий при дотриманні конкурентних правил задля забезпечення прозорості ринків.

Основною метою здійснення підприємницької діяльності є отримання прибутку – за певних умов конкурентне змагання призводить до появи на товарних ринках таких суб'єктів господарювання, які, виробляючи переважну частину товарів та послуг, займають значну частку ринку та отримують перевагу над іншими учасниками у вигляді ринкової влади [2]. Фактори пошуку надприбутку та прагнення влади грають важливу роль в цій або будь-якій іншій узгодженій поведінці суб'єктів підприємницької діяльності.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ. Суб'єкти господарювання створюються, між ними розпочинається боротьба – і перемагають у них ті, які або об'єдналися, або знизили ціни на товари. Це все веде до дисбалансу на національному ринку: незадоволеними залишаються і виробники, і споживачі.

Думка про те, що картель – форма узгодженої поведінки в умовах олігополістичного ринку, – не нова. Багато вчених, серед яких Дж. фон Нейман, О.Моргенштерн, Й. Шумпетер, приділили увагу причинам та умовам утворення картелів, зазначаючи, що такий процес є природним та закономірним, саме з точки зору поширеності цього явища в наслідок необхідності внутрішньоринкової взаємодії, яка може бути корисною для економічного розвитку.

Індивідуальне або колективне домінування на ринку має на меті обмеження конкурентного змагання, що призводить до порушення принципів добросовісної конкуренції, свободи договору, та механізму ринкової взаємодії суб'єктів господарювання. Найбільш поширеною формою колективного домінування є картель – об'єднання декількох суб'єктів господарювання однієї галузі, які мають домовленість з приводу розподілу

ринків збуту та визначенню цін на певну продукцію. Об'єктами такої домовленості є: ціноутворення, сфери впливу, використання патентів та ліцензій, регулювання обсягів виробництва, узгодження умов збуту продукції та найму робочої сили. Сучасне конкурентне законодавство забороняє картелі. Економічна наука визначає два основних види картельних змов. Явна змова – такий вид картелю, при якому обов'язковою є координація дій, така змова є умисним діянням, що спрямована на підвищення цін або обмеження виробництва. Змова стає явною, коли суб'єкти господарювання спільно домовляються колективно використовувати їх потужності для обмеження виробництва, монополізації цін та розподілу ринку. Мовчазна змова – вид картелю, який за своєю природою не завжди є наслідком прямого умислу, та при якій суб'єкти господарювання не кооперуються.

Фактори, які сприяють створенню картелів можна поділити на три групи: перша група факторів пов'язана із здатністю картелів підвищувати та утримувати ціни; друга група факторів спричинена низькою ймовірності санкцій за порушення антимонопольного законодавства, виходячи із латентності прояву картельних згод; третя група факторів зумовлена низькими витратами створення цінової змови.

Існує таке негласне правило: чим гірша конкурентна політика у державі, тим більша переплата споживачів за товари. Це безпосередньо пов'язано із тим, що суб'єкти господарювання не зазнають жодних санкцій з боку влади, й тому, замість того, аби конкурувати між собою (у тому числі за рахунок зменшення цін на товари, інноваційних розробок), домовляються між собою про фіксацію цін або розподілу ринку по групах товарів (наприклад, один суб'єкт виробляє ювелірні вироби, а інший – біжутерію), споживачам (один суб'єкт виробляє масовий продукт, а інший – преміум-сегмент), географічним ознакам (один суб'єкт продає в одному регіоні, а інший – у другому) тощо. Це дає можливість встановлювати завищені ціни, оскільки у споживача немає іншого місця для купівлі певного виду товарів – це й є головним недоліком картелізації економіки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Тож, до основних факторів картелізації слід віднести: здатність встановлювати завищені ціни на тривалий час, низьку ймовірність застосування санкцій державою (або взагалі їх відсутність) та низькі витрати на виробництво, у порівнянні із тими, які би були при добросовісній конкуренції. До наслідків відносяться: для виробників – зменшення обсягу угод із іншими учасниками ринку, утруднений вхід для нових суб'єктів господарювання, відсутність мети поліпшення та підвищення ефективності виробництва; для споживачів – зменшення купівельної спроможності, збільшення необґрунтованих витрат за товари низької якості.

Але не дивлячись на всі ці мінуси – деякі держави допускають існування картелів для деяких галузей економіки (наприклад, сільське господарство у державах Латинської Америки та Західної Африки), при освоєнні нових ринків збуту або ж при обсязі картелізації ринку не більше ніж 5%. Також такий вид об'єднання є допустимим при реструктуризації промисловості, оскільки це дуже складний процес, який полягає у зміні масштабу, сфери діяльності та внутрішньої структури суб'єкта господарювання, але все ж таки він носить тимчасовий характер.

ВИСНОВКИ. Отже, негативні наслідки, які породжені з картелізації економіки, носять дуже негативний характер для розвитку національної економіки та призводять до зменшення конкуренції у цілому. Такий вид антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання, як картельні змови, призводить до колективного домінування на ринку. Поки картелі розділяють ринок між собою існує: неможливість вступу на такий ринок нових учасників, установлення необґрунтованих високих цін, гальмування нововведень для зниження витрат і поліпшення корисних властивостей товарів та нездатність задоволення потреб споживачів на більш високому рівні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Алімпієв Є.В., Захарова К.Ф. Економічні підходи протидії картельним*

- угодом у практиці антимонопольного регулювання*. Ефективна економіка. 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4756>
2. Захарова К. Ф. Державне регулювання картелізації національної економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук 08.00.03. Університет економіки та права «КРОК» К., 2016. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/disertatsiji-avtoreferati-vidguki/zakharova_2016-aref.pdf
3. Новак А. Картельный сговор: для кого это хорошо, а для кого плохо. Инф. агентство ЛІГА:ЗАКОН. URL: http://uz.ligazakon.ua/magazine_article/EA012303

REFERENCES

- Alimpiiev Ye.V., Zakharova K.F. (2015) Ekonomichni pidkhody protydii kartelnym uhodam u praktytsi antymonopolnoho rehuliuвання. Efektyvna ekonomika. Mode of access:: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4756> (last accessed 17-02-2021) [In Ukrainian]
- Zakharova K. F. (2016) Derzhavne rehuliuвання kartelizatsii natsionalnoi ekonomiky: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ek. nauk 08.00.03. Universytet ekonomiky ta prava «KROK» K., 2016. Mode of access: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/disertatsiji-avtoreferati-vidguki/zakharova_2016-aref.pdf (last accessed 17-02-2021) [In Ukrainian]
- Novak A. Kartelnyi shovor: dlia koho это khorosho, a dlia koho plokho. Inf. ahentstvo LIHA:ZAKON. URL: http://uz.ligazakon.ua/magazine_article/EA012303 (last accessed 17-02-2021) [In Russian]

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ: ПРОБЛЕМАТИКА ГАЛУЗЕВОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ

Фрумкіна Арина, Нізельська Ірина

Національний університет «Одеська юридична академія»

Abstract. The system of antitrust regulation and control provides for various types of legal liability for violations of antitrust law, including civil law, criminal law, administrative law and the actual economic liability. compliance with the legislation on the protection of economic competition is ensured by both civil and administrative liability measures. The grounds for the application of these types of liability are various offenses related to the implementation of monopolistic activities, unfair competition or violation of other provisions of antitrust law.

Key words: antitrust regulation, antitrust law, civil law, criminal law, administrative law, economic liability

Конкурентне та антимонопольне законодавство об'єднує єдина сфера – захист економічної конкуренції, крім того, вони підпорядковані єдиній меті – забезпечення розвитку конкуренції.

Система антимонопольного регулювання і контролю передбачає різні види юридичної відповідальності за порушення антимонопольного

законодавства, в тому числі цивільно-правову, кримінально-правову, адміністративно-правову та власне господарсько-правову відповідальність.

Дійсно, дотримання законодавства про захист економічної конкуренції забезпечується як заходами цивільної, так і заходами адміністративної відповідальності. Підставами для застосування зазначених видів відповідальності виступають різні правопорушення, пов'язані з здійсненням монополістичної діяльності, недобросовісної конкуренції або з порушенням інших розпоряджень антимонопольного законодавства. Цивільно-правова відповідальність носить майновий характер та реалізується у формі стягнення збитків або сплати неустойки [1, с. 53].

Господарсько-правова відповідальність – несення учасниками господарських відносин, на підставі і в порядку, передбаченими Господарським Кодексом України, другими нормативно-правовими актами, договорами чи іншими правовими актами, додаткових негативних економічних та/або правових наслідків, у разі скоєння ними правопорушення у сфері господарювання.

Саме обсяг компетенції Антимонопольного Комітету України в частині захисту конкуренції і в питаннях залучення до відповідальності осіб, що допускають порушення законодавства про захист економічної конкуренції формує структуру і визначає зміст конкурентного права [2, с.150].

Інша особливість полягає в тому, що Закон України «Про захист економічної конкуренції» є комплексним правовим актом, в якому містяться норми, що регулюють як цивільно-правові, так і адміністративно-правові відносини. Ці відносини пов'язані з встановленням заборон у сфері захисту конкуренції та застосуванням заходів переконання і примусових заходів, що забезпечують дотримання зазначених заборон. Дані заходи повинні забезпечувати або добровільне, або примусове усунення виявлених порушень.

Згідно ст. 22 Цивільного Кодексу України, особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування.

Збитками, зокрема, є доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода) [3]. Відшкодування збитків є однією із форм або мір цивільно-правової відповідальності, яка вважається загальною або універсальною саме в силу правил наведеної вище статті.

Відповідно до ст. 55 Закону України "Про захист економічної конкуренції", особи, яким заподіяно шкоду внаслідок порушення законодавства про захист економічної конкуренції, можуть звернутися до господарського суду із заявою про її відшкодування. Шкода, заподіяна порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченими п.п. 1, 2, 5, 10, 12, 18, 19 статті 50 цього Закону, відшкодовується особою, що вчинила порушення, у подвійному розмірі завданої шкоди [6].

За змістом даної норми підставою для притягнення особи до відповідальності у вигляді відшкодування шкоди є: протиправна поведінка (дії чи бездіяльності) особи; шкода, завданої такою поведінкою; причинного зв'язку між протиправною поведінкою і шкодою; вини особи, яка заподіяла шкоду, у вигляді умислу або необережності.

Згідно зі ст. 255 Господарського кодексу України збитки, заподіяні зловживанням монопольним становищем, антиконкурентними узгодженими діями, дискримінацією суб'єктів господарювання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також збитки, заподіяні внаслідок вчинення дій, визначених цим Кодексом як недобросовісна конкуренція, підлягають відшкодуванню за позовами заінтересованих осіб у порядку, встановленому законом. Відшкодування збитків є одним із видів господарсько-правової або цивільно-правової відповідальності. Така правова позиція викладена у постанові Верховного Суду від 26 квітня 2018 року по справі № 927/81/16 [7].

Таким чином, вид відповідальності (цивільно-правова чи господарсько-правова) за відшкодування шкоди за порушення законодавства про захист

економічної конкуренції буде безпосередньо залежати від обраного позивачем способу захисту свого права. Так, з врахуванням правових позицій Верховного Суду ця відповідальність може бути як господарсько-правовою, так і цивільно-правовою. У випадку, якщо позивач звертається за захистом свого права аргументуючи позов тим, що йому завдано шкоди у зв'язку з вчиненням відповідачем порушення законодавства про захист економічної конкуренції, то відповідальність буде мати характер цивільно-правової. Якщо ж спір у справі виник у зв'язку з неналежним виконанням стороною договірних зобов'язань (внаслідок порушення законодавства про захист економічної конкуренції), то відповідальність буде господарсько-правового характеру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Журик Ю. Відповідальність у сфері економічної конкуренції: теоретичний аспект. *Юридична Україна*. 2014. № 3. С. 51–55.
2. Швидка Т.І. Удосконалення механізму господарсько-правової відповідальності у сфері економічної конкуренції *Економічна теорія та право*. 2016. № 2. С. 149 – 159.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. ст.356.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. ст.144.
5. Борцевич П.С. Проблеми застосування господарсько-правової відповідальності у сфері захисту економічної конкуренції *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія : Право. 2014. Вип. 1. С. 152–156.
6. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. ст. 64.
7. Постанова Верховного Суду від 26 квітня 2018 року по справі №927/81/16 Єдиний державний реєстр судових рішень Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73871878> (дата звернення 17.02.2021)
8. Постанова Верховного Суду від 03 липня 2018 року у справі № 910/4425/16 Єдиний державний реєстр судових рішень Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75081972> (дата звернення 17.02.2021)

REFERENCES

- Zhuryk Yu. (2014) Vidpovidalnist u sferi ekonomichnoi konkurentsii: teoretychnyi aspekt. *Yurydychna Ukraina*. № 3. S. 51–55. [In Ukrainian]
- Shvydka T.I. (2016) Udoskonalennia mekhanizmu hospodarsko-pravovoi vidpovidalnosti u sferi ekonomichnoi konkurentsii *Ekonomichna teoriia ta pravo*. № 2. S. 149 – 159. [In Ukrainian]
- Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 roku (2003) № 435-IV *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 40–44. st.356. [In Ukrainian]
- Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 roku (2003) № 436-IV *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 18, № 19–20, № 21–22. st.144. [In Ukrainian]

- Bortsevych P.S. (2014) Problemy zastosuvannya hospodarsko-pravovoi vidpovidalnosti u sferi zakhystu ekonomichnoi konkurentsii *Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia. Serii : Pravo*. Vyp. 1. S. 152–156. [In Ukrainian]
- Pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii: Zakon Ukrainy vid 11 sichnia 2001 roku (2001) № 2210-III Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. № 12. st. 64. [In Ukrainian]
- Postanova Verkhovnoho Sudu vid 26 kvitnia 2018 roku po spravi №927/81/16 (2018) *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen* Mode of access: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73871878> (last accessed: 17.02.2021) [In Ukrainian]
- Postanova Verkhovnoho Sudu vid 03 lypnia 2018 roku u spravi № 910/4425/16 (2018) *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen* Mode of access: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75081972> (last accessed: 17.02.2021) [In Ukrainian]

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АНТИМОНОПОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Арина Фрумкіна, Дмитро Розумейко

Національний університет «Одеська юридична академія»

Abstract. The aim of the article is to determine the structural preconditions of competition in the national economy, the basic ideas and principles of the state competition policy and to substantiate on this basis the instruments of antimonopoly policy in the sphere of partner relationship management. In the article there was analyzed the level of competition in Ukraine and made the conclusion that the organizational principles of competition development are implemented inconsistently, often contradictory, in the conditions of existing deformations in property relations, the lack of the effective private owner.

Key words: competitiveness, competition policy, antimonopoly regulation, partner relations, financial and industrial groups

ВСТУП. В умовах глобалізації та ринкової трансформації економіки України питання захисту конкуренції, недопущення зловживання ринковою владою монополістичних структур є особливо актуальним. Адже створення конкурентного середовища, захист законних інтересів підприємців і споживачів, регулювання діяльності монополій сприяють формуванню цивілізованих ринкових відносин. Слід зауважити, що процеси монополізації національної економіки мають суттєві негативні соціально-економічні наслідки. Висвітленню деяких вагомих аспектів антимонопольної політики в умовах сучасних глобалізаційних процесів присвячені праці таких відомих дослідників, як: Т. Леарі, М. Портер, С. Фішер, Е. Чемберлін, І. Шлауеген.

Можна виділити основні принципи антимонопольної політики держави: (1) свобода економічної діяльності; (2) заохочення відносин

конкуренції; (3) попередження економічної діяльності, спрямованої на монополізацію ринку і недобросовісну конкуренцію; (4) вільний рух товарів, послуг і фінансових коштів; (5) диференціація і захист особистих і суспільних інтересів.

В умовах глобалізації виділимо основні напрямки в трансформації досліджень антимонопольних векторів політики: (1) переоцінка ефективності функціонування великих виробництв, особливо в області високих технологій, і визнання неминучості і об'єктивності процесу укрупнення і концентрації; (2) відмова від стереотипу надмонопольних прибутків на базі розвитку концепцій транзакційних витрат, стратегічного маркетингу; в цілому визнання цінності великих виробництв для підвищення добробуту суспільства; (3) сприйняття олігопольної конкуренції як найбільш поширеного типу ринку: конкуренція присутня і може бути інтенсивна (теорія ігор) [3, с. 807].

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Емпіричні дослідження ринків високих технологій свідчать, що чим вищий рівень глобалізації в галузі, тим сильніша концентрація. Потрібно звернути увагу, що процеси концентрації вимагають ретельного і диференційованого економічного аналізу з урахуванням як загальних глобальних тенденцій в розвитку виробництва, в тому числі поглиблення міжнародного поділу праці та транснаціональної економічної інтеграції, так і національних галузевих інтересів.

Радикально змінилося розуміння природи взаємовідносин монополії і конкуренції під впливом глобалізаційних змін. Відбувся перехід від однозначного трактування монополізації в рамках теорії досконалої конкуренції до багатопланової моделі, коли певна ступінь монополізації розглядається як важливий елемент ефективності. Саме в цьому виражається суть зміни *rationale of* (логічне обґрунтування) філософії державного втручання: штучне стримування концентрації виробництв або товарних ринків означає покарання найбільш ефективних виробників, які в результаті успішної підприємницької діяльності витісняють менш успішних

конкурентів. Зміна концепції антимонопольної політики є адекватною відповіддю на «глобальні» виклики, проте її практична реалізація вимагає модернізації «механізмів впровадження» [4, с. 106].

В цілому, в залежності від природи витрат в конкретній галузі складаються сприятливі умови для концентрації: співвідношення постійних і змінних витрат. Існує значний стимул скорочення середніх витрат за допомогою позитивної віддачі від економіки масштабу, що в довгостроковій перспективі сприяє формуванню висококонцентрованих ринків (олігополії). Однак динаміка розвитку таких галузей часто свідчить про інтенсифікацію конкуренції, а не про її спад. Особливу роль на глобальних ринках, а це перш за все ринки високих технологій, грає динамічна, або довгострокова, конкуренція (акцент на розвитку і інноваціях) в порівнянні зі статичною (стан на певний момент) [5, с. 126].

Якщо взяти до уваги досвід провідних країн світу щодо регулювання діяльності природних монополій, то можна виділити три основні тенденції реформування цих сегментів економіки, які повинні враховуватися у практиці регулювання: (1) зменшення жорсткості державного управління галузями природних монополій за рахунок державно-приватних партнерств (концесії, делегування управлінських функцій, спільні підприємства і державні контракти); (2) визначення власне монопольного «ядра» як ключової складової природної монополії та його організаційне відокремлення від потенційно конкурентних ланок; (3) вплив процесів глобалізації на традиційне обмеження конкуренції в природно монопольних галузях. При розширенні економічного простору і географічних масштабів навіть природний монополізм обмежується конкуренцією, яка виникає (у споживача з'являється більше можливостей вибору постачальника).

ВИСНОВКИ. Отже, глобалізація в даний час є фундаментальним фактором, що сприяє перегляду і уточненню як нормативно-правового регулювання, так і положень економічної теорії щодо конкурентних ринків і конкуренції з подальшою зміною норм і сутності конкурентної політики на

сучасному етапі. Тож в умовах глобалізації основним завданням державного і антимонопольного регулювання є створення умов для забезпечення конкурентної переваги національної економіки в ситуації міжнародної інтеграції та дедалі більшої конкурентної боротьби.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про природні монополії: Закон України від 20 квітня 2000 р. №1682-III. Mode of access: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14> (дата звернення: 17.02.2021).
2. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26 лист. 1993 р. №3659-XII. Mode of access: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12> (дата звернення: 17.02.2021).
3. Портер М. Н. Международная конкуренция. *Международные отношения*. Москва, 1993. С. 806-810.
4. Леари Т. Б. Экономические корни антимонопольного регулирования. *Международное антимонопольное регулирование: материалы Междунар. семинара по антимоноп. праву и эк. развитию*. Пекин, 2004. С. 103-107.
5. Sleuwaegen. Globalization and the Definition of the Relevant Geographic Market in Antitrust Practice. *International Business*. Working paper. 2001. Vol. 35, №23. P.120-127. Mode of access: <http://hdl.handle.net/20.500.12127/566> (last accessed: 17.02.2021).

REFERENCES

1. Pro pryrodni monopolii: Zakon Ukrainy vid 20 kvitnia 2000 r. №1682-III. Mode of access: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14> (last accessed: 17.02.2021). [In Ukrainian]
2. Pro Antymonopolnyi komitet Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 26 lyst. 1993 r. №3659-XII. Mode of access: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12> (last accessed: 17.02.2021). [In Ukrainian]
3. Porter M. N. (1993) Mezhdunarodnaia konkurentsia. *Mezhdunarodnye otnosheniya* S. 806-810. [In Russian]
4. Leary T. B. (2004) Ekonomicheskiye korny antymonopolnoho rehulyrovanyia. *Mezhdunarodnoe antymonopolnoe rehulyrovanye: materyaly Mezhdunar. semynara po antymonop. pravu y ek. razvytyiu*. Pekyn. S. 103-107.
5. Sleuwaegen (2001). Globalization and the Definition of the Relevant Geographic Market in Antitrust Practice. *International Business*. Working paper. Vol. 35, №23. P.120-127. Mode of access: <http://hdl.handle.net/20.500.12127/566> (last accessed: 17.02.2021).

RECHTLICHE ASPEKTE DER KOLLEKTIVEN DOMINANZ VON GESCHÄFTSUNTERNEHMEN AUF DEM MARKT

Aryna Frumkina, Alina Topal

Nationale Universität "Juristische Akademie Odessa"

Abstract. The article analyzes the current stage of economic, which development depends on the competitive policy of the state. An important task of regulating antitrust law is to counter companies that collectively monopolize the market. Therefore, there is an urgent need to review approaches to determining the dominant collective position of enterprises in the market and to

address gaps in establishing criteria for determining the collective dominance of economic entities, taking into account European experience.

Key words: market, competition, dominant position, monopoly position, competition policy, antitrust regulation, economic concentration

Das derzeitige Studium der wirtschaftlichen Entwicklung hängt von der Wettbewerbspolitik des Staates ab, die darauf abzielt, die berechtigten Interessen von Verbrauchern und Unternehmen zu schützen und die Wettbewerbsfähigkeit der Erzeuger auf dem Markt zu steigern. Eine wichtige Aufgabe der Regulierung des Kartellrechts besteht darin, Unternehmen entgegenzuwirken, die gemeinsam den Markt monopolisieren. Das Problem der kollektiven Herrschaft in der Ukraine ist problematisch und auf gesetzlicher Ebene nahezu ungelöst. Daher ist es dringend erforderlich, Ansätze zur Bestimmung der marktbeherrschenden Stellung von Unternehmen auf dem Markt zu überprüfen und Lücken bei der Festlegung von Kriterien zur Bestimmung der kollektiven Dominanz wirtschaftlicher Einheiten unter Berücksichtigung der europäischen Erfahrungen zu schließen.

Eine Reihe von Werken von V. Bazylevych, O. Belorusov, O. Zakharov, A. Gerasimenko, A. Ignatiuk, G. Filyuk und anderen widmen sich der Untersuchung des Problems der kollektiven Dominanz wirtschaftlicher Einheiten auf dem Dröhnen des Rechts und wirtschaftliche Dimension.

Die Hauptform der Interaktion zwischen wirtschaftlichen Einheiten als Ausdruck kollektiver Dominanz ist ein Kartell. Ein Kartell ist eine Vereinbarung zwischen konkurrierenden Unternehmen auf dem Gebiet der Produktion oder des Handels, die geschlossen wird, um den Wettbewerb durch die Verteilung der Märkte, die Festlegung von Warenpreisen oder die tatsächliche Einschränkung der Produktion einzuschränken. In der Wirtschaft wird das Kartell als eine Form der Monopolisierung des Rohstoffmarktes definiert, die erhebliche negative Folgen für den Wettbewerb hat. Kartelle können viele Formen annehmen. Beispielsweise können Hersteller eine gemeinsame Verkaufsorganisation einrichten, die Produkte von jedem Hersteller separat zu einem Vertragspreis kauft und dann Produkte auf der Grundlage der Koordination verkauft. Eine weitere Option für eine solche Interaktion kann bestehen, wenn die Hersteller auf der Grundlage einer

Vereinbarung handeln, nach der ein einheitlicher Preis für ihre Produkte festgelegt wird. Die Rechtsprechung der Europäischen Union hat eine Reihe von Kriterien entwickelt, die eine wirtschaftliche Analyse auf das Bestehen einer kollektiven Marktbeherrschung ermöglichen. Das erste dieser Kriterien ist die Markttransparenz, was bedeutet, dass sich die Marktteilnehmer des Wettbewerbsverhaltens jedes einzelnen von ihnen bewusst sind. Das zweite Kriterium bestimmt die Stabilität, nämlich die Existenz eines Systems, das eine verdeckte oder verdeckte Koordination zwischen wirtschaftlichen Einheiten ermöglicht. Das dritte Kriterium begrenzt die Auswirkungen auf die größten Akteure, für die die Frage der Errichtung einer kollektiven Dominanz, die übrigen Teilnehmer und Verbraucher des Marktes [3].

ERGEBNISSE DER FORSCHUNG. Leicht zu berechnende und eindeutige Konzentrationsindikatoren werden normalerweise verwendet, um die Struktur des Marktes auf Anzeichen einer Dominanz von Einzelpersonen oder Gruppen zu untersuchen. Die Konzentrationsniveaus sind jedoch ungefähre Indikatoren für die Kontrolle durch dominante Einheiten. Im Rahmen eines Oligopols kann es relativ kleine Unternehmen geben, sowohl Marktanteil als auch Umsatz und Kapital, die im Rahmen spezialisierter Industrien oder regionaler Märkte die Rolle führender Hersteller spielen.

Das Gesetz der Ukraine "Zum Schutz des wirtschaftlichen Wettbewerbs" legt qualitative Kriterien fest, die die Dominanz der Geschäftseinheit auf dem Markt bestätigen können: Wenn der Zugang zu anderen Geschäftseinheiten für den Einkauf von Rohstoffen eingeschränkt ist, Zugang zu Vertriebskanälen, Hindernisse für Marktzugang anderer Unternehmen, Verfügbarkeit von Leistungen sowie andere Umstände.

Das Problem ist, was unter dem Begriff "andere Umstände" zu verstehen ist. Ihre Erklärung findet sich in dem Kommentar, der auf einer vergleichenden Analyse mit den EU-Wettbewerbsregeln zum ukrainischen Gesetz "Über den Schutz des wirtschaftlichen Wettbewerbs" basiert, wonach Anzeichen einer Dominanz durch Analyse spezifischer Merkmale der Wirtschaftstätigkeit, des

Führungsverhaltens und des Verhaltens identifiziert werden können Konsequenzen für andere Marktteilnehmer - Wettbewerber, Gegenparteien, den Staat, nämlich: die Fähigkeit, vorübergehenden Maßnahmen kleinerer Wettbewerber standzuhalten, ohne Marktanteile zu verlieren; die Fähigkeit, die Preise auf einem höheren Niveau als wettbewerbsfähig zu halten; Fähigkeit, diskriminierende Maßnahmen für eine lange Zeit anzuwenden; die Fähigkeit, Kunden und Kunden zu gewinnen und zu binden oder ein obligatorischer Handelspartner für Kunden oder Lieferanten zu werden [2, S. 171].

Es ist wichtig anzumerken, dass die "beherrschende Stellung" nicht mit dem Begriff der "Monopolstellung" identisch ist, der in Art. 12 des ukrainischen Gesetzes "Zum Schutz des wirtschaftlichen Wettbewerbs". "Monopol" bedeutet das Fehlen jeglichen Wettbewerbs, und die beherrschende Stellung ist durch "wenig Wettbewerb" gekennzeichnet. Es ist falsch, diese Konzepte gleichzusetzen, da die marktbeherrschenden Einheiten nicht isoliert, sondern von Wettbewerbern umgeben auf dem Markt tätig sind. Daher ist die terminologische Klärung dieser Konzepte auf gesetzlicher Ebene angemessen, um Transparenz und eine faire Umsetzung des Wettbewerbsrechts zu gewährleisten.

SCHLUSSFOLGERUNGEN. Das Wettbewerbsrecht der Ukraine erfordert daher die Beseitigung von Lücken bei der Festlegung von Zeichen einer beherrschenden Stellung und die Notwendigkeit, die Ansätze zur Bestimmung der kollektiven beherrschenden Stellung von Unternehmen zu verbessern.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. №2210-III. Електронний ресурс: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> (Дата звернення 17.02.2021)
2. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. Коментар на основі порівняльного аналізу з правилами конкуренції ЄС. Вид.: Альфа-Прайм, 2006 р. С.171 (442с.)
3. Білорусов О.С. Використання європейського досвіду оцінки рівня колективного домінування на олігопольних ринках України. Електронний ресурс: http://www.rusnauka.com/20_AND_2009/Economics/49145.doc.htm (Дата звернення 17.02.2021)
4. Захарова О.Ф. Картельні змови на товарних ринках України. Електронний ресурс: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2009/Economics/44566.doc.htm (Дата звернення 17.02.2021)

REFERENCES

1. Pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii: Zakon Ukrainy vid 11.01.2001 r. №2210-III. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> (last accessed: 17.02.2021) [In Ukrainian]
2. Pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii: Zakon Ukrainy vid 11.01.2001 r. Komentar na osnovi porivnialnoho analizu z pravylamy konkurentsii YeS. Vyd.: Alfa-Praim, 2006 r. S.171 (442s.) (last accessed: 17.02.2021) [In Ukrainian]
3. Bilorusov O.S. Vykorystannia yevropeiskoho dosvidu otsinky rivnia kolektyvnoho dominuvannia na olihopolnykh rynkakh Ukrainy. URL: http://www.rusnauka.com/20_AND_2009/Economics/49145.doc.htm (last accessed: 17.02.2021) [In Ukrainian]
4. Zakharova O.F. Kartelni zmovy na tovarnykh rynkakh Ukrainy. URL: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2009/Economics/44566.doc.htm (last accessed: 17.02.2021) [In Ukrainian]

AUFGABEN DER RECHTSMEDIZINER IN DEUTSCHSPRACHIGEN LÄNDERN

Aryna Frumkina, Liudmyla Kryvda

Nationale Universität «Juristische Akademie Odessa»

Abstract. The article analyzes the main tasks of a forensic medical examiner in german speaking countries. The article explains the german-language definition of forensic medicine, the structure of science and the duties of a forensic medical examiner.

Key words: forensic expert, forensic medicine, criminalistics, german

EINFÜHRUNG. Wenn man das Wort „Gerichtsmediziner“ hört, denkt man sofort an verschiedene Krimis, es soll aber nicht außer Acht gelassen werden, dass diese Stereotype nichts mit der Realität zu tun haben. Es ist sinnvoll, über Aufgaben vom Gerichtsmediziner nachzudenken.

ZUM FORSCHUNGSPROBLEM. Zuerst soll man den Begriff *Gerichtsmedizin* klären. Wir sind mit der Meinung von Burkhard, Mußhoff und Tag einverstanden. Die Forscher nehmen an, dass die gerichtliche Medizin zurzeit als Rechtsmedizin genannt wird. Es ist damit verbunden, dass sie nicht nur Gerichten, sondern auch dem Recht überhaupt dient [2, S. 10]. Darunter bezeichnet man ein Fachgebiet der Medizin, das sich vor allem mit juristischen Aspekten der Medizin beschäftigt, da die Arbeit im Auftrag des Gerichts ausgeführt wird [4]. Man muss nicht außer Acht lassen, dass gerichtliche Medizin sich mit der Erforschung und Verwertung von medizinischen und naturwissenschaftlichen

Tatsachen für die Zwecke der Rechtspflege beschäftigt [2, S.10]. Laut dem Buch „Aufgaben und Struktur des Faches“ (B. Madea, P. Wiegand, F. Mußhoff, 2015) kann man folgende Diagramm (siehe Diagramm 1) hinzufügen. Die beschreibt Aufgabengebiete der Rechtsmedizin. Ihr Spektrum reicht von der klassischen Morphologie zur Aufklärung außergewöhnlicher Todesfälle, über die forensisch-medizinische Begutachtung von Körperschäden bei Lebenden bis zur chemisch-toxikologischen Analytik, forensisch-genetischen Spurenkunde und Abstammungsbegutachtung. Weitere Aufgabengebiete sind Traumatologie, Verkehrsmedizin, Alkoholforschung sowie Versicherungsmedizin und ärztliche Berufskunde. Im Unterschied zu klinischen Fächern steht die therapeutische Absicht nicht im Vordergrund, sondern das kriminalistisch-analytische Denken, die rekonstruktive Tätigkeit sowie die objektive und neutrale Begutachtung [6].

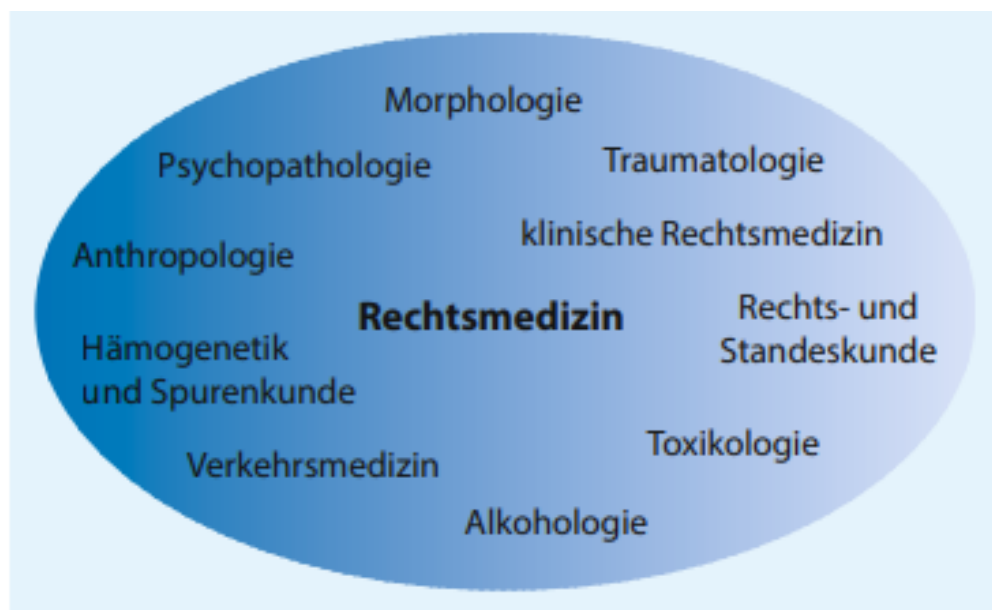

Diagramm 1. Aufgaben und Struktur des Faches (B. Madea, P. Wiegand, F. Mußhoff, 2015)

Nachdem alle wichtigen Punkte betrachtet worden sind, kann man die Aufgaben vom Gerichtsmediziner beschreiben. Seine Kenntnisse werden verwendet, wenn es sich darum geht, die Todesursachen aufzuklären bzw. unnatürliche Todesfälle, indem Körpermaße, Alter und den Zeitpunkt des Todes ermittelt wird. Bei Verbrechen untersucht der Gerichtsmediziner sowohl Leiche als auch lebende Opfer von kriminellen Handlungen auf Gewaltspuren wie Blut,

Sperma oder Speichel. Außerdem gibt es die Untersuchung von Geweben, um Rückstände von Drogen, Giften oder anderen Stoffen aufzuspüren. Die Feststellung von Vaterschaften bzw. Verwandtschaft und Durchführung von Alkoholanalysen und DNA-Analysen gehören auch zu den Aufgaben vom Gerichtsmediziner [6]. Laut der Statistik gibt es 30.000 „nicht natürliche“ Todesfälle in Deutschland pro Jahr. Tötungsdelikte sind dabei die Ausnahme (ca. 500), Morde noch seltener, auch wenn die Dunkelziffer der nicht erkannten Tötungsdelikte recht hoch ist. Sie liegt in Deutschland bei geschätzten 1200 bis 2400 Fällen pro Jahr. Vor allem bei älteren und alten, kranken Personen kann ein unnatürlicher Tod bzw. Tötungsdelikt übersehen werden, da der natürliche Tod zu selbstverständlich erscheint [3].

Wenn man über weitere Aufgaben spricht, soll man folgendes hinzufügen: Gerichtsmediziner prüfen den Sachverhalt im Auftrag der Staatsanwaltschaft, wenn gegen andere Ärzte der Vorwurf eines Behandlungsfehlers vorliegt. Der Verkehrsmedizinbereich ist häufig mit der Rechtsmedizin verbunden, indem Blutalkoholanalysen und Gutachten zur Fahrsicherheit häufig durchgeführt werden sind [5].

Der wichtige Punkt ist auch der Unterschied vom Pathologen. Die Pathologie („Lehre von den Leiden“) ist ein Teilgebiet der Medizin die sich mit der Beschreibung und Diagnose von krankhaften Vorgängen und Zuständen im Körper beschäftigt. Der Pathologe untersucht die Herkunft, die Entstehung und den Verlauf bzw. die Auswirkungen von Krankheiten. Obwohl Pathologen auch die Obduktionen durchführen, geschieht das aber nur, wenn Mord, Totschlag, Suizid oder Unfalltod ausgeschlossen sind [1].

ZUSAMMENFASSUNG. Zusammenfassend lässt sich sagen, dass der Rechtsmediziner eine wichtige Rolle spielt, indem er sich mit verschiedenen Objekten beschäftigt. Als Objekte können sowohl Leiche, lebende Opfer als auch Dinge eintreten. Es hängt davon ab, was bestätigt sein soll.

ЛІТЕРАТУРА

1. Alles über Rechtsmediziner – Polizeiarzt – Pathologe – Rechtsmedizin Режим доступа: <https://karriere.unicum.de/berufsorientierung/berufsbilder/gerichtsmediziner> (Дата звернення 17.02.2021)
2. Burkhard M. u.a. Kurzlehrbuch Rechtsmedizin. Bern: Hans Huber, 2012. 11 S
3. Benke-Bursian R. die Rechtsmedizin in Deutschland. Режим доступа: <https://karriere.unicum.de/berufsorientierung/berufsbilder/gerichtsmediziner>: <https://www.moerderische-schwestern.eu/wissenswertes/krimiwissen-fuer-autorinnen/rechtsmedizin-in-deutschland/>. (Дата звернення 20.02.2021)
4. Gerichtsmediziner – das Berufsbild im Überblick! Режим доступа: <https://karriere.unicum.de/berufsorientierung/berufsbilder/gerichtsmediziner> (Дата звернення 20.02.2021)
5. Facharzt-Weiterbildung Rechtsmedizin: Dauer, Inhalte, Berufsperspektiven. Режим доступа: <https://aerztestellen.aerzteblatt.de/de/redaktion/facharzt-weiterbildung/facharzt-weiterbildung-rechtsmedizin> (Дата звернення 17.02.2021)
6. Facharzt für Rechtsmedizin. 2015. Режим доступа: https://www.siwf.ch/files/pdf20/rechtsmedizin_version_internet_d.pdf (Дата звернення 17.02.2021)

REFERENCES

- Aller über Rechtsmediziner – Polizeiarzt – Pathologe – Rechtsmedizin Mode of access: <https://karriere.unicum.de/berufsorientierung/berufsbilder/gerichtsmediziner> (last accessed: 17.02.2021) [In German]
- Burkhard M. u.a. (2012) Kurzlehrbuch Rechtsmedizin. Bern: Hans Huber. 11 S. [In German]
- Benke-Bursian R. die Rechtsmedizin in Deutschland. Mode of access: <https://karriere.unicum.de/berufsorientierung/berufsbilder/gerichtsmediziner>: <https://www.moerderische-schwestern.eu/wissenswertes/krimiwissen-fuer-autorinnen/rechtsmedizin-in-deutschland/>. (last accessed: 17.02.2021) [In German]
- Gerichtsmediziner – das Berufsbild im Überblick! Mode of access: <https://karriere.unicum.de/berufsorientierung/berufsbilder/gerichtsmediziner> (last accessed: 20.02.2021) [In German]
- Facharzt-Weiterbildung Rechtsmedizin: Dauer, Inhalte, Berufsperspektiven. Mode of access: <https://aerztestellen.aerzteblatt.de/de/redaktion/facharzt-weiterbildung/facharzt-weiterbildung-rechtsmedizin> (last accessed: 20.02.2021) [In German]
- Facharzt für Rechtsmedizin. (2015). Mode of access: https://www.siwf.ch/files/pdf20/rechtsmedizin_version_internet_d.pdf (last accessed: 20.02.2021) [In German]

ACID-BASE BALANCE OF AQUEOUS-PROTEIN SOLUTIONS AT DIFFERENT TEMPERATURES

Natalia Fudulei

Odessa I.I. Mechnikov National University

Abstract. This paper considers solutions of human serum albumin (HSA). The surface of these proteins are able to interact with ions H^+ , that contributes to a change in the value pH. The aim of this study is to determine dependence pH of aqueous-protein solutions on concentration of proteins at different temperatures. The value of pH was determined with potentiometric method. The results of experiments show, that at the temperatures 19⁰C, 37⁰C and 42⁰C in equal range of mass concentration 5-7% is observe characteristic changes the value of pH. It is

concluded that changes are due to structural transformations of albumin.

Key words: aqueous-protein solutions, human serum albumin, pH, mass concentration.

INTRODUCTION. Proteins are one of the most important components of the plasma of human blood. Their study at the different parameters (temperatures, concentration, density, pH) give an opportunity to determine the boundaries of structural transformations of proteins. In plasma of human blood three types of proteins are contained (albumin, gamma globulin and fibrinogen). The main percentage part is occupied with albumins, therefore they play a crucial role at the transport effects of blood (Volkova & Borovkov, 2013). It should be noted, that the surface of protein consists of amino acid residues. In the interaction with water they can attach or give the part of hydrogen H^+ . Similar processes of divide the hydrogen will influence at the value of pH of aqueous solutions. The equation of acid-base balance $pH = -\lg[H^+]$, where $[H^+]$ - concentration of ions of hydrogen (Berezov & Korovkin, 1998; Kellum, 2000; Allen, 2009).

There are many articles on the study of albumin. For example, the dependence of the density and characteristic viscosity of albumins on their concentration was investigated in work (Malomuzh et al., 2020). In the work (Khorolskyi, 2019), dependence of effective radii of albumins of concentration and temperatures was established. Also it was shown that macromolecule is sensitive to changes of temperatures in range of concentration 4,65-9,45 mass%.

The aim of this study is to determine dependence pH of aqueous-protein solution on mass concentration of HSA.

METHODS AND MATERIALS. For modeling blood plasma serum solutions from pharmacological 20% human serum albumin and water for infusion have been prepared. Mass concentration of protein has been changed by adding water. The acid-base balance has been determined by potentiometric method using I-160M ionomer.

RESULTS. The experiment was conducted at temperatures 19⁰C, 37⁰C and 42⁰C. The results of experiments from determine dependence pH on mass concentration aqueous-protein solution HAS are presented in Figure.1.

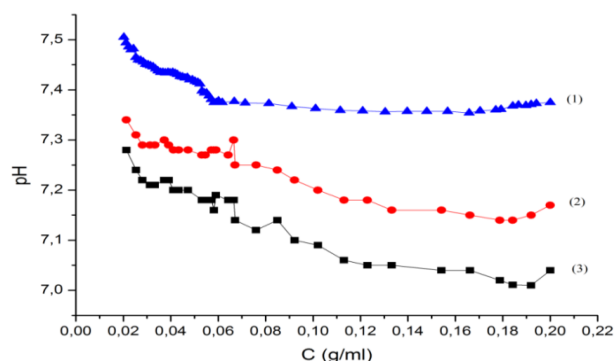

Fig.1. The dependence pH on mass concentration of aqueous-protein solutions HSA: 1- $T=19^{\circ}C$, 2- $37^{\circ}C$, 3- $42^{\circ}C$

To analyze the dependences, it is easy to admit, that significant changes in solutions, conducted on concentrations of albumins 5-7% (this is matches with data of article (Khorolskyi, 2019)). At the temperatures low than $37^{\circ}C$ in a wide range of concentration solution of albumin homeostasis provides – uniformity properties (pH remains mostly unchanged). At $42^{\circ}C$ – boundary temperature for human health such effect didn't exist. The changes, at bottom boundary concentration 5-6%, most likely due to structural transformation in solutions water-albumin. Such result explains empirical rule of blood transfusion – no more than 10% of blood substitute from the general volume of blood system.

CONCLUSIONS. In present work the dependence of pH value on mass concentration human serum albumin are obtained at different temperatures. The structural transformation in base component of blood (plasma) at characteristic concentration of protein – 0,9 normal is suggested.

REFERENCES

- Volkova, S.A., Borovkov, N.N. (2013) *Osnovy klinicheskoy gematologii* [Fundamentals of Clinical Hematology]. N. Novgorod: Nizhny Novgorod state medical academy [in Russian].
- Berezov, T.T., Korovkin, B.F. (1998) *Biologicheskaya khimia* [Biological chemistry]. M.: Medicine [in Russian].
- Kellum, J.A. (2000) Determinants of blood pH in health and disease. *Crit Care*, (4), 6-14. <https://doi.org/10.1186/cc644>
- Allen, J. P. (2008) *Biophysical Chemistry*, Wiley-Blackwell.
- Malomuzh, N. P., Bulavin, L. A., Gotsulskyi, V. Y., & Guslisty, A. A. (2020). Characteristic Changes in the Density and Shear Viscosity of Human Blood Plasma with Varying Protein Concentration. *Ukrainian Journal of Physics*, 65(2), 151-156. <https://doi.org/>

10.15407/ujpe65.2.151

Khorolkyi, O.V. (2019) Efectyvni radiusy macromolecul albuminu lyudyny iz danykh po zsvuniy v'yazkosti yoho vodnykh zozchyniv [Calculation of the effective macromolecular radii of human serum albumin from the shear viscosity data for its aqueous solutions]. *Ukrainian Journal of Physics*, 64(4), 285-290 [in Ukrainian].

ТУРИСТИЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО MON A TOUR. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Цветкова Анастасія, Гарчева Ірина

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Abstract. The tourism sector plays an important role in the country's economy, which unites many companies to develop a tourism product. In 2020, according to the WTO, the tourist flow decreased by 90% as closed borders and declining incomes due to prolonged stay at home which haven't allowed people to travel anywhere in the world. In particular, travel agencies had to shut down their organizations because sales revenues were lower than covering office rent, taxes and other expenses.

Key words: Mon A Tour, COVID-19, VUSO, Atlantis the Palm 5*, ПЛР-тест, МОЗ

МЕТА: дослідження розвитку туристичного підприємства Mon A Tour у кризових умовах для туризму через всесвітню пандемію COVID-19.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ: тема є актуальною, так як туристичний сектор залежить від економічної стабільності держав, які розвивають зовнішній туризм для іноземних громадян країн.

ОБ'ЄКТ: туристичне підприємство Mon A Tour.

ПРЕДМЕТ: туристичні формальності як основа для прибутку працівникам туристичної діяльності.

Туризм – це сфера, яка об'єднує певні об'єкти інфраструктури: транспорт, проживання, харчування, страхування, екскурсійне обслуговування і т.д. У зв'язку з масовим поширенням захворюванням COVID - 19, підприємства, які пов'язані з обслуговуванням, зобов'язані були зачинитися. В результаті, туристична сфера зазнала максимальні збитки, порівнюючи з іншими робочими індустріями. Для того, щоб нормалізувати статистику відвідування зарубіжних країн після коронавірусу, країни почали відкривати кордони для відвідування як і

українських, так і зарубіжних туристів. Однак для забезпечення максимальної безпеки туристам були введені наступні нововведення:

1) Кожне страхування, яке включено в пакетний тур, покриває захворювання коронавірусу. В Україні відкрилася нова страхова компанія VUSO, яка має розширену програму покриття збитків при захворюванні коронавірусу як до початку туру, так і під час поїздки [1];

2) У всіх аеропортах країн + на борту літака туристи повинні обов'язково перебувати в медичних масках для того, щоб не захворіти COVID – 19;

3) В готелі працівники обробляють валізи туристів санітайзером та одягають захисні медичні маски. Також в деяких готелях, наприклад, ОАЕ Atlantis the Palm 5* при проживанні від 5 ночей туристи можуть безкоштовно здати ПЛР-тест. Таким чином, заклад розміщення проявляє максимальну лояльність в складних умовах для туризму [3];

4) Поділ країн на червону + зелену зони. Щотижня МОЗ України оновлює статистику захворювань в країнах за останні 14 днів на 100 тис. Населення. Якщо турист повертається з країни, яка за списком МОЗ, знаходиться в зеленій зоні, то мандрівникові не потрібно робити ПЛР-тестування або проходити 14-денну ізоляцію по прильоту в Україну. Однак в іншому випадку, якщо турист повертається з країни, яка знаходиться в червоній зоні, йому необхідно провести ізоляцію будинку протягом 14 днів, або здати ПЛР-тест на коронавірус, чиї результати відправляє лабораторія Міністерству інфраструктури України для зняття з мобільного додатка ДІЙ ВДОМА.

5) Деякі країни вимагають обов'язкову здачу ПЛР-тесту при в'їзді до їхньої держави. Наприклад, Міністерство Єгипту з 1.09.2020 ввели обов'язкове тестування всіх туристів як по прильоту, так і до вильоту з країни. Незважаючи на тестування по прильоту в будь-який аеропорт Єгипту, туристи не повинні сидіти на самоізоляції в номер до отримання негативного результату тесту [5].

1 лютого 2020 р. студентка 4 курсу Шпорт Вікторія відкрила туристичну фірму разом з іншими керівниками франшизної мережи Mon A Tour - Болотіна Олександра та Новікова Аліме. Другий офіс компанії Mon A Tour зараз не працює через ремонт в торговому центрі Equator за адресою вул. Семена Палія 103Б, тому колеги оформлюють тури в дистанційному режимі. На жаль, після зняття карантину 1 липня 2020 року, туристична агенція зазнала великі збитки, так як основою для прибутку керівникам та працівникам компанії є продажі з турів в межах України та за кордоном, авіабілетів, оформлень віз. Тим паче, завдяки дотриманню захисних норм в країнах відпочинку – це Туреччина, Єгипет, ОАЕ, Албанія, Чорногорія, Домінікана, Мальдіви, Танзанія (о. Занзібар) туристи знаходяться у безпеці від захворювання на COVID – 19, тому мали змогу спокійно пересуватися між країнами. На сьогоднішній день, компанія Mon A Tour зробила продажі з турів за такими напрямками як Туреччина, Єгипет, Албанія, Домінікана на суму від 400 до 5000 у. є. та авіабілету з вильотом та прильотом до Ізраїлю.

Отже, у 2020 році туристичні агенції мають тенденцію «до виживання» на туристичному ринку, адже продажі залежать не тільки від уміння спілкування агента з туристами, а ще й можливості відкритті кордонів з іншими країнами, зонуванню на зелені й червоні списки та без задачі на ПЛР – тестування до вильоту в місто відпочинку або після повернення до України. З боку туроператора, який формує туристичний продукт [7] та розповсюджує серед туристичних агенцій, надати максимально лояльні умови для продажу турів та компенсацій ПЛР – тестів, щоб уникнути великих збитків після карантину й масово розповсюджувати літні та зимові напрямки туристичних продуктів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Страхова компанія VUSO // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vuso.ua/ru/uslugi/turisticheskoe-strahovanie.html>
2. Стаття «IATA поддерживает обязательное ношение масок на борту самолетов» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aviapages.ru/news/212230-iata-podderzhivaet-obязatelnoe-oshenie-masok-na-bortu-samoletov>
3. Готель Atlantis the Palm розділ «Покриття витрат на тестування Covid» //

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.atlantis.com/dubai/special-offers/global>
4. Інформація щодо країн із значним поширенням COVID-19 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article/news/informacija-schodo-kilkosti-aktivnih-vipadkiv-covid-19-na-100-tis-naselennja-stanom-na>
 5. Стаття «Постанова Міністерством Охорони Здоров'я Єгипту щодо обов'язкового ПЛР-тестування для в'їзду іноземним туристам» 19 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2020/08/20/7113426/>
 6. ПЛР-тестування для поїздок до ОАЕ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://clevertravel.com.ua/ptsr-testirovaniya-dlya-poezdok-v-dubai-oe/>
 7. Любіцева О.О. Методика розробки турів. Навчальний посібник. - К.: Альтерпрес, 2003. - 104 с.

REFERENCES

1. Insurance company VUSO // [Electronic resource]. - Access mode: <https://vuso.ua/ru/uslugi/turisticheskoe-strahovanie.html>
2. Article "IATA supports the mandatory wearing of masks on board aircraft" // [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.aviapages.ru/news/212230-iata-podderzhivaet-obyazatelnoe-oshenie-masok-na-bortu-samoletov>
3. Hotel Atlantis the Palm section "Coverage of Covid testing" // [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.atlantis.com/dubai/special-offers/global>
4. Information about countries with a significant spread of COVID-19 // [Electronic resource]. - Access mode: <https://moz.gov.ua/article/news/informacija-schodo-kilkosti-aktivnih-vipadkiv-covid-19-na-100-tis-naselennja-stanom-na>
5. Article "Resolution of the Ministry of Health of Egypt on mandatory PCR testing for entry foreign tourists" 19 // [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2020/08/20/7113426/>
6. PCR testing for trips to the UAE // [Electronic resource]. - Access mode: <https://clevertravel.com.ua/ptsr-testirovaniya-dlya-poezdok-v-dubai-oe/>
7. Lybitseva O.O. Methods of tour development. Tutorial. - В .: Alterpres, 2003. - 104 p.

ИНОСТРАННЫЙ ЯЗЫК - ПУТЬ К ПРОФЕССИИ

Черновалюк Ирина

Одесский национальный университет имени И.И.Мечникова

Abstract. This article examines the problem of professionally oriented approach of foreign students. This approach to learning is gaining special relevance in connection with the growing role of foreign language communication in the professional sphere. The article presents the main provisions and principles of the concept of the development of language training for foreign students.

Key words: foreign language education, language training, professionally oriented training, professional competence.

Современная практика развития языковой подготовки иностранных учащихся находится в центре внимания психолого-педагогической науки. Исследователи выбирают различные педагогические подходы к реализации

этой цели. Теория и методика иноязычного образования развивается в направлении активного внедрения в образовательную систему новых педагогических решений, методических идей и инновационных технологий. Современные тенденции общественного развития и реформирования высшего образования определяют новые требования к личности современного специалиста и его профессиональным характеристикам. «В свете последних общеевропейских тенденций в области требований к качеству подготовки выпускников цель образования сегодня рассматривается не просто как передача и накопление знаний, а как формирование ключевых компетенций, которые подготовили бы человека к реальной профессиональной деятельности в интерактивном обществе» (Обдалова, 2014).

Проблема качества обучения иностранных граждан в образовательной системе высшей школы и его повышение является особенно *актуальной*. В связи с этим *актуальной задачей* для университета является организация эффективного процесса обучения иностранных студентов, высокое качество образовательных услуг и эффективная реализация современных концепций преподавания. Эта задача является комплексной и многоплановой. Современные требования к качеству подготовки иностранных специалистов ставят перед системой высшего образования задачу усовершенствования базисных составляющих процесса формирования профессионально-коммуникативной компетенции.

Концепция развития языковой подготовки иностранных учащихся направлена на подготовку специалистов, конкурентноспособных на международном рынке труда. Основные положения и принципы концепции обучения иностранцев развиваются на основе методологической базы современной модели обучения и основополагающих принципов иноязычного образования: коммуникативно-прагматический подход, интерактивные технологии в процессе языковой подготовки иностранных студентов, профессионально ориентированное обучение использование

информационных технологий и технических средств обучения и т.д. Учет будущей специальности является одним из ведущих принципов организации процесса обучения иностранных студентов, а обучение учебно-научному и учебно-профессиональному общению – особой областью методики преподавания.

Профессионально ориентированное направление рассматривается как обучение с учетом специфики специальности и будущей профессии и предполагает обучение иностранному языку как средству получения высшего образования, языку специальности и средству общения. Профессионально ориентированное обучение представляет собой специально организованный процесс ориентации целей, содержания, форм, методов и средств обучения на будущую специальность учащихся, направленный на решение проблемы формирования коммуникативных умений и профессиональной компетенции (Азимов, 2009). Овладение языком обучения и профессионально ориентированным языком осуществляется одновременно с формированием специальных навыков, основанных на профессиональных и лингвистических знаниях, развитием знаний о культуре и традициях страны, развитием личностных качеств обучающихся (Гальскова, 2004).

Профессионально ориентированное обучение признаётся приоритетным направлением в системе вузовской языковой подготовки иностранных учащихся. Учебный процесс организации языковой подготовки иностранных учащихся предполагает изучение профессиональной и терминологической лексики, работу (чтение, конспектирование, реферирование и др.) с литературой по специальности, работу с актуальными моделями научного стиля, общение в сфере профессиональной деятельности. Профессионально ориентированная языковая подготовка направлена на формирование профессионально значимых умений, овладение речевым этикетом устного и письменного общения, активной и терминологической лексикой по профилю специальности.

Таким образом, профессиональная направленность содержания обучения обусловлена применением иностранного языка как средства профессионального общения, получения информации, актуальной и значимой в профессиональном плане, необходимой для дальнейшего научного и профессионального роста. Вопросы профессионально ориентированного иноязычного обучения на современном этапе требуют новых подходов к содержанию и формам обучения, своего дальнейшего теоретического осмысления и практической реализации.

ЛИТЕРАТУРА

1. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). – М.:ИКАР, 2009. 448 с.
2. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика. – М.: Академия, 2004. 336.
3. Обдалова О.А. Иноязычное образование в XXI веке в контексте социокультурных и педагогических инноваций. – Томск. 2014. 180 с.

REFERENCES

- Azimov, E. G., Shchukin, A. N. (2009), New vocabulary of methodological terms and concepts (theory and practice of teaching languages) [Novyy slovar' metodicheskikh terminov i ponyatiy (teoriya i praktika obucheniya yazykam)], IKAR Publishing house, Moscow, 448 p.
- Gal'skova, N. D., Gez, N. I. (2004), Theory of teaching foreign languages : Linguodidactics and methodology : 3rd ed. [Teoriya obucheniya inostrannym yazykam : Lingvodidaktika i metodika : izd.], Akademiya Publishing house, Moscow, 336 p.
- Obdalova, O. A. (2014), Foreign language education in the 21st century in the context of sociocultural and pedagogical innovations [Inoyazychnoye obrazovaniye v XXI veke v kontekste sotsiokul'turnykh i pedagogicheskikh innovatsiy], Tomsk State University Publishing house, Tomsk, 180 p.

DEVELOPMENT OF IMAGE COMPRESSION METHODS FOR BASIC OPERATIONS OF THE SECOND COMPUTER ARCHITECTURE LEVEL

Il'ina Sharipova

Odessa I.I. Mechnikov National University

Abstract. The article summarizes the situations when the features of the representation of numbers in the computer significantly affects the results of data processing in general and images in particular. Arrays of numerical data of test digital images were obtained with the help of on-board cameras of modern small-sized noncommercial drones. It is concluded that in the case of describing the original numerical data as well as Double the implementation of

compression procedures in the C++ programming language. This choice is the best for further practical implementation image compression by the drone's computer for different methods. Image compression by the drone's computer in real time can be used by method with zonal-threshold selection of coefficients of fast two-dimensional Haar transformation.

Key words: errors of image compression, programming languages, numerical data, compression method, image transformation

INTRODUCTION. The analysis of known works shows an increase in the amount of information obtained by remote sensing of the surface. The rate of increase in the volume of information is outpacing the rate of growth of the capabilities of computer systems for its processing. The decision to process the available information, on the one hand, leads to the fact that a significant part of it becomes obsolete before it is processed. On the other hand, trying to exclude information from processing increases the likelihood of losing image elements.

The use of computer methods of video compression eliminates the contradiction between providing the user with quality information and the limited capabilities of communication equipment.

Analysis of means of displaying information has shown that one of the acute scientific and technical problems is to reduce the amount of information about the image without compromising its quality in a computer, taking into account computational errors.

THE THEORETICAL BACKGROUND. The problem is characterized by a contradiction between large amounts of information and the limited capabilities of computational systems with reduced errors. Reducing the amount of information about the image is provided by the use of means of image compression.

The development of video compression methods involves taking into account the patterns of distortion of the original image by a computer during a two-dimensional integer Haar transform with subquantization of the conversion factors (S.M. Rump, 2009). For computer implementation of compression methods, numerical values are represented by a floating point.

THE RESULTS AND DISCUSSION. Analysis of the known transformation showed that to reduce the dynamic range, Haar transformants use

subquantization of the coefficients in the direct transformation. The expediency of subquantization to reduce the dynamic range of transformants and its efficiency (in terms of controlled reduction of the quality of the restored image by reducing the normalization factor) has been studied in a significant number of previous works (M.T. Goodrich, 2016; J.Demmel, 2013).

The study found that most of the distortion of the compressed image is due to the loss of significant mantissa bits of the numerical value of the pixel intensity during subquantization of the conversion factors in the areas of the original image with varying degrees of detail (E. Kadric, 2016).

The loss of significant digits of the mantissa of numerical values is due to the peculiarities of multiplication and division of binary numbers with a shift of the mantissa of a number smaller than the absolute value of the mantissa when the values of the order of numbers are aligned (Sharipova I, 2020: 5–22). Establishing the above-mentioned pattern of processing digital images from floating-point numerical values made it possible to develop a method for determining the magnitude of the error of computer calculations of image compression for the first time. The method takes into account the maximum number of shift operations during complex arithmetic operations (multiplication and division operations) on binary numbers and allows to quantify the distortion of the original image during its computer implementation of adaptive zonal selection of Haar transform coefficients.

To eliminate the distortion of high-intensity areas of the original image during compression, a method of encoding images by two-dimensional Haar transformation was developed. The method differs from the well-known replacement of complex arithmetic operations (multiplication, division) into basic computer operations of the first level (shift, inversion, sum) (Sharipova I, 2020) and eliminates image distortion when interpreting arithmetic operations by a translator of high-level programming languages.

CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH.

During the experimental verification of the obtained results, a software

implementation of the image compression method with adaptive zonal selection of two-dimensional integer Haar transform was developed in the C++ programming language, which includes a number of subroutines. The developed software implementation is necessary for further assessment of the degree of image distortion.

REFERENCES

- Rump S.M. Ultimately Fast Accurate Summation // *Journal on Scientific Computing*. – 2009. – Vol. 31, No. 5. – p. 3466–3502.
- Goodrich M.T., Eldawy A. Parallel algorithms for summing floating-point numbers // *Proceedings of the 28th symposium on parallelism in algorithms and architectures*. – Pacific Grove, California, USA: ACM, 2016. – p. 13–22.
- Demmel J., Nguyen H.D. Fast reproducible floating-point summation // *Proceedings of the 21st IEEE symposium on computer arithmetic*. – Austin, Texas: IEEE, 2013. – p. 163–172.
- Kadric E., Gurniak P., DeHon A. Accurate parallel floating-point accumulation // *IEEE transactions on computers*. – 2016. – Vol. 65, No. 11. – p. 3224–3238.
- Levchenko A., Sharipova I, Shugailo Y, Bercov Y, Korenkova H. Errors of image compression by the UAV computer by different methods in real time in Intellectual systems and information technologies Edited by Prof. Yurii Gunchenko // Premier Publishing s.r.o. Vienna, Austria 2020. – 240 c

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Бабіч Ксенія Юріївна, студентка, Національний університет «Одеська юридична академія»; e-mail: b.ksyushenka@gmail.com

Бодруг Анатолій Володимирович, аспірант, Одеський національний університет імені І.І.Мечникова; e-mail: metall.feniks@yandex.ru

Борумбей Тетяна Ігорівна, студентка, Національний університет «Одеська юридична академія»; e-mail: tborumbei@gmail.com

Васильченко Олена Германівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова; e-mail: elena.vasylchenko@onu.edu.ua

Веретільник Анна Ігорівна, магістрантка, Національний університет «Одеська юридична академія»; e-mail: Ann.veretilnik@gmail.com

Ворнікова Людмила Констянтинівна, аспірантка, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова; e-mail: mvornicova@gmail.com

Гарчева Ірина Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів, Одеський національний університет ім. І. І. Мечнікова; e-mail: igarcheva100@gmail.com

Гетьманенко Анастасія Олександрівна, студентка, Одеський національний університет імені І.І.Мечникова; e-mail: nastusa1@ukr.net

Громова Вікторія Олександрівна, доктор філософії, старший викладач кафедри загального мовознавства та германістики, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; e-mail: gromova1410@ukr.net

Григораш Вікторія Сергіївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів, Одеський національний університет ім. І. І. Мечнікова; e-mail: viktoriiagrygorash@gmail.com

Гришина Катерина Андріївна, асистент, Одеська державна академія будівництва та архітектури, аспірант, Одеський національний університет імені І.І.Мечникова; e-mail: Katryn-zz88@ukr.net

Грушка Віктор Володимирович, кандидат географічних наук, доцент

кафедри географії, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара; e-mail: grush_vv@ua.fm

Деде Юлія Володимирівна, викладач, аспірантка, Одеський національний університет імені І.І.Мечникова; e-mail: juliadede@ukr.net

Демчук Ангеліна Валеріївна, аспірантка, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова; e-mail: Uzymbar@gmail.com

Кіосе Олеся Олегівна, аспірантка, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова; e-mail: mazur.olesya@gmail.com

Король Світлана Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практики іноземної мови та методики викладання, Хмельницький національний університет; e-mail: svit_korol@ukr.net

Кривда Людмила Русланівна, аспірантка, Національний університет «Одеська юридична академія»; e-mail: liudmylakryvda@gmail.com

Кубанов Руслан Анатолійович, кандидат педагогічних наук, доцент, Відокремлений структурний підрозділ «Інститут інноваційної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури»; e-mail: kubanov12@rambler.ru

Лисак Галина Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іншомовної освіти та міжкультурної комунікації, Хмельницький національний університет; e-mail: lysak_halyna@ukr.net

Магда Поліна Дмитрівна, студентка, Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара; e-mail: magdakimkina@gmail.com

Мартинюк Олена Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практики іноземної мови та методики викладання, Хмельницький національний університет; e-mail: helena.martynyuk@gmail.com

Неклесова Валерія Юріївна, професор, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів, Одеський національний університет імені І.І.Мечникова; e-mail: neklesova.valerie@gmail.com

Нізельська Ірина Русланівна, студентка, Національний університет «Одеська юридична академія»; e-mail: nizelskaaa@ukr.net

Олендер Катерина Петрівна, викладач, Технічний коледж Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя; e-mail: olenderkateryna@gmail.com

Орловська Ольга Володимирівна, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іншомовної освіти та міжкультурної комунікації; e-mail: Orlovsky5@ukr.net

Петренко Оксана Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовних та гуманітарних дисциплін, Донецький національний медичний університет; e-mail: oxana.petrenko@outlook.de

Розумейко Дмитро Олексійович, асистент, Національний університет «Одеська юридична академія»; e-mail: dmitryi.rozumeiko@gmail.com

Сідорук Ольга Юріївна, викладач кафедри іноземних мов природничих факультетів, Одеський національний університет ім. І. І. Мечнікова; e-mail: olgasu@ukr.net

Скляренко Ольга Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів, Одеський національний університет ім. І. І. Мечнікова; e-mail: asklyarenko@yahoo.com

Спіркіна Оксана Олексіївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов факультету цивільного захисту, Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України; e-mail: Ksenyasp@gmail.com

Суматохіна Ірина Миколаївна, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара; e-mail: Sumatokhina_ir@ukr.net

Ткаченко Ганна Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів, Одеський національний університет імені І.І.Мечникова; e-mail: anntkachenko1@gmail.com

Топал Аліна Сергіївна, асистент; Національний університет «Одеська юридична академія»; e-mail: alinatopal4@gmail.com

Ульянова Вікторія Олегівна, кандидат філологічних наук, викладач

кафедри іноземних мов природничих факультетів, Одеський національний університет імені І.І.Мечникова; e-mail: ulyuanova.viktoria@onu.edu.ua

Фрумкіна Арина Леонівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов №2, Національний університет «Одеська юридична академія»; e-mail: frumkina@onua.edu.ua

Фудулей Наталія Олександрівна, аспірантка, Одеський національний університет імені І.І.Мечникова; e-mail: nata.fudulei@gmail.com

Цветкова Анастасія Сергіївна, магістрантка, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова; e-mail: annasstasija@gmail.com

Черновалюк Ирина Владимировна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної та загальногуманітарної підготовки іноземців, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова; e-mail: i.chernovaluk1@gmail.com

Шаріпова Ільнара Віталіївна, аспірантка, Одеський національний університет імені І.І.Мечникова; e-mail: iln.sharipova@ukr.net

Яворська Вікторія Володимирівна, доктор географічних наук, професор кафедри економічної та соціальної географії і туризму, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова; e-mail: yavorskaya@onu.edu.ua